

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAtalogus sancto//rum [et] gestor[um] eor[um]

Petrus <de Natalibus>

Lugduni, 1508

Liber Septimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70797)

De sancto Fabiano martyre. Cap. cxiij.

Fabianus martyr apud cesaream passus est: qui cum fere vestigia presidaria recusaret: christianus corperus: primo diebus aliquot in carcere trusus deinde semel ac iterum interrogatus: cum in christi confessione perduraret: mox a iudice capitali sententia condemnatus est: corpus eius inhumatum triduo dimissum est: dehinc relictum in mari demersum: caput vices sex vicissim et seorsum cadauer. Sed dei nutu scisso reticulo membra capiti reuocant: et ceruicis caput cum indicis passionis adiungit: quod ab undis electum ad caternianum lectus a fidelibus reperitur in basilica ibidem iuxta posita conditum est. Passus est autem pridie kalendas augusti. Decado.

Explicit libri sextus.

Incipit prologus libri septimi.

Septimus li-

ber presentis catalogi continet passiones et gesta sanctorum illorum quorum festiuitates occurrunt infra tempus: in quo representat ecclesia propagationem filiorum: qui fuerunt ecclesie ipsius edificatores: qui fuerunt sancti doctores. Hoc autem tempus est a kalendis augusti usque ad kalendas septembris. Et hoc sub figura sapientissimi salomonis: cuius tunc libri leguntur: cuiusque vices gerit in ecclesia dei sancti doctores diuina sapientia repleti: ex quibus tam in grecorum orientali quam latinorum occidentali ecclesia quattuor principaliores existunt per quattuor libros sapientie designati. Ad hunc ergo tempus festa pertractanda transcurrendum est. Verum: quod hoc tempore libri salomonis et iesu filij syrach ab ecclesia leguntur: merito legendis sanctorum huius temporis gesta ipsorum duorum sanctorum: vices salomonis prophete et iesu syrach premittentur: quorum dies obitus nullo loco reperiri certum est. Et quis salomonem propter crimen idolatrie quod incurrit: ex eo quod mulieres alienigenas admauit: ut dicitur in iii. regum cap. xi. a quibusdam damnatus asseratur. Quibus autem iuxta aliorum sententiam rectius visum est: ipsum nedum damnatum dici non audere: sed potius sanctificatum astruere. Ad quod asserendum me inducunt principaliter quinque rationes. Primo quod ecclesiastici. xlvij. cap. ipse salomon inter viros gloriosos et sanctos veteris testamenti patres expressis connumerat: eiusque laudabilia opera memorantur. Et quis etiam eiusdem criminis explicent: considerant tamen subtilius verba sapientis: potius apparebit ipsius salomonem approbatum quam reprobatum. Ex quo conicitur: quod sapiens iesus diuino spiritu salomonem sanctificatum manifestius confirmat

nit. Secundo quod non est arbitrandum: quod deus hominem tanto sibi dilectum: quem tanta gratia sublimauit: ut ipsum pro ceteris mortalibus sapientia diuinorum et humanorum diuinitus ei infusa dotaret: et tanta glorie diuitiarum: pacis: et regni dilatationis abundantia ditaret: ad tantam miseriam deuenire permittisset: ut ipsum in obstinatione idolatrie finire cõsenserit: quin potius ut traditur hebrei circa vite finem de commissis penituit. An propter hoc librum de contemptu mundi: qui ecclesiastes dicitur: compositus. Et cuius scriptura libelli etiam factis apparet: quod ipsum compositum in vltima senectute. Tertio quod ipse templum sanctissimum domino edificauit: quod nec ipse dauid pater eius edificare permeruit. Quis enim: qui dei perfecta iustitiam clarior opera: audeat opinari gloriosum deum: qui dauid prophetam sanctissimum ob id solum a templi constructione prohibuit: quod sanguine inimicorum dei fuerat etiam iuste et domino imperatore: voluisse idem templum locum vices diuine habitationis electum ab homine fabricari: quem prescituisset eterne damnationi obnoxium: ob eius crimina deputandum. Quarto: quod ipsius salomonem: ut in multis apparet: diuis propheticis spiritu repleuit. Nam et plurima de christi humanitate predicat. Et si opponatur: quod et baalam ariolus prophetauit. Respondetur: quod non erat ille magnus de electo populo hebreorum: sed ex damnatis gentilibus oriundus. Quinto arguit fortissime sanctitas salomonis: ex eo quod ecclesia dei: que per spiritum sanctum cuncta disponere et facere credenda est: libros salomonis inter sacre pagine volumina suscepit: in quibus fundamentaliter fides nostra consistit tanquam approbatissimos et catholice veritatis mysteria continentes. Quod si ecclesia salomonem damnatum putaret: et ipsius opuscula: et si non expressim reprobareret: saltem inter apocrypha dimittisset. Ex quibus rationibus inducitur opinio iosephi in hac parte secutus: salomonem sanctum et inter sanctorum numerum salua semper fidelis catholice veritate: et matris ecclesie diffinitione scribendum esse decreuit. Hieronymus autem et ambrosius hoc satis declarant. Hieronymus enim in. lvi. libro de extrema visione ezechielis facit mentionem de salomone postea. Quamuis peccasset: egit tamen penitentiam scribens pro uerbis ubi dicit. In nouissimis egit penitentiam: et respuit elgens disciplinam. Item hieronymus super ecclesiastice. Hiunt hebrei hunc librum esse salomonis penitentiam agentis. Ambrosius in apologia dauid. Quid de dauid dicam: et de sancto salomone: qui quanta vulgus existimabat eum venisse pro christo: ne videretur esse supra hominem nutu diuino corruit. Ubi per ambrosium dauid non dicitur sanctus: qui ab omnibus sanctus esse scit: et salomonem sanctum notat: ut nobis de penitentia eius dubietatem tollat.

Incipit liber septimus a kalendis augusti usque ad kalendas septembris.

De scto Salomone rege ⁊ ppha. Ca. i.

S

Alomon propheta ⁊

rex israel filius regis dauid de tribu iuda in hierlm pgenitus de berabee olim vxore vte adhuc patre viuere ipsiusq iussione in rege isrl inunctus fuit: vt supra dictū est in legenda dauid pphete. iiii. kalen. ianuarii. Qui post patris obitum in regno suo pacifice sedes: de fratre adonia de pditione regni suspecto. nece vndictam expe- tit. Joab quoq; principē militie patris sui de homicidio quod als in abner principē militie saul comiserat: gladio puniuit. Abiathar quoq; sacerdotem ab altaris ministerio eiecit. Sicq; exigente iusticia sceleratoꝝ crimina digna vitioe mulcrauit. Filia pharaonis regis egypti in vxore duxit eū adhuc vndecimuz annū ageret: vt tradit hebrei: ⁊ et ea q̄i cōtra naturā roboꝝ filius pcreauit. Deinde ascendit in excelsum gabaꝝ quē ioseph⁹ appellat hebron: ⁊ obtulit mille hostias in holocaustū sup altare qd fecerat moyses. Cui dñs p visionē in somnis eadē nocte apparuit dicens: vt qd veller obtinēdū: primo postularer: q̄ sapientiā quā oibus do- nis pposuit a dño sibi infusam impetrauit. Et reuersus in hierlm corā arca dñi gr̄as egit. ¶ Tunc venerūt due mulieres meretrices corā rege de vnico filio viuere litigātes: quē vtraq; illarū suū natū nup editū eē dicebat: alterūq; q̄ nocte ab vna illaz opp̄ssus fuerat: q̄libet sparū pepisse vel necasse denegabat. Cūq; mēs oim in hmoi discriminē hētraret. Rex salomō q̄stionē inopināter soluit: ⁊ allaro gladio: vt ait ioseph⁹ pcepit vtrūq; infantē diuidi: vt vtraq; mulier medietatē viuī ⁊ mortui acciperet. Qd m̄ vniuersis audies: q̄ cōmota sunt viscera ei⁹ sup filio suo: petiit infantē viuū aduersarie dari ne occideret. Altera hō diuidi postulabat: ⁊ cognoscēs rex vtriusq; vo- cē de vero cordis fonte. placā: infantē viuū ei q̄ ipm dimitti aduer- sarie postulauerat: tanq̄ vere m̄i assignauit. Et admirati sunt as- sessores ei⁹ q̄ pus sententiā q̄i ab adolescēte placā deridebat. Dis- q̄ isrl hoc audies diuinā sapiētā i rege fore cognouit. ¶ Erat aut rex. xij. pfectos sup oēm terrā suā: q̄ p singulos mēses pbebāt necessaria dom⁹ ei⁹. Erat aut cib⁹ salomonis p singulos dies. xxx. co- ri simile: ⁊. lx. cori farine. ⁊. bones pignes: ⁊. xx. pasuales: ⁊. c. arie- res: excepta venatioe ceruoz ⁊ capreoz ⁊ auū alitū: ⁊ ⁊ pisces ei⁹ q̄tidie innumerabiles portabant. Et fuit in dieb⁹ ei⁹ pax sumā ter- ra: hēbat q̄ salomō. xl. milia eq̄rū curruū. ⁊. xij. milia eq̄strū. Et pcedebat in sapiētā cū: ctos hoīes ⁊ reges orientaliū et egyptioꝝ. ¶ Quarto igit̄ āno regni sui: q̄ fuit ān⁹. cccc. lxx. egressiois isrl ex

egypto mēse maio: pmo templū dñi cepit edifi-
 care in hierl'm de marmore cādido: qđ parium
 dicit in mōre moia in q̄ abrahā olīm filiū in su-
 dūno voluit immolare: et in anno. xi. regni sui
 diuino voluit immolare: et in anno. xi. regni sui
 mensis octobris cōsumauit. Ita q̄ in seprē an-
 nis et sex mensib' cū suis vtrē filiis cōpletū est.
 Sic em̄ oia extra vrbē dolata et pfecta sunt: q̄
 nullū ferramentū auditū est in domo dñi cū edifi-
 ficaret. Miras quoq; rex rxi olīm ante dauid
 ligna cedrina de libano efecit p manus seruoꝝ
 suoꝝ salomōni administrauit. Dicitur etiā salo-
 monē ad eruderandos celer' lapides habuisse
 sanguinē vermiculū quī thāminis dicitur: quo linit
 marmozes facilius secabant: quez inuenit hoc
 modo. Erat salomōni struthius habens pullū:
 quē sub vitreo vase inclusum: cū pater habere
 neq̄ret: tulit vermiculū de deserto: cui sanguinē
 vitreū linitens contractū est. Dñi autē psumaret
 edificatū positus est lapis viuus in angulo supe-
 riori cūctis mirātib' q; ab edificatib' nec in
 fundamēto: nec in muro vnq̄ poni potuit: nec
 est ei inuētus locus. Et impleta est pphētia da-
 uid. Lapidē quē reptobauerūt edificātes etc.
¶ Templo igit cōsumato rex salomō mensēs
 seprē illud solēniter dedicauit: et arcā dñi de ci-
 uitate dauid eodē trāstulit. Deinde ad edificatū
 domoz accessit: qđ. xliij. annis vix cōpleuit. Nō
 em̄ circa eas adeo feruēs erat: nec ad eas opu-
 lētia ip̄i a p̄e sicut ad tēplū pparata fuerat. Fe-
 cit autē tres domos: vnā sibi: et alterā vxoꝝ filie
 ppharadis: et tertiā domū saltus. Deinde hiri re-
 gē rxi: qui sibi pbuerat auxiliū i auro et lignis
 ad templū dñi construendū dedit. et oppida in
 terra galilee de sorore neptalim maritima. Et
 extitit terra illa dicta est galilea gentiū: q; in di-
 tione regis gētilis erat. **¶** Salomō etiā miro
 robore muros ciuitatis hierl'z edificauit et am-
 plauit: et nouas ciuitates in plurib' locis fun-
 dauit. De filiis israel nullū sibi seruū fecit: sed
 chananeos sibi tributarios subiugauit. Classes
 quoq; fecit in insula maris rubri: que dicitur a-
 sion: gaber: et deferebāt ei viri nautici de ophir aurū
 multū et argentū et gēmas et aromata et alia pre-
 ciosa de indie partib' allata. Et habuit rex sa-
 lomō diuitias inexcimabiles: vñ et in dieb' suis
 quasi nullus precij erat argentū in hierl'm: nā
 et sedilla pre foribus domoz plurima argentea
 erant: et tāta argēti copia quāta lapidum vel li-
 gnoz. Omnia vasa domus sue erāt aurea et vni-
 uersa suppellex domus saltus ex auro purissimo
 erat. Et magnificatus est rex salomō sup oēs
 reges terre diuitijs et sapiētia: et vniuersi deside-
 rabant eū videre: et deferebant vndiq; ei mune-
 ra et focalia p̄ciosa et arma bellica: et equi et mu-
 li fortissimi et decoꝝ. **¶** Ad huius op̄tionē in-
 credibilem regina saba ethiopiē sapiētissima
 venit eum tērare in enigmatis: et ingressa est
 hierl'm cū comitatu multo et diuitijs. Et hono-
 rauit eam rex vltra modū: ac docuit eam in his

omnibus que sibi pposuit: vnde admirans non
 habebat spiritū. Verūtāmet̄ tria pre ceteris ad-
 mirata est: videlicet domū saltus: et supra tēplū sa-
 baticam ordinem et frequentia ministrantū in
 templo. Item ordinem et distinctionē regi ser-
 uientium in mensa: vt in tanta multitudine mi-
 nistroꝝ nullus dubitaret: quis cuius rei minis-
 terio fungeret: nec etiā vnq̄ op̄: vt cuiq; eoz
 q̄ tale quid faceret: per aliū mandaret. Dedit
 autē regi munera. s. xxx. talenta auri et gemmas
 preciosas et aromata quāta et qualia al's in hie-
 rusalem non fuerāt visa. Dicit etiā iosephus eā
 dedisse regi radicē balsami vnde ppagare sunt
 vinee eugaddi: cui et salomō plurima redona-
 uit. Eūq; regina ad terrā suā reuersa esset: tra-
 dū quidā ipam regi scripsisse: q̄ presentialiter
 timuit ei dicere: se vidisse in domo saltus lignū
 in quo suspēdēdus esset quidā: pro cuius moꝝ-
 te regnū iudeoz periret: et certis inditijs illud
 regi indicauit. Quod timēs salomō in p̄funs
 dissimilis terre viscerib' illud occultauit: et hoc
 lignum crucis dñice fuit: quod tamē passionis
 tēpore miraculose supenatauit: vt supra dictū
 est in legenda sancti adē post septuagesimam. x.
 kalen. february. **¶** Cum autē salomō iam ppe
 senectutē esset: p̄ra legē del mulieres multas
 gentiliū amauit. Habuit em̄ vxoꝝes. lxx. et cons-
 cubinas. xxx. que auerterūt cor eius a domino:
 et secutus est deos alienos: ne eas contristarēt.
 Edificauit em̄ in excelsis circa hierusalem tria
 phana idolorū: scilicet vñ astaroth deo sidoniorū: q̄
 iuno dicit. Secundū cadimū idolo moabitariū:
 Tertium moloch idolo amonitarū in mōre oliue
 ti et regiōe tēplū: quod plurimū deo displicuit:
 vnde postea locus dicitur est locus offensionis.
 Ideo p̄pter huiusmodi peccata deus salomōni
 ad huc viuenti aduersarios suscitauit: eiusq; re-
 gnum post mortē eius scindendū esse predictū.
 Sicq; qui prius pacē habebat vndiq; vitam in
 tribulatione finiuit. Et cū annis. xl. regnasset:
 mortuus est. Sed vt dictū est ipsum circa vitē
 finē penetruit: et sepultus est in sepulchro dauid
 patris sui in hierl'm. **¶** Et notandū q̄ salomō
 dicit senex fuisse: de quo mirandū est: cū modū
 cū vltra. l. annos vixisse legat. Nam. xl. annorū
 genuit roboā: et. xl. annis regnasse dicit. plenū
 ergo iosephus hoc declarat dicens: q̄ salomō
 valde iōgeuus mortuus est: qui regnauit annis
 lxx. vixit autē annis. xciiij. Sed diuina scriptu-
 ra eos tantū annos cōp̄mit: quibus ante q̄ pu-
 ricaret regnauit. **¶** Hiū hebrei salomōnem de
 idolatrie peccato penitentē se trahi fecisse per
 plateas hierl'm causa penitentis: et inde eum in
 templū venisse qđ fecerat cū. viij. vrgis: de qb'
 dedit q̄ttuor legis peritis: vt verberaret ab illis
 qui cōi consilio dixerūt: q̄ inuictū dñi manum
 non mitterent: vnde frustratus ab illis a seipso
 depositus est: et seipsum verberauit: et hec sunt
 verba salomōnis de ipso scribētis. Postq̄ autē

De sanctis in mēse augusti occurrētibus **So. clxxii.**

erat regnum: christus purgavit peccata ipsius
 & exaltauit in eternum cornu eius: et dedit illi
 thronum regni & sedem glorie israel. **¶** Scri-
 psit autem salomon libros tres: scilicet parabo-
 larum siue prouerbiorum: & ecclesiastice: atq; can-
 tica canticorum. **¶** Librum autem sapientie quidam
 a iesu syrach conscriptum asserunt: quidam
 ab ipso salomone: qui tamen apud hebreos nul-
 lus est: quia et grecam eloquentiam redoler: vt
 ait hieronymus: et nonnulli huc esse iudei phi-
 lonis affirmant. **¶** Primus autem liber prouer-
 biorum in parabolis. **¶** iij. constitit. Tertius in ver-
 sibus. v. qui draginara dicuntur. **¶** Et disputauit
 de natura arborum & herbarum a cedro vsq; ad
 isopum. De naturis quoq; aurum et omnium ani-
 mantium philosophatus est: per vnum quodq;
 genus parabolam dicens. **¶** Excogitauit etiam
 confutationes: quibus egritudines mitigantur.
 Alias quoq; quibus demones efferentur: et
 alias quibus obstricti non redirent. **¶** Et sic ex
 ipso textu biblicae constat ipsum etiam alia volu-
 mina composuisse: preter ea que in canone con-
 tinentur. **¶** Hec omnia ex tertio regum a cap.
 ij. vsq; ad. xi. inclusiue: et ex secundo paralipo-
 menon a principio vsq; ad cap. x. inclusiue. **¶** Et
 ex dictis iosephi: hieronymi: & ex hystoria scho-
 lastica: atq; ex chroniciis gusleimi breuiter col-
 lecta sunt.

¶ De sancto Iesu syrach propheta. Cap. ij.

Salus fi-

li syrach or-
 tus in hieru-
 sale. honora-
 bilis doctor
 legis & diuina

sapientia perlustratus tem-
 pore ptolomei euergetis re-
 gis egypti sub simone onie fi-
 lio sacerdote claruit: q; librum

ecclesiasticum composuit: in quo et eiusdem si-
 monis mentionem fecit. **¶** Librum etiam qui sa-
 pientia intitularur: composasse dicitur: quibus de
 hoc nulla certa veritas habeatur: qui sapien-
 tia et sanctitate pollens in diebus eleazari sa-
 cerdotis tempore ptolomei philopatoris na-
 ture humane debitum soluit: sepultusq; est in
 hierusalem in sepulchro patrum suorum: et a tu-
 deis maxima veneratiōe celebris habet: cuius
 librum nepos ipsius ex filio eiusdem cum eo
 nomine iesus ex hebreo in grecum transtulit:
 vt idem in ipsius libri prologo testatur.

¶ De sancto Petro ad vincula. Cap. liij.

Petri sancti petri ad

vincula quattuor ex causis institu-
 tum fuisse putatur: scilicet in memo-
 riam liberationis: in memoriam
 cathenarum ipsius reptionis;

pro destruendo ritu gentilium: & pro impetran-
 da absolute spiritualium vinculorum. **¶** Prima
 igitur causa est in memoriam liberationis petri.
 Nam sicut in hystoria scholastica dicitur. **¶** Her-
 rodes agrippa romam adiit: et ibi caio nepoti
 tyberij cesaris familiarissimus extitit: vñ post
 aliquod tempus tyberio defuncto caius in im-
 perium sublimatus: herodem regem in iudeas
 destinauit. **¶** Qui cum venisset hierusalem: vt di-
 citur actuum. xij. occidit iacobum fratrem iohan-
 nis gladio: videns autem quia placeret iudeis
 in diebus asinorum petrum apprehendit: et
 in carcere cathenis vincula reclusit. **¶** Angelus autē
 eidem noctu astitit et lumen in habitaculo re-
 fulsit: ac petrum a vinculis mirabiliter absoluit:
 liberumq; abire dimisit. **¶** Sequenti autem die
 dum herodes custodes derentos propter libe-
 rationem petri diuersis vellet penis afficeret:
 concitus in cesaream descendit: vbi dum esset
 sicut refert iosephus in. xij. antiquitatus libro:
 & ad eum totius prouincie viri vnanimiter con-
 uenissent: ille veste ex auro mirabiliter cōtex-
 indutus incipiente die processit ad theatrum:
 vbi dum primos solis radios vestis aurea susce-
 pisset: repercusso splendore duplicatam spectā-
 tibus lucem fulgor metalli vibratis effudit: vt
 per hoc plus aliquid de eo q; humane nature
 est artifex arroganti mentiretur. **¶** Qui mox ad
 populum vti facundissimus erat mellifluo ser-
 mone conclonari cepit. **¶** Illico adulantis voces
 concrepant: ipsum non hominem sed deum. **¶** Et
 dum sibi oblatos diuinos honores nimia pre-
 sumptiōe susciperet: vidit super funiculum eius
 capiti existentem bubonē: quem rome existens
 ab augure didicerat futurum ante. v. dies mor-
 tis sue presagium. **¶** Et cōtinuo percussus ab an-
 gelo vermibus per. v. dies viscera corrodentis
 bus exspirauit. **¶** In memoriam igitur tam mire
 liberationis principis apostolorum a vinculis
 & dire vltionis in tyrannum protinus subsecu-
 re: ecclesia festū beati petri ad vincula solēni-
 zat. vñ et epistola in missa cantatur in qua hec
 liberatio facta perhibetur. **¶** Et hinc hoc videtur
 q; hoc festū dici debeat petri a vinculis. **¶** Sec-
 cunda causa est in memoriam inuentionis ca-
 thene. **¶** Cum enī beatus alexander papa & mar-
 tyr: qui in custodia detinebatur a quirino tribu-
 no filiam ipsius quirini balbinas nomine ad se
 in carcerem delatam: imposta boga sua in col-
 lo ipsius puella a strumate liberasset: vt supra di-
 ctum est in passione quirini martyris. **¶** iij. kalē.
 aprilis. et in passione alexandri pape. v. nonas
 maij. **¶** Balbina ad christum conuersa & baptiza-
 ta: ipsam bogam apud se ex deuotione retinēs
 frequenter osculabatur. **¶** Quod cum faceret ale-
 xander papa ipsam exhortatur vt bogam illam
 dimittat: sed cathenas beati petri diligenter in-
 quirat: quas si reperire possit eas cum summa
 deuotione retineat. **¶** Quirinus igitur ad instā

ttiam filie in carcere vbi petrus detentus fuerat diligenter cathenas inquiri fecit: easq; tandem repertas filie concessit: que in kalē. augusti reperte sunt. Tunc sanctus alexander hoc festum in memoriā cathenarū petri in kalē. augusti celebrandū instituit: et in honore eius ecclesiam fabricauit: quā et ad vincula noiauit: et ibidem cathenā ipsam reposuit: vbi in ipsa solēnitare multitudo populū congregatur: et petri vincula deosculatur. **T**ertia causa institutionis est s̄m bedā. Cum em̄ octavianus imperator rempublicā primus et mirabiliter auferret: augustus primus omnium vocatus est: vnde et hunc mensem qui prius sextilis dicebatur: quod sextus a marito: suo nomine intitulauit: eū augustum vocans. In memoriā igitur octauianū augusti oēs romani primā diem ipsius solenniter celebrabant: et diuinos quodāmodo honores gentili principi exhibebant: vsq; ad tēpus theodosij imperatoris q̄ cepit regnare anno dñi cccxxv. Eudoria igitur filia ipsius theodosij vxor valentiniani h̄erosolymā ex voto perrexit: vbi quidā iudeus p̄ magno munere cathenā ei obtulit qua sub herode petrus apostolus vincitus fuit. Eū ergo romā redisset: et romanos in honore augusti cesaris in kalēdis ipsius mense solēnitare videret: cogitans q̄ nō de facili a tali eos errore reuocare posset: cogitādo traxit: vt obseruantia quidē sic staret: sed in honorem beati petri fieret: et ip̄m d̄sem omnis populus ad vincula nominaret. Hābitaq; collatione euz pelagius papa multis exhortationibus populū induxit: vt memoriā principis paganorum transfereat ad memoriā principis apostolorū. Tūc imperatrix cathenā quā de h̄erosalē attulerat protulit: et papa illā qua petrus rome vincitus fuerat eduxit. Hec igitur illi sociata ita miraculose vna cathena facta est: ac si semper vna et eadē extitisset. Ipsa igitur vincula papa et regi na in ecclesia sancti petri ad vincula posuerūt: et ipsam multis priuilegijs dotauerūt. Ad predictū diē vbiq; celebrē fore instituerūt: vix kalē. augusti. **A**nno dñi. ccccl. quidā comes ortho- nis imperatoris a diabolo crudeliter arreptus in tantū: vt seip̄m dentibus laceraret: ad iohā- nes papā ducit: vt cathena ipsa eius collo circū dare. Sed dñi alta cathena furēt: collo fuisset imposta nihilq; ex hac pueniret salutis nimirum vbi nihil erat d̄turio: tandē petri cathena producit et furentis collo imponit: statimq; demon ab ipso effugatur. Tunc theodericus meresi. episcopus ipsam cathenā arripuit: et illā se non dimissurum nisi pars eius sibi cōcederet: aut sibi manus abscideretur: asseruit. Tandem cū de hoc multa cōtrēto esset: imperator iste q̄ta sedauit: et ex illa cathena a papa anulū vnū episcopo impetrauit. **Q**uarta causa huius festi institutionis esse potest: quod dñs petri a vinculis miraculose absoluit: et eidē ligandi

atq; soluendi potestatem concessit. Nos etiam qui vinculis peccatorū obligati tenemur: absolui indigemus. Ideo igitur solēnitare petri ad vincula celebramus: vt sicut ille a vinculis absolui promeruit: et sicut absoluendi potestatem accepit: sic et ipse a peccatorū vinculis nos absoluat. Hanc vō vltimā causam institutionis quis de facili perpendere potest si videat: q̄ absolute- tionem a vinculis in apostolo factam epistola memorat. Absoluendi ei cōcessam euangelium recitat: et absolute- tionem ab ipso nobis sciendam oratio hodierna depostulat.

De sanctis Machabeis mar. Cap. liij.

Achabei mar

tyres septem fratres fuerūt: qui cum matre reuerēda pro obserua- tione legis diuine sub antiocho rege in h̄erosolyma passi sunt: pur in. ij. machabeoz cap. vij. plenius continet.

Cum em̄ porcinas carnes nolent comedere: primo plagis taurearum iubente rege verati: deinde singillatim vnusquisq; eorum amputatis linguis: et cute captis cum capillis abstracta: atq; precibus manibus in sartagine et ollas eneas accensas missi spiritum tradiderunt: quos mater mirabilis in supplicis horrabat: et constanti animo ad tolerantiam inuitabat. Que tandem omnibus per ignem cōsumatis: vt dictum est: et ipsa similiter eadem pena cruciata martyriū corona filijs sociata est. **E**t notandum: q̄ ecclesia orientalis facit festa de sanctis vtriusq; testamenti. Occidentalis autem non facit festa de sanctis veteris testamenti: eo q̄ ad inferos descendunt: p̄ter q̄ de innocentijs: eo q̄ in ipsoz singulis xps occisus est: et de machabeis. Et hoc propter quatuor rationes. **P**rimo propter prerogatiuā martyriū: quod iaudita supplicia ultra altos testamētū veteris passi fuerūt. Et hec est ratio comestorū. **S**ecūdo propter representationē myste- rij. **S**eptenarius em̄ est numerus vniuersitatis: significatur em̄ in istis oēs sancti veteris testa- menti celebrare digni: et in his septe ceteris oibus reuerentia impenditur. **T**ertio p̄pter exemplū patientiū: proponunt em̄ in exemplū fidelibus: vt scilicet eorum constantia ad cētū fidei animentur et ad patiendū pro lege euā- gelij: sicut et illi passi sūt p̄ lege moysi. **Q**uarta est propter causam supplicij. Nam pro defen- sione legis sue talia supplicia passi sunt: sicut et christiani pro defensione legis euangelice patiuntur. Has tres rationes assignat iohannes belet̄ in summa de officio. Passi sunt autem kalendas augusti.

De sancto Eusebio ep̄o et martyre. Cap. v.

Eusebius epi

scopus & martyr: semp virgo existens: dñi ad huc cathecumin⁹ eēt: ab eusebio papa baptisima suscepit & nomē. In quo baptisimo manus agelice vīse sunt: que ipsius de sacro fonte leuauerunt. Datrona quedam eius pulchritudine capta: cum ipsius cubiculum adire vellet: custodiētib⁹ angelis puenire non potuit: vnde facto mane ab eo veniam postulauit. Quā dñatus p̄sbyter tanta sanctitate emicuit: q̄ dñi celebraret: sepius ei angeli ministrarēt. Eūq; arriana pestis italtam totā inficeret: imperāre constantio eidem heresi fauente: iulian⁹ papa eusebium in vercellesi. episcopum consecrauit: que tunc inter vrbes italie quodāmodo principalis erat. Quod audētes heretici fores ecclesie clauserunt. at eusebium vr̄bem ingressus āre ostiū maioris ecclesie: que est dei genitricis genua flexit: et omnia ostia sua mox oratione reserauit. Augustinum mediolanensē. episcopum arrianum de episcopatu eiecit: & dionysium et catholicum surrogauit. Quapropter indignatus constantius imperator multoꝝ episcopozū conciliū ordinauit: & dionysium episcopū accersit: multaq; ad eusebium epistolā destinauit: qui scilicet maliciā in multitudine preualere videntē contempnit: sed suā senectutē opposuit: vñ imperator p̄tra eius excusationē statuit in mediolanensē. ciuitate: que prope erat conciliū celebrari: vbi cum eusebio deesse vidisset: iussit arrianos fidem suā describere: & dionysii episcopum mediolanensē. & viginouē episcopos catholicos cōpulis subscribere: quod audens eusebius mediolanū accessit: & multa se passurum predictit. Cum autē ad quēdam fluiū exstans in itinere peruenisset: nauis et alia parte fluminis existens: eo iubēte per se ad eū venit: & ipsum cum socijs sine gubernatore transportauit: cui predict⁹ dionysius obuiauit: & ad pedes eius prociens veniā postulauit. Eū ergo eusebius ab imperatore: nec minis: nec blanditijs flecti posset: vt chirographo arrianozū scriberet: quin potius eusebius chirographum sibi ad subscribēdū traditū cōbussisset. Fratrus constantius eusebium tradidit arrians: quem protinus de medio alioꝝ episcopozū raptum dñi flagellari: et per gradus palatij a summo in imū & ecōtrario traxerūt. Eūq; quassato capite multū sanguinis effudisset manib⁹ post tergum vinctis ipsum per collū fūne trahēbāt. Tunc cōstantius imperator omnes episcopos catholicos: qui eius exēplo fuerāt animati extulim mīit. Eusebium x̄o apud scythopolim vr̄bē palestine arrians duxerunt: & ipsum in quodam

cubiculo adeo artissimo recluserunt: vt eēt illo lōgitudine breuior: latitudine artior. itare curuatus nec pedes extendere: nec se in latus vertere posset. Sed post modicū constantio defuncto: iulianus eidem succedens: & omnibus placare volens: iussit omnes pacifice quacūq; lege sibi placita perfrui. Et sic eusebi⁹ inde exiit: & ad arhanasium alexandrinū episcopum perrexit. Post aliquot annos sopitis arrians sub iouiniano imperatore vercellas rediit: quē populus cum exultatiōe suscepit. Sed rerum resgnante valente arriani repullulāt: qui eusebiā extra domū supinū traxerūt: et ipm lapidibus obuerunt. Sepultus in ecclesia quam ipse construxerat kalē. augusti. cū esset annoꝝ. lxxvij. circa annū domini. ccccl. Qui inter cetera talē gratiā sue ciuitati obtinuit: vt nullus arrianus ibidem viuere possit. Hic in psalmos commentarios edidit & alia opuscula fecit: vt ait hieronymus libro de illustribus.

De sancto Bono p̄sbytero & socijs martyribus. Cap. vi.

Bonus p̄s

byter: faust⁹ & manus diacones: p̄smitius & calōnissus subdiacones: iohannes exuperantius: quirillus: & bono: atus clerici. Passi sunt roma sub valeriano & gallieno imperatoribus. Hi et numero clericorum fuerūt. Quos beatus stephanus papa ordinauit. Cum enim predicti imperatores summo studio beati episcopum vel eius clericos requirerent: posuerunt edicrum in locis celeberrimis vr̄bis preconisariq; fecerunt: vt quicūq; papam vel eius clericos agnouissent vbiq; latere ilico imperatorum auribus diuulgarent. Qua de re prefatos nouem repertos ac detētos iussit imperatores sine vlla audiciā decollari. Qui decollati sunt via larsina iuxta suozū aqueductus. Quozū corpora tertullinus lites adhuc gētilis sepeliuit in ipso loco iuxta corpora martyꝝ iouini et basilici kalen. augusti.

De sanctis Sophya & filiabus eius virginibus & martyribus. Cap. vij.

Sophya mulier et

tres filie eius virgines: fides: spes: et charitas. Rome passę sunt sub Adriano ipatore. Hęc matrona xp̄tanissima de italico solo: cum predictis trib⁹ filiabus suis ad vr̄bē veniēs: multas feminas ad fidē puerit: & exēplo sue castitatis plurimas mulieres xp̄ianas effectas a consortio maritoꝝ subtraxit. Quapropter ad suggestionem antiochi

Liber

presecuti ab impatore cum filiabus tēta est: et in carcerē missa i domo paladij senatoris: vbi mater in fide xpi filias hortabatur. Post dies aut tres filie eius educere: et adriano presentate sunt. Quis diane sacrificare nolent: pmo qdē adrianus fidē annoz. xij. a centurionibus. xij. sibi vicissim succederibus grauitate fecit cedi. Dehinc māmillas eius amputari: de quibus lac p sanguine fluxit. Deinde iussit illā in craticula assari: et postmodū in sartagine frigi: oleo cera et bitumine in ea feruētibus liquefactis. Et cū hec omnia constantissime tolerasset: precepte illam gladio extringui. Postea autē spem annoz decē a vīris decem neruicis taureis sine delictis cedi mandauit: et deinde in fornacem mitti fecit: vbi dum flammis extrinctis māssisset illesa: iussit eā diutius torqueri: dehinc in vase eneo: pice: adipe: cera: et resina liquefactis repleto fecit imitari. Sed cū inde illesa egressa eēt: pcepit ipsam capite cedi. Deinde tertiā scilicet charitatem anriozum. ix. iussit suspensam diutius a vīris nouē flagellari et torqueri: dehinc in igne copiosum iacrarit. In quo dū pmanisset illesa flāma pūis pens plures gentiliū interemit: vlti quoq; sunt tres viri sole splendēdores: cum puella in igne deambulātes: inde educta iussu adriani capita li sententiā pleka est. Quarum corpora mater sospiciā rapuit: et xvij. miliaris ab vrbe delata vebiculo sepeliuit. Et dum ad tumulū virginum ozaret spiritum emisit. Sepultaq; est a mulieribus que eam secure fuerant in sepulchro filiarum. Quarū festū agit kalen. augusti.

De sancta Maria consolatrice virgine. Cap. viij.

Aria virgo

go cognominata consolatrix in ciuitate verona claruit. Que nohilis puella et speciosa: plurimū se cōiugio petentiū pces desperit: et virginitatē suā dño consecrauit. Cum autē in ipsa ciuitate per ānos septem stile rois omnisq; pluuia defecissent: et ex hoc terra sterilitate periret: pplm; fames opprimeret: oratiōe a dño reuelat: qd nūq; siccitas effugaret: nisi prius corpora martyru: firmi et rustici: qui dudū verone passi fuerant: et inde asportati ad ipsam ciuitatem reportarent. Quā visionē virgo fratri suo annoni veronensi. episcopo retrulit: ipsamq; episcopo populo reserauit. Querunt sacra corpora et in ciuitate capis que est in hystria facere cōperiuntur. Quos pmo oppidū se corpa sancta duros. pmittunt: si tāto argento et auro redimant. Quos ipsa corpa ponderabāt. Fit collecta per virginē in ciuitate verona: et maximo auri et argenti pōdere cōgregato: virgo dei mittit ad corpora exigenda.

Septimus

Sed dum corpora martyru ponderant intantū leuis efficiuntur: vt dei nutu forte quarta pars ei qd pēcare arbitrabant: in eis thesauri expēs sum sit: reliquū a virgine reportat. Quam nānem ingressam hystri ciues nauib; alijs insequitur maleficijs femine ascribētēs: quod xps mē raculose mōstrauerat. Sed dū ad dñm orasset: nauis eius tāta velocitate ferebat: vt alie eam insequētes minime attingere potuissent. Que per flumen arheis repatrias ab epō et ciuib; cum honore suscipit: et corporibus cum reuerētia tumulatis: pluuia mox celsus elargit: propter quod ipsa virgo maria consolatrix ab omnibus appellat. Que residū vite sine letunij et orationibus occupans: quieuit in christo kalē. augusti. Sepulta verone miraculis clarens.

De sancto Felice martyre. Cap. ix.

Felix martyr ger

manus fuit bti cucufantis martyris: de quo supra actū est. viij. kalen. augusti. Hic em in hispanijs ciuitate gerunda sub darta no pefide passus ē. Quē iussit idem ptes xpm confitentē post illata ei plura tormētorum genera vngulis detrahi: ac deinde vsq; ad ossa lantari: et rādū vulneravulnēribus instaurari: donec inuictum christo spiritū reddidit. Qui passus est kalen. augusti: vt Ado in martylogio testatur.

De scris Lyzillo et socijs mar. Cap. x.

Lyzillus aquilla: pe

trus: domitianus: rufus: et mesnāder martyres apud arabā in ciuitate philadelphia passi sūt. Qui omnes pro confessione nominis christiani vna die gladio cedente martyrio coronati sunt: videlicet kalen. augusti. Hec ado vbi supra.

De sancto Stephano papa primo et martyre. Cap. xi

Stephanus

papa et martyr hysius nois pm' natione romanus et pē iuliano: lucio primo pape in epatu romano successit: et sedt ānos. iij. mēses. ij. dies. xvj. Hic constituit sacerdotes et leuitas vestibus et vasis sacris in vsu quōtidiano non vt: nisi in ecclesia tantū. Hic cum multos gentiliū conuertisset: et multa martyrum corpora sepelisset: a valeriano et galleno imperatoribus summo studio pquirebatur: vt eum vel clericos eius: aut sacrificare cogent: aut diuersis supplicijs puniret. Dederuntq; edictum: vt

De sanctis in mēse augusti occurrētibus. Fo. clxxi.

quicumq; eos proderet: omnem eorum substā-
tiam possideret. Stephanus ergo papa cōpre-
henditur: et multis eum sequentibus christia-
nis solus alijs electis ante valerianum presen-
tatur: quem postq̄ imperator xpm̄ confitentem
auduit: iussit eum ad tēplum martis adduci:
vt ibi aut idolum adoraret: aut sententiam capti-
talem subiret. Sed cum templū ingressus fuisset:
et christum vt ipsum templum destrueret ex-
orasset: tonitruo martino cum coruscationibus
irruente statim maxima pars templi corruit: et
omnis gentiliū multitudo pretimore aufus-
git. Ipse hō cum assistentibus christianis ad ci-
miterium lucine perrexit. Quod audiens vale-
rianus milites plures prioribus ad eum occi-
dendum misit: qui venientes ipsum celebrantē
missam inuenērunt: et stantem intrepidum acce-
pta iugiter perficientem in sua sede decollave-
runt. Eius sanguis in pavimento effusus ad
huc ibidem apparet in testimonium passionis
eius: corpusq; eius in eadem crypta in loco qui
dicitur cimiterium calistri a christianis sepultū
est: quarto non. augusti. Hic fecit ordinationes
duas per mensem decembrium: presbyteros se-
prem: diacones quinque: episcopos per diuersa
loca tres. Et cessauit epatus dies. xxij.

De sancto Stephano papa secūdo. Cap. xij.

Stephanus

papa huius
nois secundus
natione roma-
nus et p̄e con-

stantino zacharie pontifici in
episcopatu romano successit:
et sedit annos quinque: dies vi-
ginti octo. Hic post parentis
obitum paruus derelictus vna

cum sancto paulo eius germano et in papatu
successore in cubiculo lateranensi. pro doctrina
apostolice traditionis sub gregorio tertio et za-
charia predecessoribus pontificibus perman-
sit: que seruatim per ecclesiasticos ordines pro-
mouentes in ordine diaconatus ipsum ordina-
uerunt. Defuncto hō zacharia papa stephanum
quendam presbyterum in ordine pontificatus
cunctus populus sibi elegit: qui dum causas di-
sponeret: subito obmutescēs defunctus est. Post
hec cunctus populus congregatus in ecclesia
sancte marie maioris inuocata spiritus sancti gra-
tia: predictum beatissimum virum sibi elegerūt
in pontificem: et cum laudibus in basilicam sal-
uatoris: que dicitur constantiniana deportaue-
runt: et sic stephanus papatum obtinuit. ¶ Fuit
autem amator ecclesiarum dei: et ecclesie tradi-
tiones firma stabilitate seruans: pauperū
sp̄uelorū subuentor: verbi dei in magna constan-
tia predicator: pupillorū ac viduarū et misera-
bilium quaruncunq; personarum voce manuq;

fortissimus auxiliator. ¶ Hic ob infestationem
astulphi regis longobardorū in franciam perre-
xit: auxilium pipini regis implozaturus: cui pi-
pinus venienti occurrit: ad trimum militiorum
spacium ex equo descendens: et per frenū equi
pape stratoris officium exercens vsq; ad suum
deduxit palatium: quem ipse pontifex regē in-
ungit duosq; filios eius karolum et karolo ma-
gnū. Et ad preces pape cū martino exercitu in
italiam p̄tinē deuenit: et astulphū regē papie
porenter obsedit: ipsumq; tandem ecclesie sub-
iugauit. Stephanum quoq; papam in sede sua
omnibus pacatis remisit. Qui vltimo sut ponti-
ficatus anno imperiū a grecis transtulit in ger-
manos in personam magnifici regis karoli tūc
iuuenili etate constituit. Et post dies modicos
in pace quiescit: et sepultus est ad sanctum pe-
trum apostolum. Et cessauit episcopatus mens-
sem vnum: et dies. x.

De sancto stephano papa. iij. Cap. xij.

Stephanus

papa huius no-
minis tertius na-
tionis siculorum et pa-

tre otino: paulo episcopo ro-
mano in pontificatu successit:
et sedit annos. iij. menses. v.
dies. xviij. Vir strenuus et di-
uinitis scripturis eruditus: at-
q; ecclesiasticis traditiōibus

imbutus: et in earum obseruationibus constan-
tissimus perseuerator. Hic dum a sicilia paru-
romā venisset in monasterio sancti ch̄ysogontis
a gregorio papa tertio traditus et monachus
effectus est. Quē postmodum zacharias papa:
ex ipso tollēs monasterio cubiculariū suū fecit:
ipm̄q; presbyterum cardinalē in titulo beate ce-
cille consecrauit. Sed et reliqui sc̄i stephanus
et paulus beati pontifices eundē in suo seru-
tūo similiter detinuerunt. In cuius sinu paulus
papa spiritū emisit. Quo nec dū defuncto orho-
dux nepesine ciuitatis cum exercitū multitudi-
ne subito elegit constantinū fratrem suum tunc
laicum existentem. Quem georgius episcopus
prenestinus: et sergius ostien. ab ipa multitudine
ne coacti cōtra canonū statuta ipm̄ clericū fact-
entes gradatim ad ordines promouerunt: et se-
quente die dñico ep̄m consecrauerunt. Nō mul-
tos post eiusdē sergij: qui eum consecrauit ma-
nus aruit. Sicq; languens vitam finuit. Con-
stantinus aut post annū seditione cōmota de se-
de epatus expulsus est. Sequenti quoq; die cle-
rus et populus vn̄uersus vn̄animes stephanū
presbyterū sancte celesse in pontificem eleger-
unt: et cum laudibus in patriarchale palatium
lateranensē detulerunt. Constantinus hō in ecc-
lesia saluatoris coram stephano papa de tyra-
nica ambitione penitentiam egit: que p̄ntifex

in monasterio detrusit: quem et non post multos dies in vitroneo crininitis: a furore populi deus ipm excecari pmisit. Sicq; cruris oculis miserabiliter vitā finit. **S**tephannus autē papa et oi gallia et italia rome synodo cōvocata: oia ordinata ab ei⁹ predecessore cōstatio filij nois pōrtifice imo sedis aplice inuasore reuocauit: preter baptismū et chrisma ab ipso confectum. **O**ēs quoq; p ipm ordinatos degradauit. **E**re crabile quoq; synodū tūc nuper in partib⁹ grece celebratā in qua statutū fuerat: vt sacre sanctorū imagines deponerētur dānauit. **H**ic constituit: vt in oi die dūico a. vii. ep̄s cardinalib⁹ hebdomadaris qui in ecclesia saluatoris obseruant missarū solētia sup altari beati petri gloria in excelsis deo diceret. **D**icalii quendā in archiep̄m rauēnatē p imp̄ssionē brachij secularis intrusum deposuit. Et in operibus sanctis laudabiliter vitā finit. Et sepultus est ad sanctum petrū. Et cessauit ep̄atus dies. viij.

De sanctis Theodoro et filiis mar. Cap. xiiij.

Theodora cum tribus filiis suis sub diocletiano impatore apud niceā ciuitatē passa est. **H**ec ex puicia bithynie ciuis nicea cū

apud sirinū psecutionē fugiēs declinasset a paganis rēta: et diocletiano a macedonia redēit oblata est. **Q**ui tā tradidit leocadio comiti ipa tozi pmitrēt: q; eā vt iodolis imolantē in vxore assumeret: aut crudeli morte pmeret. **L**ū autē comes ei⁹ cōiugū pereret: theodora ei suaderet: vt p̄tio ad facultates suas exquirendas obtinēdas pgar: et postmodum rediēs ipam assumat. **Q**d ille adimplere curauit. **I**nterea q; sc̄ta q; dei cū anastasia xp̄iana sc̄ris paupib⁹ ministrabat. **R**euerfus autē comes cū eā expeteret: illaq; ei p̄sentire nullaten⁹ veller ipaz vicā ferro cū tribus filiis ad cōsularē bithynie destinauit. **Q**ui filiū ei⁹ p̄iogenitū noie enodū xp̄m cōfidentē fustib⁹ cedi iussit: mater hō assistens illū hortabatur ad palmā. **P**ost hec tradita est hyraco lenoni: vt eā p̄i⁹ illuzaz iter publicas p̄stiteret metrices. **E**t dū ipam leno trahere veller apparuit iuuenis q; eū i vultu p̄cussit sanguisq; de narib⁹ ei⁹ stillare cepit. **T**ūq; p̄sularis hec videns ipsam cū tribus filiis igne consumi fecit. **Q**ui passi sunt. iij. noij. augusti.

De inuentione corporū sanctorū stephani p̄thomartyris et sociorū. Cap. xv.

Inuentio corporum sanctorum stephani p̄thomartyris: nicodemī: samalielis: et abibon anno domini. cccc. vii. anno videlicet septimo honorū imperatoris facta est. **Q**uorum reuelatio

facta est p̄sbytero luciano ecclesie gapbar gamala: que est in territorio hierosolymitano. **D**um enim in strato suo quiesceret: et pene vigilaret in basilica baptisterij feria. vi. illucescere in excessum mentis raptus: vidit virū senē staturā p̄cerum: vultu decoz: plixā barba: pallio candido amictū: cui gemule auree et cruce erant contexte: calciatū caligis in superficie deauratis: qui manu virgam auream tenens: de qua eum tetigit: et tertio ex noie vocauit: iussitq; vt summa diligentia suū sociorū tumulū patefaceret qui indecenter in despecto loco sepulti essent. **Q**uandauitq; vt iohāni hierosolymitano ep̄o diceret: vt ipoz corpora in honorabili loco reponeret: q; cū sicitas tribulatio orbē cōcuteret: eorum suffragiis deus mūdo propiciari decreuisset. **L**ūq; lucian⁹ eū interrogasset q̄s esset: et qui illi forent quos secū facere diceret: dixit se esse gamalielē qui paulū apostolū enutruit: et ad pedes suos legē perdocuit. **Q**ui autē secū facebant primus erat stephan⁹ p̄thomartyr: qui a iudeis lapidat⁹ extra ciuitatē p̄fect⁹ fuerat: a iudeis et feris deuorandus: cui⁹ anno artemis cem cesus ab ipso gamalielē collect⁹ et reffectus fuerat. **L**ui⁹ et corpus et ip̄s verberibus mortis: ip̄e in eodem sepulchro locauerat. **T**ertio hō erat abibon filius suus: qui anno artemis xxi. vna secum baptisma suscepit: et in virginitate perseveras in maxima iuētute in pace dormiuit: vxor hō ipsius gamalielis artem et progenitus eius selemias: qui fidem xp̄isti noluerunt suscipere nequa q; sanctorum sepultura digni fuere: sed alibi depositi fuerant: quorum tamen sepulchra inania et vacua erant. **H**oc dicto sanctus samaliel disparuit. **L**ucianus hō eū gilans dominum exorauit: vt si hec visio in veritate fieret: eidem secundo: ac tertio appareret. **I**n sequenti hō sexta feria eidem sicut p̄sus apparuit: et cur ea que ei iusserat neglexisset. **L**ucianum interrogauit: et ad visionis certitudinem ex his que ei dixerat: similitudinem obrulit: singulorumq; loculos et reliquias docuit: dicens q; in possessione ip̄ius gamalielis inuenirentur: que lingua syria dicitur delagabala siue debatalia: ostenditq; ei samaliel tres calathos aureos: quorum vnus plenus erat rosis rubetis: alij duo rosis candidis: quartum etiam calathum argenteum croco plenum. **D**ixitq; calathus esse sanctorum singulorum loculos. **N**ā calathus rosis rubetis plenus: erat locus sancti stephani: qui solus ex illis martyrio meruit coronari. **A**lij duo rosis albis reffecti gamalielis et nicodemī erāt loculi: q; sincero corde in confessione perseverauerant xp̄i. **Q**uartus hō argenteus croco plenus erat abibon filij sui lo

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Folio, clxxx.

culus: qui candore virginis floret: et mundus de mundo est. Iste dicitur iterum disparuit. In tertia sexta feria sequētis hebdomade eidē iterum iratus apparuit: et de dilatioe et negligentia ipm grauter imprecavit. Conclatus igitur lucianus hierosolymā adijt: et iohanni episcopo cūtra per ordinē enarravit: qui convocatis eustonio sebastiā. et eleutherio hierico tinea. episcopis ad locū designatū accessit: et in quodā aceruo lapidū fodit iussit. Eademq; nocte sanctus gamaliel per visum cuidā miserio monacho apparuit: dicens q; inuanum in illo loco foderent: q; sibi cor: pora non essent: sed ea requirerēt in loco illo: qui dicitur vitroz bonoz possessio: qui cum visa iohanni episcopo et luciano presbytero retulisset: et locum designatum ostendisset: ad locum ipsum omnes accesserunt. Ibiq; fodere ceperūt. Tuncq; subito terra concutitur: et odor suauissimus sentitur: et eandem fragrantiam. Ictū. homines a diuersis infirmitatibus liberantur. Sicq; sanctorū corpora p̄p̄t̄ ostensa fuerant inueniunt: et ea in sanctam ecclesiam syon: vbi quondam ipse stephanus archidiaconus fuerat: detulerunt: et ibidem honorifice condiderunt. Hec autem inuentio facta est ea die: qua sancti stephani passio celebratur: videlicet septimo kalendas ianuarij: et eius passio hac die fuisse creditur: scilicet tertio nonas augusti. Quare autem festa ab ecclesia murata sunt: superius in alio eius festo dictum est: videlicet septimo kalendas ianuarij. Corpus autē beati stephani processu tempore hoc modo constantinopolim transfatum est: vt ait augustinus. Alexander quidam senator cum vxore iustana hierusalem adijt: et prothomartyri stephano putcherrimū oratorij cōstruxit: ac loculum argenteum obtulit: et post eius obitum iuxta corpus martyris et summa deuotione in simili argenteo loculo se sepeliri fecit. Euolutis igitur septem annis cum vxore repatriare veller: corpus viri secus deferendū ab episcopo postulauit. Qui precibus eius annuens loculos argenteos prulit: dicens q; ex illis non nouerat loculum viri sui: at illa se lucinose afferens: dum corpus viri putat accipere: casu prothomartyris corpus accepit. Eū autem nauem cum corpore ascendisset: hymni angelici resonant: et suauissim⁹ odor effragrat. Demones clamant: corpus stephani se exure: seuamq; tempestatem excitant. Sed nauis naufragium formidatibus stephanus inuocat: ipsoq; eis apparere subito tēpstatas sedat. Tūc princeps demonum demones quinq; misit: vt nauem incenderent: quos statim angelus domini cunctis videntibus in profundū demersit. Et cum calcedoniam venissent: demones ululabant: q; stephanus illic adductus eos incendebat. Constantinopolim igitur incolumes peruenerunt: et corpus ibidem reuerter depo-

suerunt. Hec augustinus.

De sanctis Gamallele et Absbon confessoribus. Cap. xvi.

Gamaliel

confessor honorabilis legis doctor: et occultus xpi discipulus: et apostoli pauli in lege moysi didascalus cū abibō filio suo annoz. xx. ab apostolis sanctis post ascensionē domini sacrum baptismā suscepit. Et ipsozū

apostolorū pdicantiū in cōcilio phariseorū cause defensor fuit: sicut legit Actū. v. c. Qui corpora stephani, prothomartyris et nicomedi discipuli in sua possessione. xxij. miliario a hierosolyma distāte: necnō i ppo tumulo sepeluit. Et cū eodē filio suo qui in ygnitate iugiter pserrant: oib; dieb; vite sue deo seruire studuit. Qui post opa laudabilis tēporib; aploz in xpo quieuerūt: et iuxta corpora scroz stephani et nicomedi in eodē sepulchro recōditi fuerunt.

De sancto Stephano anachorita. Cap. xvij.

Stephanus anachorita

in parte locorū mareoridis per annos sexaginta deguit: qui tantū in discernēda rerum ambiguitate iudiciū habuit: vt null⁹ ad eū quacūq; causauentiret: q; post eius sermonē tristis abscederet. Hic in verēdis nature summa egritudine laboraret: funes tñ iugiter de folijs palmarū cōtexens: nec ab ope manuū aliquid desistebar: nec simonē alijs exhortatorū intermittebar: ceteras hō corporis pres medico ferro patiēter prebebat. Tāta em̄ erat patiētia pdotatus: vt mēte celestibus occupat⁹ a dolore corporis quodāmodo fieret alien⁹: adeo vt gentilibus exctis nihil omnino sentire videretur. Quicuit in christo tertio nonas augusti. Hec Heraclides.

De sancto Justino presbytero et martyre. Cap. xviii.

Iustinus presbyter

et martyr romē passus est sub decio imperatore. Hic a beato sisto papa. ij. psbyter ordinat⁹: eius sanctitatis imitator effect⁹ est. Ad hunc beatus laurentius martyr venit in vicum patricij latentem in crypra neporia: vt thesauros a beato sisto sibi commendatos pauperibus erogaret: vt infra dicit in pas-

fione ipsius. iij. idus augusti. Inuentus cum eo. lxxij. xpianos: quorum singulis ipse beatus Laurentius cum iustino presbytero pedes lavit: et pacis osculum cum elemosyna tribuit. Hic sanctus presbyter postquam beatorum sicuti pape socorum et Laurentij archidiaconi ac hippoliti: et omnis eius familie: aliorumque plurimorum corpora sepulture commendavit: cuo luto anno et ipse sub persecutione decij galiani et volusiani confessionis gloria insignis martyrium capitis obruncatione peremerit. Sepultus rome via tyburtina iuxta corpus beati laurentij in agro verano pridie noni. augusti.

De sancto Aristarcho discipulo. Cap. lxx.

Aristarchus discipulus beati pauli apostolus et lxxij. discipulis xpi fuit. De quo ad col. iij. cap. et actuum xx. mentio spiritalis habet.

Qui comes individuis pauli et concaptivus in vinculis rome fuit: et cum eo usque ad finem eius perseveravit. Sed post passionem pauli: quia ab eo episcopus thessalonicensium constitutus fuerat: vel ut abbas dorothaeus pontis: episcopus apamie post longos aegones a christo coronatus fuit. Qui vivit in pace pridie nonas augusti.

De sancto Terulino martyre. Cap. lxxi.

Terulinus martyr rome passus est sub valeriano imperatore. Hic cum esset procurator rerum olympij tribuni qui pro christi nomine passus fuerat: ut supra in eius et socorum passione gestum est. vi. kalendas augusti: et licet adhuc gentilibus

tamen tormentis que christianis inferbantur abhorreret: corpora sanctorum boni presbyteri et socorum sepelivit: ut dictum est in eorum passione supra kalendas augusti. Et de hinc veniens ad sanctum stephanum papam ab eodem fidei rudimenta ac baptismum suscepit: atque presbyter ordinatus fuit. Quem imperator valerianus teneri fecit: ut facultates olympij proderet: et deus sacrificaret. Qui cum divitias domini sui diceret in celis per manus servorum christi sublatas: et deos gentilium vti demones confutaret. Jussu cesaris extenditur: et fustibus diutius ceditur. Ignis quoque lateribus eius subterponitur. Deinde prefecto sapientis exanimandus traditur. Qui terrulinum ante suus tribunal adductum: cum ab eo nec facultates olympij erigere: nec ipsum ad sacrificia cogere posset: iussit in equuleo extendi: et nervis diutius

contorqueri: deinde ignibus concremari. Et cum nunciatum esset valeriano: ipsum hec omnia constanter pertulisse: data ab eo sententia de equuleo depositus est: et via latina miliario secundo ab urbe ductus atque ibidem decollatus. Cuius corpus ibidem a fidelibus in crypra arenaria sepultum est pridie noni. augusti.

De festo natus sancte Marie virginis. Cap. lxxi.

Estu sancte Marie

ad nives ab ecclesia celebrari institutum est noni. augusti. propter miraculum quod rome apparuit: propter quod ecclesia sancte marie majoris in honore dei genitricis edificata est tpe liberij pape. Cui enim usque ad illud tempus nulla intra urbis ambitum in honore beate virginis fuisset ecclesia fabricata. Accidit ut quidam iohannes pater tritius rome moribus et nobilitate preclaris divitiis et possessionibus abundaret. Qui dum filium minime precesserit: qui tot divitiarum heres fieret: ad beatam genitricem dei mariam una cum coniuge sua spirituale devotione elegerunt. Rogantes ipsam assidue: ut eis vel filium herede precederet vel eos de aliquo ei grato: in quo facultates suas possent impedere informaret. Cuius sepe tractatus. v. videlicet ipsius mensis die: quo tpe hoies solis adustionibus magis decoquuntur: volens beata virgo in morte qui supragius dicit sibi ecclesiam edificari: aere repente contra naturam fecit immutari: et copiosa nive miraculose cadere: locum illum ipsius montis tantum infudit in illo videlicet ambitu: in quo fuerat ecclesia construenda. Eademque nocte beata virgo libero pape apparuit: seque dei genitricem esse dixit: omniaque ei gesta narravit atque mandavit: ut mane cum universo clero et populo ad predictum montem accederet: et intra nivis ambitum sibi ecclesiam fabricaret. Quam de facultatibus iohannis patricij construi volebat: et idcirco eadem simile visionem ostenderat. Eadem hora apparuit iohanni et uxori sue beata virgo maria: dicens orationes eorum exaudisse: et seipsam sibi succentricem bonorum suorum a domino impetrasse. Precepit igitur ut in predicto monte in loco videlicet quem tantum nix operuerat de consilio pape liberij ecclesiam suo nomini fabricarent: et largiffime dotarent. Quam autem facto iohannes ad papam accessit: et seque visionem narravit: atque ab eo similia percipit. Et provocato clero et universo populo ad montem superagium accesserunt: et nivem loci ambientum miraculose replevisse inveniunt: ubi de mandato pape iohannes ecclesiam in nomine dei genitricis erexit: ipsamque sancte marie majoris nominavit: et de suis facultatibus largiffime dotavit: quam et liberius pontifex consecravit. Ubi de capillis et vestimento ipsius alme virginis: et corpus beati matthie apostoli: ac gloriosi doctoris hieronymi requiescunt.

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. clxxiij.

De sancto dominico confessoze ordi
nis predicatorum. Cap. lxxij.

Domini
cus ordinis p
dicatoꝝ dux
et fundator in
elytus ex hy
spanie parti

bus: villa que dicitur calar
ga ex omēti. diocesis patre fe
lice matre iohāna origine du
xit: cui mater ante ipsius or

tum vidit in somnis se catulū gestantem in vte
ro ardentem in ore faculam batulancem: qui na
tus totam mundi fabricam incendebat. **C**ui
dam matrone: que ipsum ex sacro fonte lauau
rat: videbatur q̄ puer dominicus stellam habe
ret in fronte: que totū orbem illustrabat. **C**ū
adhuc esset puerulus: a nutrice sepe deprehens
sus est lectum dimittere: et super terram face
re: quasi tā carnis delicias abhorreret. **C**ū
sus deinde paletiam amore sapiētie addiscens
de vinū per decennū non gustauit: vbi cum sa
mes esse valida: libros cum omni suppellectili
vendidit et precium pauperibus erogauit. Ab
episcopo quoq; ex omēti in sua ecclesia canoni
cus regularis efficitur: et a canonicis suprior
ordinatur: qui lectioni vt orationi ingiter vaca
bat: assidue deum exorans: vt gratia sibi infun
deret: qua se totum aliquando salutē propin
qum impenderet. **P**ergens autem cum episco
po tolosam hospitem suum heretica prauitate
corruptum ad fidei veritatem reduxit. **C**um
dic quadam aduersus hereticos predicasset:
auctoritates suas in scriptis redegit: et cui
dam heretico cedulam ad deliberandum tradi
dit: qui socijs sero ad ignem congregatis cedu
lam produxit. **I**psi hō omnes adinuicem con
dixerunt: vt cedula in ignem proficeretur: vt
sic ex eius cōbustione: vel conseruatione: fides
eorum vera: vel falsa probaretur. **Q**ue vel tri
bus vicibus in flammis insecta tertio de igne
profluit illa. **H**eretici tamē in sua duritia per
manentes: sibi vicissim super miraculo silentiū
imposuerunt. **Q**uod tamen nutu dei ab astante
militē catholico reuelatū est. **E**piscopo hō exo
menis defuncto cereris recedentibus. **D**omin
cus cum paucis sibi permansit: et verbū dei
instanter predicans: multa ab emulis oppro
bria et percutiones pertulit: quas omnes diu
na gratia superauit. **T**riperiens quendā qui
ex paupertate hereticis adheserat: decreuit se
ipsum vendere: vt sic illius inopie subueniret: et
illum ab errore subtraheret: quod et fecisset: nī
si eius inopie diuina gratia prouidisset. **A**li
as etiam mulseri: que filium a saracenis captū
desuebat: se vendendum pro eius redēptione
obtulit: sed mulier non acquieuit. **C**ost hec

cepit de institutioe ordinis cogitare: cuius offi
cium esset per mundum discurrere: et fidem ab
hereticis defendere. **Q**ui postq̄ decē annis to
lose permanserat: ad conciliū generale: quod
rome celebrabatur: cum fulcone episcopo suo
adiit: et ab innocētio tertio papa ordinem pre
dicatorum instituendū et confirmandū postula
uit. **E**unq; in hoc se papa difficilem exhiberet:
noce quadam vidit in somnis lateranensem ec
clesiam rufnam minantam: et dominicum hūme
ris suppositis casturam illam fabricam susten
tatem. **Q**ui cuiq; illans et visionem intelligēs pe
titionem viri dominici acceperat: et vt sibi ap
probata aliquam regulam eligeret mādauit.
Dominicus ergo cum xlv. fratribus regulam
augustini doctoris et pdicationis assumpserunt:
et sic ordinem inchoarunt. **C**onfirmationem hō
innocentio iam defuncto ab honorio iij. ei⁹ suc
cessore obtinuerunt anno dñi. **D**. cccvi. **C**ū
ergo roma in ecclesia sancti petri pro dilatione
ordinis exoraret: apostolorum principes eidē
apparuerunt: quorum petrus baculum paulus
librum ei tradiderunt: atq; ad predicandū mis
serunt: qui fratres innumeros sui ordinis mox
aspexit per mundum discurrentes: et verbū do
mini predicantes. **Q**uidam frater minor vbi
dit in spiritu xpm in aere existentem: et tres lā
ceas cōtra mundū vibrantem: seq; illis omnes
homines velle perimere protestantem: cui oc
currens beata vīrgo orauit: vt modicum susti
neret: cum duos strenuos pugiles haberet: qui
ad mundum conuertendum sufficētes essent:
Obrulitq; filio brōs dñicum et frāciscū: quos
ambos christus approbavit: vt mater illos ad
mundum predicandum mitteret: imperante:
Existentem eo bononte: quidam conuersus
frater a diabolo arripitur: et a fratre iheronimo
dominico presentatur. **A**dsuratusq; spiritus
dixit in eum introisse: cum precedenti sine licē
tia: et absq; signo crucis in ciuitate bibisset. **S**z
cum signum ad matutinum pulsaretur: demon
se amplius stare sibi non posse dixit: quia ca
putati surgebāt. **E**t sic orate sancto exire com
pulsus est. **C**um in partibus tolose libri eius
in flumine sine cōseruatorio cecidissent: post d
es duos a piscatore in rhere inueniuntur: adeo
omni aque humore illesi: ac si fuissent in arma
rio custoditi. **C**uens ad quendam locū no
cte cum fratres inquietare nollet dormientes
orationem fudit: et clausis sanis cum socio in
troiuit. **A**ltas etiam existens cum quodam
conuerso ordinis cisterciē. cum sero ad eccles
iam venissent eāq; clausam reperissent oratioe
fusa intra ecclesiam subito inueniunt: et no
ctem in oratione duxerunt. **S**cholasticus quis
dam lubricus cum ipsius celebrantis manū de
osculatus esset: maximam inde fragrantiam sen
sit moxq; in eo omnis carnalis estus refriguit.
Quidam magister sciētia et fama preclarus

tolose in theologia legens: quodam mane vidit in somnis septem sibi stellas lucidas presentari: que eo de nouo renio admirante eorum mundum illustrare videbantur. Et ecce dum scolas intrasset: beatus dominicus cum sex ex suis fratribus magistrum aduenit: et ut eos in suos auditores suscipere humiliter deposcent. Quis visionem recolens illos esse stellas quas viderat intellexit: eosque gratissime recepit. **E**xtente rome beato Dominico quidam magister Reginaldus sancti Aniani aureliani. decanus cum ordinem ingredi proposuisset: et hoc viro dei indicasset. Subito ad mortem infirmatus est: pro quo beatus Dominicus beatam virginem cui specialiter curam ordinis commiserat exorauit. **R**egina ergo misericordie eius duabus virginibus Reginaldo in extremis laboranti nocte apparuit: et vntione mirifica ipsum per singulas corporis partes inuenit: forasque verborum ad singulas vntiones protulit ac die tertia ipsum plene sanandum promissit: cuius habitum predicatorum ordinis demonstrauit. Quam visionem cum per omnia similitudine dei conspexisset: mane ad Reginaldum accessit: et ipsum sanatum repperit nedum ab estu febris: sed etiam a concupiscentia carnis. A quo seriem visionis audiuit: et habitum a virgine demonstratum assumpsit. Nam antea fratres superpelliceis vtebantur. Reginaldus ergo fenatus ordinem introiit et missus bonorum officium predicationis serueniter peregit. **I**uuenis quidam nepos domini Stephanus cardinalis de fossa noua cum equo in fossu ueam precipitatus lapsus: inde mortuus est eductus: quem beatus Dominicus oratione suscitauit cum lachrymis continuo suscitauit. **I**n ecclesia sancti fidei architectus quidam cecidit diuisus sub cumulo cadentis macerie tacens expirauit. **L**utus cadauer ad se delatum: vir domini orationem suffragio a mortuis excitauit. **I**n eadem ecclesia apud urbem cum fratres quasdraginta manerent: et panis ei quadam vice deficeret: modicum panem repertum per bucellas fratribus discumbentibus diuisit. Et ecce duo iuuenes forma et habitu decori rectorum intrauerunt: palliisque plena panibus detulerunt: quibus viro dei cunctis videntibus silenter oblati subito discesserunt. **I**n itinere positus cum grauis pluuie inundatio fieret: a se et socio imbrem adeo signo crucis reppulit: et circa eos ad spatium trium cubitozum: nec aqua: vel vnica gutta descendit. **C**onstitutus in itinere cum quodam viro religioso: conuersationis domestico: sed loquela alieno: dolens quod diuinis eloquijs se mutuo refouere non possent: impetrauit a domino: ut alter alterius lingua loqueretur: et sic per trium verba alterutrius idiomate variantes mutuis se collationibus confortarunt. **D**ominum quendam pluribus ve-

ratum demonijs stollam collo ipsius imponens fugatis: immundis spiritibus liberauit. **I**n partibus tolosanis ex pluribus conuictis hereticis et incedis damnatis vnum reseruati fecit: quem spiritu propheterico futurum fratrem et egregium predicatorum preuidit atque predixit: et ut predicerat sic euenit. Nam et spiritum prophete ipsum habuisse multorum que predixit: euentus probauit. **A**pod sanctum sitrum in urbe fratribus ad capitulum conuocatis omnibus preuenit quattuor ex fratribus in breui: duos videlicet in corpore et duos in anima morturos. **E**t post modicum duo ad dominum migrauerunt: et duo ex ordine recesserunt. **E**xistens bononie in vigilia assumptionis domine: priori monasterii casemaris ordinis cisterciensis: sibi antecessore exigente materia familiariter reuelauit: quod nunquam a domino aliquid postulasset: quod iuxta votum non obtinisset: quod magister Conradus reuronicus ordinem assumeret: quod fratres summo desiderio affectuarent: finstro completorio cunctis discendentibus fratribus: solus ipse in ecclesia mansit: et in ordine more solito pernoctauit. **C**onuenientibus ergo fratribus ad psalmam cum cantor hymnum Jam lucis: incepisset: ecce noue lucis: nouum sydus futurum magister Conradus aduenit: et ad pedes viri domini se prosternens habitum ut petijt perseueranter accepit. **F**requenterdum corpus domini leuaretur in tanto mentis rapiebat excessu ac si ibidem christum incarnatum videret. **M**ira vero penitentia corpus asstigebar: et noctibus orationi intentus dies predicantibus impendebat. **T**andem appropinquante peregrinationis termino apud bononiam grauer infirmatus: vidit iuuenem pulcherrimum se ad celi gaudia iurantem. **C**onvocat is igitur duodecim ex fratribus conuentus bononie testamentum condidit: et aque posederat eis iure hereditatis dimisit: charitatem scilicet humilitatem: ac voluntariam paupertatem prohibens omnino: ne quis in ordine suo possessiones induceret temporales: maledictionem dei et suam imprecans ei qui ordinem illum: quem paupertatis precipue decorat professio: terrarum diuitiarum puluere presumpserit maculare. **F**ratribus quoque decessum suum egre ferentibus eos dulciter consolatus est: promittens quod vtilio: enim ipsum forent post obitum habituri. **S**icque ad extrema deueniens anno domini. **M**.ccxxi. nonis augusti obdormiuit in domino: sepultus in terra in conuentu bononiesi. **E**adem hora frater Duale prior: conuictus bursiensi. et postmodum ipsius ciuitatis episcopus: vidit in somnijs celum apertum: et duas scalas candidas ad terram bursiensi: quarum summitas christus cum matre tenebat: et angeli per eas ascendebant: in medio aurem

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. clxxxiiij.

frater ordinis in sede posita residebat: quem se-
sus et mater sursum cum scalis trabeant: do-
nec ipsum in celū eleuato apertura celī clausa
est. Qui diem et horam notans ueniens bono-
niam inuenit sanctum eodē tempore a corpore
migrasse. Eadē hora frater r̄hao positus apud
tybum cum missam celebraret: et in canone pa-
trem dominicū more solito commendare uellet
in extasi raptus uidit sanctum dominicum co-
rona aurea et immenso lumine adornatum: duo-
bus reuerendis uiris comitarum extra bono-
niam procedentem: qui diem et horam similiter
notauit: tuncq; uirum dei in pace quiescisse co-
gnouit. ¶ Cum autē corpus eius sub terra mul-
to tempore iacisset: miraculis crescentibus et
fama a fratribus in eminentiore locum transla-
tum est: quod tam mira fragrantia redolebat:
ut totam quasi ciuitatem repletet: et cuncto-
rum aromatum odorem superaret: que transla-
tio facta est. ij. kal. iunij. Quiescitq; ibidē san-
ctum corpus insignibus miraculis pollens.

De sancto Osualdo rege et mar. Cap. lxxij.

Osualdus rex ber-

niciorum et martyr: ut scribit be-
da. iij. libro. i. cap. successit fra-
tri suo canfrido: q̄ fuerat chris-
tianus sed apostatas a rege bri-
tonum cedualdo in bello fuerat
interfectus. Post cuius occisionem osualdus
cum paruo exercitu fide christi munitus super-
uenit: et suos in christi nomine exhortans cru-
cem ligneam terre affixit: et ante ipsam cum ex-
ercitu procedentes: et christum in sui adiutorij
inuocantes de hostibus uiriliter triumpharūt.
In testimontium ergo miraculū et sanctitatis
osualdi: de ipsa cruce lignea frustra cōcedūtur:
et in aquam mīstruntur: cuius aque potus san-
tatem cuiuscunq; egritudinis prestat hominib;
bus ac iumentis. ¶ Osualdus igitur percepta
uictoria regnoq; suscepto in fide christi anima-
tus ad gentem scotorum insule misit: in qua du-
dum fuerat delegatus: ut sibi catholicis aliq̄
episcopum mitteret qui gentē suā fide xp̄iana
imbuerent. Dissusq; est ep̄us adrianus cuius
predicatio regisq; fauore atq; suasu gens ber-
niciorum xpi fidē suscepit. Rex em̄ ep̄o linguam
ignorari semper astitit: eiusq; interpres ad po-
pulū fuit. Tunc cepit rex ecclesias construere:
et pauperibus largi siue ministrare. ¶ Quodaz
die pasche posita mensa et disco argenteo cū re-
galibus uasis: nunciatum est ei infinitam pau-
perum multitudinem pre foribus assistere ele-
mosynas postulantes: qui nedum omnes escas
ad prandium paratas eis largiri fecit: uerum
etiam discum argenteū cum uasis omnibus per-
frustra cōcisa eis dē ipatiri mādauit. Quo pie-
tatis opere uiso ep̄s manū uirāq; tangēs dixit.
Nūq; putrescāt he manus: qd̄ t̄ euenit: nā et re-

ge interfecto: ut dicitur: manus cū brachijs a ce-
tero corpore precise usq; in presens incorrupte
permanēt. Sic rex sanctus inter hereticos et
doticos puincias dudū abinuitē discordes pa-
cem procurauit: et ad finē optatū pduxit. Totūq;
regnū britānie p̄mus acquisiuit et obtinuit: cuius
partem solūmodo eius decessores posside-
rāt: ip̄m autē felici regimie gubernauit. Postq;
autē nouē annis regnasset cōtra paganorū exer-
citum: gentileq; regem merciorū pro fide dimi-
cans ac regni salute in bello marty: occisus est
anno etatis sue. xxxviij. non. aug. In quo loco
ois quozicūq; lāguentū hoīm uel animalium
egritudines sanant. Puluis quoq; de loco ubi
interfectus fuerat assumptus quocūq; delat:
et in potum languētibus datus: eandē obrinet
gratiaz sanitatē. Sepultusq; est in ciuitate res-
gia nomine beba miraculis insignis. Ouanus
autem cum brachijs per se in uase argenteo po-
situs omnino incorrupte seruantur.

De sancto Emigdio ep̄scopo et
martyre. Cap. lxxiiij.

Emigdius

ep̄scopus de pu-
nincia fracie au-
strali: que dicitur ger-
mania: cuius esset
adhuc psbyter inde egressus
est cū duodecim fratrib; suis
tribusq; discipulis: scz euplo
germania et ualētino tempore
quo rex polymnius gētilis in
ciuitate esculana xp̄ianos p̄sequēbat: uenitq;
romā multa miracula faciēdo. Quod audiens
cecus quidā assumptus ducore uenit eū requi-
rēdo ut ab ip̄o illuminaret: cui in uia adiūctus
est miles habens filiā fluxū sanguinis q̄nquen-
nio patientē: qui cū sanctū emigdiū inuenissent
ceci quidē presentē illuminauit: filiā uo milti-
tis absentē dū pro illa orasset: a profluito libe-
rauit: ipsosq; oēs cū centū quinq; ginta hoīb;
p̄miscul sexus baptizauit. Sed postq; idolum
asclepij signo crucis cōtinuit: sacerdotē eius
cōuertit cū. O. xxx. uiris et alijs paruulis et mu-
lieribus multis. Quod audiēs urbis p̄fectus
querebat emigdiū occidendū: ueniēs quoq; ad
marcellū papā ab eodē ep̄us esculani. ciuitatis
ordinat: et ad pdicandū illuc destinat. Ip̄e autē
miracula multa ostendēs uenit esculum: secut;
a multitudine fidelū: in cuius ingressu demo-
nes se incendī clamabāt. Quapropter ad eum
uenientes egri numero. cl. q̄ ab eorū dñs curari
nō poterāt: p̄cepto ab eo sacro baptizate oēs
a diuersis lāguoribus sanati sunt: unde et p̄pter
hec miracula ppli tēpla. xij. euertit: idolaq;
igni tradiderūt: uerū cū sanctus orōne ad deū
fudisset: mox sc̄to terremotu cetera p̄hana ido-
lorū numero. xxx. subito corruerunt: multiq; ad

christum visis tot miraculis conuersi sunt: et in ipso oppido tres ecclesias construxerunt. Cum autem a rege quereretur persecutionem fugiens ad urbem picenam venit susceptus a matrona christiana: ubi demerso in fluvium simulacro phanocq; oratione destructo multos ad christum conuertit. Tandem rex polygnus ipsum detinuit: et horrabaturus deus immolaret: promittens ei se filiam suam in conjugem daturum. Quam ei tradidit ut ipsum ad sacrificia puocaret. Emigritus vero puellam se tentante ad christum sua predicatone conuertit: aquamq; de saxo producens ipsam continuo baptizauit. Alios quoque plures quos ad diuersis primu languoribus sanos effecerat: eadem vnda per fudit. Quod rex audiens ipsum in eodem loco iuxta flumen rheonthei decollari precepit. Sed antequam decollaret dicitur orasse: ut in ciuitate esculo nullus aliquando esset leprosus vel demofiacus: et quod nullus exeret ipsam urbem vitra. Et dies obidere posset aut sibi pseuerare. Decollatus quoque caput suum in byrbo suscepit: et trecentis passibus perambulauit vsq; ad montem cenobitarum: qui mons se mirabiliter aperuit: et corpus cum capite intra se recepit seque continuo reclusit: ubi vsq; in presens quiescit. Sanguis autem ipsius a christiana quadam collectus: esculi reseruatur in ecclesia sua. Qui passus est non. augusti.

De sancto Dento episcopo et confessore. Cap. xxv.

Martialis episcopus

atalanensis episcopus non bilis romanus a sancto petro apostolo in episcopum consecratus: cuius sancto Dionysio et alijs episcopis ad gallias predicatone gratia directus est: ad iunco ipso sub diacono martimiano. Sed cum xviii. militario ab urbe elongari forent: subdialis conus mortuus est. Dentus vero ad petrum rediit: et socium defuncti nuntiavit. Accepta quoque ab apostolo de simbra vestimenti eius particula: reuersus cadauer adhuc inhumatum tetigit: et continuo mortuus resurrexit. Alia quoque signa plurima per illos deus ostendit. Eius autem ad urbem catalanensem venisset: et populum ad conuertendum durum reperisset: militario vno a ciuitate in loco deserto cepit in spelunca contemplatoni vacare: multisq; in sibi miraculis clarescere. Nam puerus nobilis qui cadens in fluvio solo qui nauta dicitur et iuxta ciuitate labitur necatus fuerat: suscitauit: multosq; viso mirabili signo ad christum conuertit. Sicq; a populo cum honore ad ciuitate ducitur et in episcopum sublimat. In ipso quoque vrbis ingressu tres leprosos mundauit et rotidem cecos illuminauit: de monem quoque ab obsessio quodam eiecit. Brege

autem dñicu verbis et exēplis refouens annis lxxx. sedem suā feliciter gubernauit. Et confectus sento in pace quieuit non. augusti.

De sancto Iulio epō.

Cap. xxvi.

Iustus episcopus

scopus lugdunsi. fuit: Qui cum episcopatu relicto aliquot annis in heremo angelicā vitā egisset: ibidem sancto sine migravit ad dñm. Cuius sanctorum corpus lugdunenses ciues sollicitè requisitum: ac in heremo vastissima reperi a remotis terre partibus ad suā ciuitate rulerūt: et ibidem in ecclesia sui sacerdotij honorifice condiderunt non. augusti.

De sancto Cassiano epō.

Cap. xxvii.

Cassianus episcopus

et alexandrinorum nobili genere ortus a sancto zenone et vrbis episcopo diuinitis istis eruditus est. Qui oia pro christo relinquens in hortens. ciuitate ecclesiam construxit. Ibiq; deges sub iouiniano imperatore christianissimo a populo episcopus constitutus est. Et cum ipsam sedem dudum in sanctitate gubernasset: peregrinationis gratia inde discessit: et per mare massilam nauigauit. Indeque augustum venit: et sancto simplicio episcopo triennio adfuit. Quo defuncto ois clerus et populus cassianum sibi in episcopum constituit. Qui vita et miraculis clarus anno. xx. sui episcopatus in pace quieuit non. augusti. De hoc frater vincētus ait: quod dñi sanctus germanus antiocho doctus. eps de britannia rediens ad tumultum huius oraret. Interrogauit cassianum quod se haberet. Qui statim ex tumultu cunctis audientibus respondit: se perfrui dulci quiete: et secundum saluatoris aduentum expectare: cuius se germanus orationibus commendauit: et ut in ipso secundo aduentu partem secum habere mereret: humiliter supplicauit.

De sancta Phra mar

Cap. xxviii.

Phra mar

tyr apud cretas in ciuitate augustana martyriū passā est. Nec cum esset pagana et meretricis matrem hiliaria de lenocinio vrbis tam erigere habebat. Iphaso cum tribus ancillis suis: videlicet digna: eumenta: et eutropia se cunctis peccatis pstituebat. Sed per predicatone narcisci hierosolymorum episcopi ad christum conuersa et cum omni domo et matre baptizata: atq; a peccato renouata est. Que a iudice comprehensa cuius sacrificare noller: sed diceret sufficere sibi peccata sua: quibus

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. clxxxv.

de corpore suo et ancillarū ludibriū faciēs deū
offenderat: qui tamen eā peccatricē ad penitē-
tiam converteret: vna incendi iussa est. vñ iuxta
filuā lēthēi fluminis adducta flānisq; tradita
sic spīritum emisit: vt corpus oīno permaneret
inustū. Ancillas hō que eas ad martyriū secute
fuerant: puer cum nauicula apparens cōtinuo
transuaduit. Que cum corpus incombustū in
uenissent: nec ipm sepelire possent nec nunciū
per quez matri nunciarent paratum haberent:
puer qui eas transulerat eis flumē natauit: et
predicta blarise matri nūciavit. Que veniens
noctu cū sacerdotibus et ancillis corpus abstu-
lit: et secō militari ab augusta ciuitate in monu-
mento proprio sepeliuit. non. augusti.

De transfiguratione dñi nri iesu xpi. Cap. xxxi.

Transfi-

guratio dñi i
hbus dā ecclē
sijs. viij. idus
augusti cele-

braf: nō q̄ ea die: vt quidam
aiūt transfiguratio ip̄a facta
fuerit: sed ea die p̄ apostolos
publicata. Nā vt dicit transfi-
guratio facta est circa princi-
cipū vers. Merū discipuli propter phibitionē
eis a dño factā: ne visionem quā viderāt: aliter
dicerent: donec filius hoīs a mortuis resurge-
ret: ip̄am tam dñi celauerunt: et in hac die man-
ifestauerunt: ita legit in libro: q̄ dicit mirabilis.
Circā hanc transfigurationē quattuor sunt
attēdēda. Primo quare dñs se transfigurare vo-
luit. Secūdo quō se transfigurati ostēdit. Ter-
tio quos sue glorie testes adhibuit. Quarto
qualiter ip̄am visionē confirmauit. Circā pri-
mum sciendū: q̄ xps corā discipulis transfigu-
rari voluit p̄pter tria. Primo ad confirmandā
eorū fidē: cū em pauloante dñs apostolos inter-
rogasset: quē ipm hoies esse dicerent: illiq; va-
rias hominū opiniones responderēt: petro hō
in persona omnīū apostolorū ipm esse xpm filiū
dei viui prestante: ad confirmandā fidē ip̄orū
xps ei gloriā diuinitatis sue ostendere voluit:
vt tam ex visione vultus splendentis q̄ ex audi-
tione patris ipm esse dei filiū exclamantis: qd̄
ip̄i primo de iesu credebāt: in eorū cordib; effi-
caciter et sine vlla hesitatione firmaref: vt quia
passurus erat: cū apostoli eū tanq̄ hominē ve-
rum mortuū cernerent: etiā tanq̄ verū dei filiū
resurrecturū non dubitaret: et qz ip̄a transfigura-
tio summē deitatis mysteriū representat: ideo
nō oībus discipulis tanq̄ secretū diuinū reue-
landa fuit: sed eis solūmodo qui ceteris excel-
lentiores erant: et non vni tantū: qz testimonius
vnius quasi nullus reputaf: sed tribus discipu-
lis: eo q̄ in ore duorū aut triū testiū star oē verū
bum. Secūdo ad augendū eorū sp̄e: vt per

talem visionem discipulorū animos ad passio-
nem firmaret. Oportet em ad hoc vt aliquis di-
recte procedat in vīa: q̄ finē aliquāter preco-
gnoscat: sicut sagittator non recte faciet sagit-
tam nisi signū prospiciat: vnde dicebat thomas
Johan. xiiij. Dñe nescimus: quo vadis: et quo
modo possumus vīa scire? Et christus per pas-
sionē non solū gloriā anime obrinuit: quam ha-
buit a principio cōceptionis: sed etiā corporis
et ideo conueniēs fuit: vt discipulis gloriā sue
claritatis corporalis ostēderet: vt sic sp̄e futu-
re glorificationis in eorum corporibus demon-
straret: s̄m illud phi. ij. Reformabit corpus
humilitatis nostre cōfiguratiū corpori claritatis
sue. Tercio ad p̄feciendū charitatē. Apostoli
em licet in xpo diuinitatē crederent: solā tamē
humanitatē conspexerāt: et ideo vix aliqd̄ in
xpo diuinū diligebant: qz difficile est amare qd̄
nō videt: ideoq; xps eis gloriā sue diuinitatis
reuelauit: vt cū ipm etiā deū ex reali visione con-
spicerent: etiam in ipso diuinitatē manifeste co-
gnoscerent: et per consequēs vt deū ipm dilige-
rent. Circa scdm sciendū: q̄ iuxta textū enā
gelij facies eius resplenduit sicut sol: et vesti-
menta eius facta sunt alba sicut nix. Et notā-
dum: q̄ inter quattuor dotes corporis clari-
tas est ip̄ius persone in seip̄a. Alie hō tres non
percipiuntur nisi aliquo actu vel motu. Christus
autē licet alijs temporibus alias corporis do-
tes in se ostenderit: videlicet agilitatē: quando
super mare ambulauit. Subtilitatem: quando
clauso virginis vtero in mundum prodijt. Im-
passibilitatē: quando iudeis enim lapidare vo-
lentibus de manibus eorū exiuit: non tamē pro-
pter illas dicitur transfiguratus: sed per solas
claritatē quā discipulis in monte ostēdit: que
sola pertinet ad aspectū persone. Figura enim
circa extremitatē: corporis consideratur. Nam
figura est: que terminis continetur: et ideo sola
claritatis assumptio dicit transfiguratio: et hec
claritas deriuaf ab aīe claritate: quā xps semp
habuit: eo q̄ ip̄ius aīa semper beata fuit: ideo
et corpora nostra post resurrectionē sicut sol re-
fulgebunt: que lux ex aīe claritate: que beata
erit: originē habebit. Dat. b. xiiij. Fulgebunt
iusti sicut sol in regno patris eorū. Nec est dicē-
dum: q̄ xps ostenderit tantā claritatē: quantā
habuit: sed quantā oculis discipulorū percipi-
endā possibile fuit. Et sicut caro xpi ex clarita-
te aīe splendore illū contraxit: sic etiam vestes
eius ex carnis splendore candore nūcū cōtra-
xerunt: sicut verbi gratia: aqua ex solis radio
percussa resplendet: et paries ex aqua splendē-
te repercussus resurgit. Circa tertū est sciē-
dū: q̄ xps huius sue gloriose visionis testes ad-
hibere voluit patres noui ac veteris testamen-
ti. De veteri autē testamēto duos: de nouo autē
tres assumpsit: qz videlicet vetus testamentum
tanq̄ ex dualitate: q̄ est numerus diuisionis: im

perfectum fuerat: nouū autē ex trinitate perfe-
ctiorē in se gratiā cōtinēbat. Verū per moysen
et heliā rex et propheta designatur in quibus
oīa uerē testamenti mandata continentur:
quod eī lex primo mandauit: et propheta post
modū confirmauit. Uel per moysen et heliā de-
notantur duo status antiqui tēporis. Quorum
unus fuit coniugatorum designatus in moysē:
alius continentū designatus in heliā. Uel per
moysen significantur oēs defuncti suscitandi:
per heliā in corpore uiuentē omnes uiuī repe-
riendi et a dño in nubibus raptendi cum uene-
rit in gloria sue maiestatis ad iudicandū uiuos
et mortuos et secūdi per ignē: quod iā per hanc
transfigurationē denotatū est. Tres autē dī
scipuli: uidelicet petrus iacobus et iohannes si-
gnificant tres ordines ecclesie militantis: qui
bus aureola datur: ad quos omnes ceteri redū-
cuntur. Petrus eī significat doctores: qz ipse
fuit ecclesie omnīū primus pastor. Iohānes oēs
uirgines: qz uirgo a dño electus est. Iacobus
nō martyres: qz primus inter apostolos marty-
rium pertulit. Primus autē ordo pugnat con-
tra diabolu. Secundus contra carnē. Tertius
cōtra mundū. Ad primū ordinē reducunt con-
fessores: ad scōm cōtinentes: ad tertīū peniten-
tes. Uel p istos tres aplos significant tres
stutes rheologicē p quas ad gloriā eterne fe-
licitatis puenire debem. Petrus eī denotat
fidē: qz ipse solus cōfessus est gloriā deitatis di-
cens. Tu es xps filius dei uiuī. Iacobus deno-
tat spē: qz primus omnīū apostolorū passus fuit
propter spē retributionis eterne. Iohānes nō
charitatē: qz ipm xps speciali prerogatiua sup
oēs dilexit. Uel per istos tres aplos signifi-
cant tres penitētie partes sine qua ad clarita-
tem eternā nemo puenit. Petrus eī q̄ inter
pretaf agnoscēs denotat cōrrectionē: q̄ ex sola
peccati notitia puenit. ps. Quis iniquus me. ego
cognosco. vñ et petrus culpa sua cognita stetit
amare. Iacobus q̄ interpretaf supplantator
denotat cōfessionē: qua diabolu supplantat
elidit. Iohannes qui interpretaf gratiā dñi
denotat satisfactōes: qua hō penitēs ad gratiā
reuocat. Circa quartū sciēdū ē qz in baptismo
xpi: qd fuit mysteriū prime regenerationis: et in
transfiguratione: qd est mysteriū secūde: decla-
rata ē operatio trinitatis. Nā in xpi baptisma-
te apparuit pater in uoce: filiū in carne: spīr-
tus sc̄s in colūbe specie. Sic autē se reuelat pa-
ter eadē uoce et eadem uerborū p̄tione: filius
eadem carne sed resurgente: spūs autē sc̄s in
forma nubis pericidit. Nam sicut in baptismo
spīr̄tus sc̄s dat innocentia: que per columbā
designatur: sic in resurrectione dabit claritatē
glorie et refrigeriū ab omni malo: quod in nube
ostendit. Et qz xps uenit gratiā actualiter da-
re in re: gloriā nō incredibiliter promittere in
spe. Ideo in transfiguratione inducuntur ho-

mines ut ipsum audiant: non autē in baptismo.
In hac die uinū nouū si inueniri potest in san-
guine xpi cōficit: uel salte de matura uua in ca-
lce aliquārū elliquaf. Racemi etiā benedictū
tur et populus cōdicat. Eius ratio est: qz dñs dī
scipulis in die ecne dixit. Non bibā amodo de
hoc genimine uitis donec illud bibā nouū in re-
gno patris mei. Illa nō trāsfiguratio dñi: et qd
dixit nouū uinū representat gloriōsam innouas-
tionē: quā christus post resurrectionē habuit.
Et ideo in hac die transfigurationis que resur-
rectionem representat nouum uinū inquitur:
in quo nouitas eterne dulcedinis ostenditur:
que sanctis post resurrectionem in patria pro-
pinabitur. Hec ex libro mirali.

De sanctis Sixto papa secundo
et sociis martyribus Cap. xxx.

Sixtus papa

et martyr huius no-
minis secundus felis-
cissimus et agapitus
diacones rome sub de-
cio cesare passi sunt.
Hic natiōe grecus ex
patre sophoro athe-
nici. prius quidē phi-
losophus postea nō xpi discipulus stephano pa-
pe primo in pontificatu romano successit: se-
ditqz annos. ij. menses. xi. dies. vi. Hic consti-
tuit ut missa celebraretur super altare quod an-
tea non fiebat. Et ut sacerdote incipiente mis-
sarium actionē: chorus decāret et hymnū. Sanctus:
sanctus: sanctus: dominus deus sabaoth
et. Qui cum presatis duobus diaconibus des-
census: cū nullis personationib⁹ ad sacrificandus
posset inclinare iussus est duci ad templū mar-
tis: ut aut sacrificaret: aut in custodia mamer-
tina reciperet. Sed dum sacrificare renuēs in
custodiā duceret: beatus laurētius eius archi-
diaconus eidē obitans: et quo ipse pater sine fi-
lio rēderet clamare cepit: atqz ne se derelinque-
ret instāter exorauit. Sed beatus sixtus eidē
p̄dixit: qz ipm nō desererebat sed ad martyriū p̄-
cederebat: cū ipi maiora certamina post tridū de-
berent. Mandās ut thesauros ecclesie quos ei
cōmendauerat pauperib⁹ dispensaret. Quod et
laurētius fideiiter adimpleuit: ut dicef infra in
eius passioe. iij. idus augu. Post duos dies
beatus sixtus de custodia educit cū duob⁹ diaco-
nibus felicissimo et agapito: et presentat⁹ decio
et valeriano iubetur duci ad templū martis: et ibi
sacrificare. Quod si renuerēt: ibidē capite trū-
cari. Ducti sunt ergo foras muros porte apte
ad templū martis. Et cū orasset sixtus cecidit
aliqua pars tēplū et idola cōminuta sunt. Eunoqz
duceret ad de: ollandū beatus laurētius post
eū clamare cepit: rogans ne se desereret: eo qz

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. clxxxvi.

thesauros suos quos sibi tradiderat tam expēs
differ. Tunc milites audientes de thesauris lau
rentii tenuerūt. Dixerūt hō cū felicissimo ⁊ aga
pito ibidē decollauerūt. Christiani autem cum
iustino presbytero corpus hīri raptum sepelie
rūt in cimiterio calixti via apia. Felicissimi hō
⁊ agapiti posuerūt in cimiterio preterati. viij.
idus augusti. Referunt etiā passi cū bēo sexto
līij. alij diacones videlicet ianuaris: magnus:
vincētius: ⁊ stephanus: ⁊ tenerus presbyter: et
claudius subdiaconus: ⁊ crescentius lector: et
romanus ostiarius. ¶ Hic fecit ordinationes
duas per mēsem decembris: presbyteros quat
tuor: diacones septem: episcopos hō duos. Et
cessauit episcopatus dies viginti.

De sancto Sixto papa tertio. Cap. xxxi.

Sixtus pa
pauis nois ter
tius natiōe roma
nus ex pie prisco
celestino pmo pape in episco
patu romano successit: seditq
annos. viij. ⁊ dies. ix. Hic de regione celij mon
tis: cōstituit vt nullus clericus in pecia alteri
ordinari presumat. Hic cōgregata synodo p cri
mine sibi illaro corā qnq̄ gīntaseprez episcopis
se purgante. Et cōdemnauit bassus: qui hoc ei
apud augustū crimen intulerat: ita tamē vt vlti
mo die eius viaticum ipsi non negaretur ppter
humanitatē pietatis ecclesie: qui bassus cū des
functus esset: corpus eius fixus episcop⁹ ma
nibus pprijs sepeliuit. Hic edificauit eccliam
sancte dei genitricis marie: que dicitur ad presepe:
⁊ hodie maior vocat in monte superagio iuxta
macellum libye. Hic ⁊ in distribnēdas paupe
ribus elemosinas studuit: ⁊ multas auro ⁊ ar
gēto basilicas decorauit: plenusq̄ sanctitate fe
liciter in christo quieuit: ⁊ sepultus est in via ty
burrina in cyptra iuxta corpus beati laurentij:
et cessauit episcopatus dies. xxij. Hic occiden
taliū episcopozū sententias nestozū damnan
tes errorem: orientaliū scripsit episcopis: in
signi volumine contentas.

De sanctis martyribus Iusto ⁊
Pastore. Cap. xxxij.

Iustus ⁊ pastor mar
tyres apud urbem complutum hi
spante puincie sub dariano pside
passi sūt. Hi germani fratres chri
stianis parētibus orti ⁊ ipsi chri
stiani: cum adhuc pueri litteris imbuerent: ad
passionem animati: profecti in schola tabulis
sponte ad martyriū cucurrerūt: idola spernen
tes: qui a dariano pside tenri nec audiri: eo qd
dubitarēt ne spozū vt pote infantū exēplo aliq̄
pueriores ad martyriū incitarēt: verberibus
dūris afflicti sunt. Eūz autē presidī relatiū esset:

q se mutuis exhortationib⁹ cōstantius roboza
rent: eos extra ciuitatem adductos gladio cedi
iussit: quozum animas etiā ipsi gentiles ab ipso
christo concinētib⁹ angelis ad celum deferrī
viderūt: corpora hō a christianis in eo quo pass⁹
fuerant loco tumulara sunt multis clarētia
signis: vbi ⁊ basilica desuper edificata est: passi
sunt autem. vltij. idus augusti.

De scō Donato epō ⁊ martyre. Cap. xxxiij.

Donatus

episcopus ⁊ mar
tyr apud aretū
ciuitatem ruscie
passus est tēpo
re iuliani impatoris. Hic cum
iuliano impatore predicto nu
tritus ⁊ eruditus: atq; cū eo
dē clericus effectus est a san
cto pygmgio p̄bytero in vr
be roma: qui iulian⁹ ad subdiaconatus ordinez
ascendit: ipse hō donatus lectoris officij susce
pit. Sed cū iulian⁹ apostata sset: ⁊ in imperium
sublimatus esset parrē ⁊ mēm donati occidit.
Donatus hō fugā aretū petijt: ⁊ cū hilariano
monacho habitauit: cū q̄ mltis claruit signis.

¶ Cū em mulier qdā noie syzana gētilis ⁊ ce
ca ad eos venisset: petēs in xpī hūte illuminari
ab eis dē: pmo mētis cecitate sanata vna cum fi
lio suo oīa idola cōbussit: ⁊ ad saryū ep̄m are
tinū adducta ab eodē cū filio baptizata ē: et cū
sacro christmate liniret: oculoꝝ moꝝ lumē rece
pit. ¶ Deinde donat⁹ cū hilariano ap̄roniani p̄fe
cti ciuitatis filiū demoniacū alteriū noie ad se
adductū ab immūdo spū liberauit: clamātē des
mone qd donat⁹ ip̄m de domo sua coartaret exte
re. ¶ Cū qdā eulastius noie exactor: fisci in tu
scia publicā pecuniā euphrosine cōiugi i custo
dia dereliq̄: ⁊ abiit. Que timore hostiū supue
niētū pecuniā abscondit: ⁊ repētina morte puē
ta sepulta est. Eūq; vir ei⁹ rediēs p exacte the
sauri cū filijs ad supplicij traheret: ad dona
tū cōfugit: q vna cū ad sepulchrū vrozis perre
xit: ⁊ oꝛone fusa euphrosinā de tumulo ex noie
vocaui: vbi eēt pecunia iterrogauit. Que r̄n
dit q in ingressu dom⁹ suffossa facebat q ibidē
repra eulastius liberat⁹ est. ¶ Post hec donat⁹ a
saryo epō in presbyterum ordinat⁹: eoꝝ defun
cto ab omni populo in ep̄m eligt. ¶ Cūq; die
quadā celebrans populū cōdicaret: et diaconus
antimus sanguinez xpī in calice vitreo populo
pp̄naret: subito paganozū impulsu cecidit: et
calicē fregit. Eūq; ex hoc oēs tr̄starent: dona
tus si agmētis calicis collectis oꝛone fusa ip̄m
in formā pristina restaurauit: vna autē particula
a diabolo abscoṣa defecit: que r̄n ad restimōnū
miracul⁹ p̄fecit. Quo signovito lxxix. gentiū
ad christū cōuerū sunt. ¶ Post dies autē. lxxvij.
quadracianus augustalis p̄ses tenuit beatos.

hilarianū ⁊ donatum. Et primo quidē hilaria-
num in ciuitate ostia detentum fustibus cesum
martyrem christi fecit: vt supra in eius passione
actum est. xvij. kalē. augusti. Desude donatum
in ciuitate aretina detentū: cum sacrificare nol-
let ⁊ deos blasphemaret: fustis cum lapidibus
ore contudit: ⁊ deinde in custodia retrudit: vbi
dum egrozum multitudo ad eum accedens a di-
uersis languoribus sanaretur: fustis illum qua-
dractianus in eadem custodia capite truncari:
corpus a christianis in eadem ciuitate tumula-
tum est. viij. idus augusti.

De sancto Donato episcopo et
confessore. Cap. xxxiij.

Donat⁹ epi

scopus apud ciuita-
tē epi⁹ veteris qui
tempore theodosij
impatoris iunioris mltis ibi
dem miraculis clarebat. In
quodam loco nomine bisauria
erat fons aque adeo infectus:
vt quicūq; de illo biberet pros-
tinus moreret. Ad quē locum
sanctus vir cum clero et populo pcessionaliter
accessit: vt oratione aquā sanaret. Et diuēctus
a sinulo fonti appropinquaret: celo nubib; tene-
brato: ⁊ fulgurib; ac tonitruis erūpetibus: di-
co terribilis ide erupit: ⁊ pedes a sinu cauda in-
uolvens contra donatū se erexit: quem ille leu-
iter baculi percutiens: vl' vt alibi legitur in os
eius expuens continuo interfecit. Quem octo
boū parūa vix traxerunt ad ignem. Oravit autē
vir sanctus ad dominū: ⁊ omne venenū a fonte
fugauit. Misso quoq; puero cum situla aquam
haustam bibit: ⁊ ossibus ad bibendū saluberrī
mam exinde concessit. Alis etiā dū ipse cū so-
cijs siti vgeret: sua oratione fontē de terra p-
duxit. Et filia theodosij impatoris a demo-
ne vexaret: ⁊ patre adhuc gentile ad singula sa-
crificia deorū duceretur: ⁊ nullo modo liberari
posset. Imperator audicēs de virtutibus sancti
ipsum ad se accessit: et vt natam suam libe-
raret instāter rogauit. Qui demonē interroga-
uit vnde illuc venisset. Illeq; de heremo se ve-
nisse repōdit: quem sanctus dei ad locū ipsum
redire coegit: demūq; vniuersam domū concu-
tiens euauit. Sicq; impatorē cum vxore et
filia ⁊ vniuersa familia ad christum conuertit.
Cum quidā mortuus efferretur: adueniens
creditor chirographū prorulit: dicēs sibi debe-
ri solidos duccetos: ⁊ supra legem imperiale nō
permittēbat eū sepeliri. Quod cum vxor eius
donato cū lachrymis idicasset: asserēs q; homo
ille pecuniā totaliter recepisset: assurgens ho-
mo dei ad locum iuit: et manū defuncti tenens
coram oib; excitauit: atq; vt creditorū satisfi-
ceret iussit. Qui residēs in pheretro ipm de so-

lutione debiti cōiuit: ⁊ chirographū manu scri-
dit: atq; subēte sancto iterū obdormiuit. Et tū
fere tribus annis nō pluisset ⁊ sterilitas magna
esset: infideles ad impatorē conuētes petētes
sibi tradi donatū: qui per artē magicam hoc fec-
cisset. Ad impatoris ergo instāciam sanctus
egressus dominum exorauit: ⁊ statim pluuia co-
piofa descendit: ceteriq; infusis ab imbre ipse
leuib; indur: ⁊ siccis vestibus domum rediit.
Et sic omnē ciuitatem constantinopolitanā ad
fidem cōuertit. Post hec ab impatore in-
petrauit imunitatē loci vbi ipse fontē sanauerat:
Ibiq; iuxta ciuitatē lusioniā ecclesiā pstruxit:
⁊ clarus virtutibus in pace quieuit. viij. idus au-
gusti. Corpusq; eius post multos annos a vene-
ris inde sublatum: positum est in ecclesia beate
Marie de muriano sub episcopatu torcellen.
vbi ⁊ signis mirabilibus fulget.

De sanctis Cyriaco largo ⁊ smaragdo
martyribus. Cap. xxxv.

Cyracus:

largus ⁊ smarag-
d⁹ martyres ro-
me passi sūt sub
maximiano ipatore. Hic cy-
riacus a sancto marcello pa-
pa diaconus ordinatus ē. Et
autē maximian⁹ impator the-
mas edificaret nomine diocle-
tiani: ⁊ xpianos plurimos dā-
nasset ad fodiendā arenā. Inter ceteros dedu-
cti sunt ad ministeriū predictum sancti mar-
tyres cyriacus ⁊ sifinn⁹: qui nō solū suas: s; etiā
alienas sarcinas dei auxilio portabāt. Nā cum
ibi esset sanct⁹ saturnin⁹ senex: qui ex senectute
arenā ferre nō poterat: sifinnius ⁊ cyriacus
ad portandū iuuabāt: vt dictū est supra in pas-
sione marcelli pape. xvij. kalē. februarij. Quod
cū audisset maximian⁹ impator saturninum et
sifinniū ac cyriacū in carcere detineri fecit. Et
sifinniū quidē ac saturninū p diuersa supplicia
interemit: vt supra actū est in passione eorū. iij.
kalen. decēbris. Cyriacusq; cū duobus socijs
largo ⁊ smaragdo in carcere detet⁹ est p annos
tres: donec edificatis thermis diocletian⁹ re-
diit de partibus apyricē. Post dies autē pau-
cos filia diocletiani noie artemia cepit a demo-
nio vexari: clamāte demone p os e⁹ q; nisi cyri-
acus ventret: ide nūq; discederet. Qua de re cy-
riac⁹ cū socijs de custodia educt⁹ est: ⁊ ad filiā
impatoris adduct⁹. Cui demō dicebat: vt si ip-
s ex puella exire veller: vas aliqd sibi daret i q; in-
traret. Et cū cyriac⁹ se ipm offerret: demō dice-
bat: q; in vas suū intrare nō poterat: q; vndiq;
signatū erat. Addiditq; cōminās: q; si inde ipm
eijceret i pside illi ventre faceret. Et cū coact⁹
ex puella exisset: artemia clamauit: q; deū que-
rēdicat cyriac⁹ videret. Quā scis cyriacus cū

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. clxxxvii.

matre serena ad xpm conuerit et baptizauit. Eui diocletianus iuxta palatium suum domum concessit: ut ibidem cum socijs securus in xpianitate maneret. Post modicum tempus venit legatio a sa- poze rege persarum ad diocletianum: ut cyriacum ad se mitteret: quia filia eius iobia nomine a dia- bolo uocabatur. Ad preces ergo diocletiani cy- riacus cum socijs nauis impositis necessarios in- babyloniam letus iussit. Et cum ad puellam perue- nisset in xpi nomine immundum spiritum ab ea eiecit: clamante demone per os eius quod nomen xpi terri- bile ipsum coartabat exire. Et sic sanata puellam cum parentibus et cognatione numero. ccccxx. cyriacus baptizauit. Et cum multa sibi munera essent oblata recipere noluit: sed .xlv. diebus ibidem in pane et aqua ieiunans tandem roma reuer- sus est: et a diocletiano gratanter exceptus. Quo post duos menses defuncto. Maximianus eius filius successit. Qui iratus de sorore sua arte- mia: cyriacum comprehendit: et nudum ac carpentis li- gatum ante redam suam trahi fecit: ad exilium xpianorum. Deinde ipse carpathiuario cum socijs tradit- punctum. Qui pice reliquata super capita ipsorum iussit perfundi: deinde diebus .liij. in carcere fa- me macerari. Post hec cyriacum ductum et sacrifici- care nolente iussit in catasta extendi: ut trahi ner- uis ac fustibus cedi. Et cum in his oibus gra- tias ageret: iussu maximiani ductus est uia sala- ria intra thermas salustij: et ibidem decollatus est cum socijs suis largo et smarago: et alij xpianis- pmiscui sexus numero. xxi. Quorum omnium cor- pora iohannes presbyter in eodem loco sepeliuit. Sanctum quoque cyriacum cum largo et smarago per se- posuit: sub die .xvii. kalen. aprilis: post aliquot menses corpa ipsorum sanctorum a sancto marcello papa et lucina matrona inde lenata sunt et tra- sata in uia ostij miliario ab urbe octauo. vi. id. augusti: quo die prefatus pontifex ipsorum festum recolendum ordinauit. Et carpathius ante cum domum cyriaci impetrasset: et ad derisionem xpianorum in loco: ubi baptizabar: se balneari: et ludis sce- niscis ac epulis cum. xij. socijs sepius vacare: oes subito die quadam mortui sunt. Et extrinseca- so balneo gentiles xpianos venerari ceperunt.

De sancto Genaro episcopo viennensi. Cap. xxxvi.

Genarus

epus viennensis. natione indus- sime xpi feru- entissimus: causa predicandi laboriosissime ad prefatam urbem ueniens: in gentem paga- norum multitudine uerbo et mi- raraculis ad fidem xpi conuertit: ubi epus a populo constitutus: post laudabilem vitam inibi in pace quiescit. vi. idus augusti: conditus in ba- silica sancti stephani signis clarus.

De sancto Hormisda papa et confessore. Cap. xxxvii.

Hormisda

papa natione ca- panus de ciuitate freslon ex pa- tre iusto: symma- cho pape in pontificatu roma- no successit: et sedit annos. ix. dies. xvij. hic clerum compos- suit: et psalmos canendos ordi- nauit. Cum autem anas- tadius imperator in heresim eutychanam con- ruisset: duas in christo naturas denegans. Hor- misda papa direxit eundem episcopum tices- nensem. aliosque cum eo constantinopolim legatos: quatenus anastadium imperatorem et acacium patriarcham ei complere si resipiscerent: ad ec- clesie gremium reducerent: sin autem anathemas- te ligarent: qui non solum eorum salubria mo- nita spreuit: sed etiam graui contumelia illos expulit: nauisque fragili impositos mandauit: ne usquam ad aliquam grecie ciuitatem accederent. Quam eius impiam temeritatem vitio di- uina secuta est. Nam. xxvii. eius imperij anno fulminis ictu percussus interijt: moxque omnes grecos ad catholicam ueritatem redeuntis hor- misda papa reconciliauit. Hic postquam multas elemosynas pauperibus erogasset: necnon plu- ribus basilicis diuersa ornamenta contulisset: apud sanctum petrum trabem argenteam mille et xl. librarum relinquens ibidem sepultus requiescit: dormiuit autem in dno. vi. idus augusti.

De sancto Hormisda martyre. Cap. xxxviii.

Hormisda martyr

apud persas passus est sub re- ge ipsius provincie saurore: qui nobilissimus fuit ex patre pres- fecto persarum: quem dum rex saurore christianum agnosceret: iussit ut nudus camelos exercere traberet. Quod dum multis diebus patienter fecisset: ille cum ex alto sole adustum conspicens: veste linea ptes- rate motus ipsum operuit: deinde ei: ut nega- ret christum: blandiri cepit. At sanctus illico con- cissam vestem deposuit: moxque ipsum rex indus- gnatus gladio necari mandauit.

De translatione sancti Quirici epi. Cap. xxxix.

Translatio corporis san- cti Quirici episcopi et martyris apud anconam. vi. idus augusti celebratur: quo uidelicet die ipsius beati mar- tyris corpus sanctissimum de hierosolyma ad ipsam ciuitatem delatum multis claris signis atque miraculis digna ueneratione reconditum est: ut habetur in martyrologio.

Liber

De sancto Romano martyre. Cap. xi.

Romanus
martyr rōe pas-
sus ē sub decio
cesare. Eius em
beatus lauren-

tius in catasta extensus scor-
pionibus cederetur: vt dicef
infra in eius passione. liij. id.
augusti. Romanus miles in-
ter alios ibidem astans cepit
clamare: q̄ videbat ante martyrem iuuenē pul-
cherrimum assistentē: et vulnera eius lintheo
extergentē. Et cum hoc audiret decius cesar
et valerianus prefectus magicis artibus ascri-
berent: et laurentium de catasta solutum in cu-
stodiam hippoliti recipi iussissent. Affuit ro-
manus ad pedes eius afferens vrecū cū aqua:
et se baptizari instanter exorans: quem beatus
laurentius credentem baptizauit. Quod cum
decius audisset: iussit eū cū suis fustib⁹ exhiberi: et
eū nō interrogat⁹ se xpianū proclamare: iussu
deci⁹ foras muros porte salarie eductus: et ibi
dē capitali sentētia punitus est: cuius corpus
a iustino presbytero collectum: sepultum est in
crypta in agro verano. v. idus augusti.

De sanctis Secundiano veriano et
marcelliano martyribus. Cap. xii.

Secundianus:

verianus: et marcellia-
nus rome passi sunt
sub decio cesare. Se-
cundianus em toga-
tus cum veriano picto-
re in christianos seute-
bat: qui dum die qua-
dam cum marcelliano
eloquentissimo et sapientissimo oratore gētile
de sententijs disputarent: venientes ad virgi-
lium et tractātes que de xpo in suis buccolicis
scripserat. Magnus ab integro seculorū nasci-
tur ordo. Jam redit et virgo: redeunt saturnia
regna. Et noua progenies celo demittit alto.
Et infra. Tu modo nascenti puero quo ferrea
primū. Desinet: ac toto surget gens aurea mun-
do etc. Et hec ad inuicem conferentes: ea que
de xpo dicta esse intelligentes conuersi sunt: et
a timotheo presbytero baptizati: atq; a sancto
ficto papa confirmati. Quod audiens valeria-
nus prefectus nunciavit decio: qui eos tētos
missosq; centuncellis: tradidit eos p̄moro con-
sulari tuscie punitendos. A quo primū fustibus
cessi sunt. Et dum in idoli⁹ conspuētes ipm cō-
minuissent: in equuleo suspēsi: et vnguis
abradi: atq; flāmis lateribus appositis diutius
cruciati sunt: quod dū fieret vnus ex ministris
subito exproauit: ceteris nō a diabolo obessi

Septimus

sunt. Quod cernens promotus illos decollari
iussit et corpora eorum in mari iactari. Sed de-
usna prouidentia ad littus euecta: a quodā deo-
dato tumulara fuerunt: in loco vbi erant decol-
lati. Qui passi sunt. v. idus augusti.

De sanctis Firmo et Rustico
martyribus. Cap. xliij.

Firmus et rusticus

martyres apud veronā passi sunt
sub anolino procōsule tēporibus
maximian⁹ imperatoris. Hi ciues
bergomenses et eadē parentela
orti sunt. Sed firmus erat notissim⁹ maximia-
no imperatori. Qui audiens eum xpianū misit
ad ipsum detinendū. Quē milites in villa eius
inuinentes euangelii legentem: vincitum ad-
ducunt mediolanū. Cui occurrit et rusticus: se-
q; xpianū profitens tenus ac simul ductus est.
Imperator autē ipsos sacrificare nolentes a
binis tormentibus fustibus cedi iussit. Et iterū
inclusos in cippo pedibus artari. Deinde eos
anolino presidē tradidit punitendos. Qui eos
secum vincitōs veronam ducens dedit in custo-
dia militi caucario nomine vicario ciuitatis tri-
duo inedia macerandos. Eum autē ille eos
meda nocte canētes audisset: et lucem cellitus
effusam ac ipos diuinit⁹ reffectos cibis vidisset:
ad christum conuersus est. Post dies. vi. iussu
anolini educunt. Dūq; proculus eps veroneſ.
eos insequeretur: dicens se xpianum: et ipse vin-
ctus presidē presentatur. Quē ille vt de cepitū
arbitrans insāntre in facie cesum dimisit: vt su-
pra dictū est in gestis proculi epi. v. idus decē-
bris. Sanctos nō martyres super testas accen-
sas diutius voluptatos in ignē misit. Sed flā-
ma in quattuor partes diuisa plures incendit:
ipī nō illesi permanserunt. Quos preses demū
extra ciuitatē eductos et fustib⁹ maceratos de-
collari mādauit: corporibus bestijs derelictis.
Sed caucario nocte iuxta corpora vigilāte. viij.
viri se negociatores afferentes corpora abstu-
lerunt nauigio iposita et ultra nō cōparuerunt.
Corpora autē ipsa diuino nutu trāsuēcta sunt
ad cartaginēſi. p̄uincā in ciuitatem que dicit⁹
predones: ibiq; ab angelis sepulta multo tem-
pore iacuerūt. Processu nō temporis dū tere-
tius quidā de hystria ciuitate capris: haberet
filiū noie gaudenti⁹: cum eo mercationis gra-
tia per mare discurrebat. Filius autē eius re-
pente a demone opprimis clamāte per os eius
diabolo q̄ nemo inde ipm efferet nisi firm⁹ et
rusticus martyres. Pater autē dū sanctor⁹ cor-
pora dudū nauigans requisisset: tandē dei pro-
uidētia ad locū vbi iacebat applicuit: puerq;
mox liberatus est: vbi sepulchri⁹ terigit. Pater
autē sanctorū corpora inde surripuit: et ad ciui-
tatē suam perducta tumularit: vbi quiterūt:
donec a sancta maria veroneſi, dicta consolā-

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. clxxxviiij.

erice veronam reportata sunt: vt supra in eius legenda habetur kalen. augusti. Passi sunt autē sancti martyres. v. idus augusti.

De sancto Laurentio archidiacono et martyre. Cap. xliij.

Laurentius ar

chidiacouus ecclie romane sub decio cesare et valeriano p̄fecto rome gloriozum martyriū passus ē. Hic genere hispanus et beati s̄cti pape secundi discipulus fuit. A quo leuita rome ordinatus vna secū p̄dicationi in-

sistebat. Eodem tempore philippus imperator: p̄m̄ ex imperatorib⁹ et fili⁹ eius nomine philipp⁹ fidē xp̄i perceperit conuersi a sancto pontio martyre. Qui philippus regnauit anno millesimo ab vrbe cōdita. ¶ Tercio ipso impatore philippo decio occiso: vt dicitur infra in eius passione libro. xi. philippus iunior: timens fugā arripuit et thesaurū patris ac suū beato s̄cto pape commendauit: vt si ipsum a decio interfici cōtingeret: ipsum thesaurum pauperibus erogaret. Cum autē decius in imperatorem electus esset a militibus: licet nunq̄ a senatu cōfirmatus: p̄pter quod nō imperator: sed cesar dicitur est christianoꝝ persecutionem exercere cepit: et multa milia martyru p̄ diuersas mundi partes interfecit. Inter quos etiam philippus philippi imperatoris fili⁹ martyrio coronatus est. ¶ Post hec decius de thesauro philippi inquisitionē faciēs oblatuꝝ est ei beatus s̄ctus tanq̄ qui xp̄s coleret: et imperatoris thesauros haberet. Quem decius in carcerem recipi iussit. Cui cū laurentius obuiasset clamare cepit: quo ipse pater sine filio pergeret: et ne se ministrū suū vilo modo desereret. Beatus autē s̄ctus per sp̄ritū eidem respondit: q̄ eum non deserebat: sed ad martyriū precedebat: cū ipsi maiorā post tridū certamina deberēt: mandans vt thesauros sibi cōmissos pauperib⁹ dispensaret: prout hec omnia acta sunt supra in passione s̄cti. viij. idus augusti. Beatus ergo laurentius christianos die ac nocte diligēter inquisiuit: et vnicuiq̄ prout opus fuerat instrauit: veniensq̄ in celis mōre ad domū cyriace vidue que multos christianos in domo sua abscondos habebat: ipsam viduā imposita ei manu a lōgo dolore capitis liberauit: et pauperum pedes lauas eisdem elemosynas prulit. Eadēq̄ nocte in domū cuiusdā christiani veniens: cecū quēdā nomine crescentiū signo crucis facto illuminauit. Deinde venit ad vicum patriciū in crypta nepotiana: vbi inuenit iustinum presbyterum a s̄cto papa ordinatū: cum quo videlicet pauperum christianoꝝ ibidem latentiu pedes lauit: eisq̄ largitus elemosynas p̄cessit. ¶ Post hec autē

cum beatus s̄ctus ad decollandū duceret: beatus laurentius post eum clamare cepit rogans ne se dereliqueret: eo q̄ thesauros eius sibi traditos exp̄disset. Tūc milites audientes de thesauro laurentiū tenuerūt: et parthenio tribuno tradiderunt: deinde s̄ctum episcopū decio collauerūt. Parthenius autē laurentium decio presentauit: qui ipm̄ vbi essent thesauri ecclesie interrogauit: qui cum verbū ei nō responderet: tradidit eum decio valeriano p̄fecto: vt aut thesauros prodaret et sacrificet dñs: aut diuersis eum faciat interire tormētis. Valerianus autē laurentiū hyppolitū vicario in custodia tradidit: quem ille cū multis alijs in carcere reclusit. Erat autē ibi quidā gentilis lucillus nomine multo tēpore detentus: qui plorādo lumen oculorum amiserat. Cui cū laurentius lūmē se restaurare promitteret: si in christū crederet: et se baptizari permitteret: ille se baptizari instā: postulauit. Accepta ergo aqua ipm̄ laurentius de fidei articulis interrogatum baptizauit: statimq̄ lucillus lumen oculorū accepit. Quapropter multi ceci ad eum veniebāt: et ab eo manus eis imposita illuminari redibāt. ¶ Cum autē hyppolitus laurentiū de thesauro interrogaret: ille ei responderet: q̄ si in christū crederet et thesauros ei ostenderet: et vitam eternā promitteret: cōuersus est hyppolitus: et cum omni familia promissus sexus numero. xij. sacra baptismi suscepit. Baptizatusq̄ animas innocētium letas gaudere se vidisse p̄hibuit. Deinde de mādaro decii hyppolitus valeriano laurentius presentauit: fitq̄ sterū ab illo inquisitio de thesauro. Laurentius autē biduo inducias petiit: quas valerianus eidē sub hypoliti pollicelatione concessit. In hoc ergo biduo laurentius pauperes cecos et claudos ac debiles collegit: eosq̄ in palatio salustiano corā decio et valeriano obrulit: dicens hos fore thesauros eternos qui nunq̄ minuūtur sed crescunt: quoz manus in celum thesauros ecclesie deponantur. Tūc decius et valerianus se delusos putarent: et laurentio suaderent: vt artem magicā deponeret: et dñs immolationes deferret: ip̄eq̄ deos gentium demonia esse vna voce respōdisset: iussit eum decius spoliari scorpionibus cedi: deinde omne genus tormētorum in conspectu eius affert. Qui cum tales epulas se semper optasse diceret: fecit eum decius vincitū cathenis in palatium tyberianū adduci: sibiq̄ in templo solis tribunal parari: et cum ipm̄ iterū de thesauro requisisset: ac vt oēs prophanos sibi similes declararet. Respondit laurentius q̄ vere in eternis thesauro confidebat: nomina autē eorum quos decius interrogauerat in celis scripta fuerāt: quoz aspectibus ille indign⁹ erat. ¶ Tūc tubēte decio nudus fustibus cedit: deinde a terra leuatus: et lamina ardēs ad latera ei⁹ apponitur: Et cū his oibus marty: christi gaudēs gratias.

Liber

ageret. Deciusq; magicis artibus eius cōstātia ascriberet: iussit eum plumbatis durissime ces- di. Quam autē ad dominū vt acciperet spiritū eius: vocq; ei de celo facta est audientibus cū- ctis: q; adhuc ei multa certamina deberentur. Eum autē cesar astantibus diceret: q; ipm per magias demones confortaret: iussit eum in ca- tasta extrēdi: et iterum scorpionibus verberari. Tūc romanus miles inter ceteros assistēs ibi- dem vidit ante laurentium iuvenem pulcherri- mum: eius vulnera lintheo extrergerēt. Et cum iussu decij et valeriani de casta solutus hippo- lito redditus esset custodiendus: affuit romanus ad pedes eius: et viceum aque attulit: seq; ba- ptizari instanter postulavit: quem beatus lau- rentius credentem baptizavit: propter quod a decio detētus et fustibus cesus ac decollatus est: vt dictum est supra in eius passione quinto idus augusti. ¶ Eadem nocte iussit sibi decius cesar cum valeriano prefecto parari tribunal in the- mis olympiads sibiq; laurentiū p̄sentari. Eū autē hippolitū dixeret: et se christianum clamare veller: dixit ad eū laurentius: vt in interiori ho- mine xpm absconderet: paululūq; sustineret: et dū ipm christus vocaret: ad eū veniret. Omnia ergo tormentoz genera deferunt. Dixit autem decius laurentio: vt aut sacrificaret: aut ipsam noctem in eū cū supplicis expēderet. Eū lau- rentius respondit: q; nos eius nihil obscurū ha- bebat: sed omnia sibi in lucē clarebāt: tūc iussit vt os eius cū lapidib; ruderetur. Et cū in hoc ruderet: et christo gratias ageret: iussit cesar vt afferret lectus ferreus in quo requisiceret cō- tumax laurentius. Allatus autē est lectus cū co- stis ferreis tribus in modū craticule. Vnistrī ergo laurentiū extūit: super cratem ferream ex- tendit: et allatas p̄unas subterponit: atq; ips; desuper furcis ferreis compresserūt: et cōtinue carbones magis accensos sub crate ministra- bāt. Eūq; martyr christi ad decij diceret q; car- bones ipsi sibi refrigeriū prestabant: cesari autē eternū supplicij ministrabāt. Valerianus pre- fectus illuz iterū ad deoz sacrificia suadebat. At martyr christi inter incēdia constanter per- severavit: et iam mortū p̄tinens ad declum irris- dens dixit: vt q; ipsum vna parte satis assisset: aliam regitans coctam manducaret: et gratias agens deo: quia ianuas celi ingredi meruisset: emisit spiritum. Confusus decius eū valeriano ambulavit in palatium tyberij: relicto corpore super ignē: qd hippolitū summo diluculo ra- puit: et in predio cyriace vidue qd est via tybur- tina occultavit: atq; iustino p̄sbytero nūciavit: qui ambo hora vespertina corpus tulerūt: et ibi iuxta in agro verano in crypta ibi positus sepe- terunt quarto idus augusti. Christiani autem tetunantes triduo sup corpus vigilas celebra- rūt: mugitus dantes et lachrymas effundētes: passus est circa annū dñi. cclx.

Septimus

De sanctis centū et sexagintaq; martyribus. Cap. xliij.

Quorum sexaginta-
taq; martyres milites rome
passi sunt sub aureliano impe-
ratore. Quos oēs christianos
reptos idē impator extra ve-
benia salaria duci precepit: et
ibidem oēs simul capite trācari. Quoz ibidem
corpa a xpianis recondita sunt. Qui passi sunt
iij. idus aug. vt ex martylogio adonis habet.
De translatione sancte corone
domini. Cap. xlv.

Translatio sc̄te spi-
ree corone domini facta est tem-
pore karoli magni imperatoris
vt helinādus testat. Eū cū pa-
triarcha hierosolymitanus a pa-
ganis de sede sua fuisset expul-
sus ciuitasq; vastata: veniens ad cōstantinopo-
lim ad imperatorē conquestus est sibi de perse-
cutione per gentiles in christianos illata. Quil
super hoc missis literis karolum magnum in
subsidij requisivit. Ipse hō congregato exerci-
tu mare transiit: et ciuitatē sanctaz a paganis
redemit: eisq; expugnatū patriarcham in sede
sua reposuit. ¶ Eūq; post victoriā cōstantino-
polim rediisset: imperator cōstantinopolitanus
obtulit sibi quicquid petisset. Qui reliqas pas-
sionis dñice pro premio petiit et accepit. Nam
post triduanū ieiunij omni p̄plo indicij: cun-
ctis ad ecclesias cōuenientib;: aperta est theca
in q; corona xpi spinea seruabatur. Statimq; mi-
ra odorib; resperfa fragrantia per totam ciuita-
tē trecenti egroti a diuersis languorib; sunt sana-
ti. Educta autē corona lignū eius renitescere ce-
pit et flores pducere. Eūq; daniel eps neapolit-
anus coronā secaret: vt pars eius karolo cōce-
deretur: magis adhuc florescere perseverabat.
Et dū karolus de florib; collectis chirothecam
vnā ex suis impleret: et eam tenendā hebronis
archiepo tribuisset: vt aliam similiter impleret:
atq; vterq; ipsoz ex deuotōe nimia lachrymis
profusus esset: putauit karolus chirothecā in
manu archiepi posuisse: ipseq; putauit eā acce-
pisse: sed ex inuidantib; lachrymis acie oculozū
obtusā: necq; karolus chirothecā in manu archi-
episcopi posuit: nec ipse eā accepit. Sicq; chi-
rotheca plena floribus in aere pependit: donec
aliam rex floribus impleuit: et cōuersus primū
pendere conspexit. Ex quib; postmodum effusi
flores predicti in māna conuersi sunt quod vsq;
hodie in monasterio sancti Dionysij seruatur.
¶ Quidam hō existēs cecus surdus et mutus:
qui ipas infirmitates per annos. xxxij. passus
fuerat: in educatione corone visum recepit: in
ipius sectione auditum: in florū emissionē lo-

De sanctis in mēse augusti occurrētibus. Fo. lxxxix.

quelam. Obtinuitq; rex partem corone et clauū dominicum: cuius tactus virtute puer habens manum aridam cum dextero latere sanatus est. Obtinuit etiā fructum magnum dominice crucis: sudarium domini: camisia virginis: et sciam pueri iesu: ac brachium symeonis pphete. Rediēsq; domum dum esset in castro ligimedo: ipsarum reliquiarum virtute et cōtractu mortuus vnus resurrexit. Deinde veniēs aquisgranī sanati sunt egri: quasi innumerā a diuersis languoribus. Sicq; partem dominice corone cum alijs sacris reliquijs pmissis parisijs detulit: et ibidē honorifice collocavit. iij. idus augusti.

De sancto cyburtio martyre. Cap. xvi.

Cyburtius martyr rome passus est sub diocletiano et maximiano imperatoribus: agente prefecto vrbis fabiano. Cuius pater chromatinus prefectus cum morbo grauissimo laboraret: et audisset quontam tranquillinus eius atinens pater san-

ctorum marci et marcelliani graui infirmitate detētus a sancto sebastiano conuersus et baptizatus sanitate percepisset: vt supra dictū est in passione sancti sebastiani. xiiij. kalen. februarij. rogauit tranquillinū: vt ad se adduceret illū q; si ei dederat sanitatē. Cūq; ad eū venissent sebastianus et presbyter polycarpus: et ipse pro salute exoraret: dixit ei sebastianus: vt prius oia idola abnegaret: et confringendi ea sibi potestatem concederet: et sic sanitatem acciperet. Quod cum ille licet multū renitens eādem annuisset: polycarpus et sebastianus accincti plusq; ducta idola confregerunt. Et cum sic: nec chromatinus liberatus esset dixerunt: quia ex quo salutem non perceperat certum erat: q; aliqua idola reseruauerat. Tūc idicauit habere thalamū in quo erat omnis disciplina stellarum pro quo pater suus ducta auri pondera expanderat et per hoc futura omnia prouidebat. Et cum suadentibus sanctis: vt ipm opus destrui cōsenti- rer: et filius eius cyburtius iuuentis opus: tam preclarum dissolui cōtradiceret: eādem ad hoc deuenit: vt duo clibanis accenderent: vt si destructo opere pater suus sanitatē nō pcciperet: ambo sancti viui cōcremarentur. Quod pere ergo destructo angelus prefecto apparuit: et ipm de lecto sanū eleuauit: sicq; chromatinus cū filio suo cyburtio et oi familia sua numero. D. cccc. pro missiui sexus fidem perceperūt: eōsq; baptizati sunt. Post hec dum feruente persecutione diocletiani et maximiani chromatinus a prefectura depositus: cū multis xpianis in cāpaniā exilio actus esset. Filius eius cyburtius amore mar-

continue ieiunijs et orationibus vacans. Qui die quodam transiens occurrit hōi qui de alto lapsus adeo caput et oia mēbra quassauerat: vt iam de sola sepultura eius ageret. Et conuocatis seorsum parentibus indicauit eis virtutem nois xpi. Atq; dum super corpus hois lente distisset orationē dñscam et symbolū apostolorū: sanum et consolidatū parentib; restituit. Quos cōuersos vna cū iuvene ad papā caui adduxit: qui eos oēs baptizauit. Interea sentente persecutione torquatus quidē xpianus qui apostatauerat sancto caio pape se callide sociauit: et simulata xpianitate arte egit vt ipse vna cū scō cyburtio orātes ab infidelib; cōprehēderent: qui et fabiano prefecto presentati sunt. Et dū pccētū torquatus xpm negasset: et hoc idē cyburtio suaderet: ipse magis xpm pcciteret. Iussit fabianus carbones accendi: et vt cyburtius: aut thura super eos dñs imponeret: aut nudis pedibus desup ambularet. Qui inuocato xpi nomine nuda planta sup carbones incedens ille sus pmanit: quē fabianus via laucana extra urbem eductus decollari precepit vbi et sepultus est. iij. idus augusti.

De sancto chromatio et socijs mar. Cap. xlv.

Chromati martyr

cuus socijs suis martyrum passi sunt apud cāpaniā xpibus diocletiani et maximiani imperator: qui chromatinus prius fuit vrbis prefectus: et pater sancti cyburtij supradicti: qui graui languore dudū pressus a scō sebastiano martyre et polycarpo presbytero sanatus: et ad xpm cōuersus atq; baptizatus est: vt supra pccine actū est in passione cyburtij. Cū autē xpianorū persecutio sub prefatis imperatorib; ebulliret. Chromatinus de consilio pape caij cum multitudine xpianorū: et cū oi familia. D. cccc. numero pmissiui sexus: vt persecutionē declinarent in cāpaniā prererunt: ibiq; degentes a diocletiano pscripti sunt in exiliū et multa inopia afflicti in confessione xpi post lōgū tps in pace quiescuerunt martyrio coronati. Quorum dies dormitionis ignori sunt: vnde et sancti cyburtij passioni subdunt: quorū principalior chromatinus pater ipsius cyburtij fuit.

De sancto chromatio epō Cap. xlvij.

Chromati

epus aquilese. fuit: et claruit tempore theodosij imperatoris: damasi pape sub cuius metropoli floruit heliodorus epus atinens. de q; supra actum est in eius gestis. v. idus iulij. Ipse em heliodorus hunc sanctum chromatium vltimauit: et

a' eodem ordinatus altinensis episcopus diu
f. cum permansit: sacrarum litterarum studijs
strendetes. Ibi duo episcopi beato hieronymo
presbytero familiari dilectione coniuncti: plu-
res eidem epistolae direxerunt: et ab eodem re-
ceperunt. Ad quorum instantiam libros pluri-
mos sacre pagine eidem hieronymus in lati-
num transtulit: et martyrologium sanctorum com-
pilauit. Chromarius vero episcopus post lauda-
bilem vitam et multarum virtutum opera qui-
bus gregem dominicum verbo et exemplo pa-
uit: plenus sanctitate aquilese in pace quieuit:
ibidem tumulatus.

De sancta Susanna virgine et
martyre. Cap. xlii.

Susanna

hgo rome passa
est sub Diocle-
tiano impatore
q' fuit filia ga-
bini presbyteri fratris can-
pae: de q' supra dictu est in pas-
sione gabini. xi. kalen. martij.

Hec patri suo vnica et dilecta a cunabulis xpiana
sacris lris erudita est. Quae erat de gene-
re dioclerian imperatoris: idem imperator mis-
so ad patrem eius claudio ipius consanguineo
et susanne anunculo puella filio suo in coniugem
requisit. Pater autem gabinius inductas pe-
tijt: vt filie voluntate requireret: qua cum requi-
sisset: illa se xpo desponsatam respondit: dene-
gans omnino coniugium: potissime quia xpiana
nam non decebat cultori demonum copulari. Post
dies tres reuersus claudius: vt eius responsio
nem audiret: a susanna conuersus est ad christum:
Reuersusq' domum cum omnia prepedigne vxo-
ri sue retulisset: ipsa etiam ad xpm conuertitur.
Et sic ipe claudius cum coniuge et filio alexan-
dro: atq' filia curia nocte a sancto caeso papa ba-
ptizantur: et sacra eucharistia communicantur.
Claudius igitur omnibus suis venditis mini-
strare cepit egentibus xpianis. Post dies au-
tem. xlii. susanna iterum requirit in coniugium
filij impatoris per maxmum comitem rei priuare
eo q' ipam vti sponsam iuuentis nimium adamaret:
veniensq' comes ad claudium: vt secum de ma-
trimonio tractaret: ab eode ad fidem conuersus
est: et post quinque a caeso papa baptizatus: qui
ipse cepit xpianis ministrare. Quod audiens
Diocletianus serene Auguste vxori sue suasi-
t: vt Susannam accersitam de coniugio filij hor-
taretur. Augusta vero cum esset occulte christia-
na: puellam ad se vocauit: et vna secum per dies
plures orationi vacauit. Hoc autem imperator
comperiens cladium cum vxore et filijs: et ma-
ximo fratre suo iussit apud ostiam in mare iacta-
ri: de quibus supra in leonum passione dictu est
xii. kal. martij. Gabinum vero in carcere detineri

fecit. Susannam vero remisit ad ipsius domum:
vt eam ibidem filius suus vel violenter pollue-
ret: nolens ad palatium suum contaminari. In-
gressus autem iuuentis ad eam noctu: vidensq'
angelum splendidum iuxta eam timuit: et fugit:
assumptoq' curio iterum ad eam redijt: qui am-
bo angelica visione exterriti fugerunt. Quod
imperator audiens: et maleficis deputans: mis-
sit Sasanne statuiculam iouis: vt eam aut ado-
raret: aut gladio periret. Quam insufflans in
puluerem redegit. Tunc imperator misso mace-
donio tribuno: iussit eam primo fustibus cesam
intra domum ipsius decollari: cuius corpus a
serena imperatrice in crypta sepultu est: et san-
guis in iherosolym collectus. iij. idus augusti.

De sancto Laurino episcopo. Cap. l.

Laurinus episcopus

fuit filius Tarquinij nobilissimi
mi romani: et maris eurychie
grece i ciuitate aurelianen. ad
quem venientes duo magi: ca-
byses et zari: q' fuerant sacerdo-
tes diane cum. xx. discipulis suis: vt eu occide-
rent: opposito sibi signo crucis subtererunt: nec
vltra pcedere valuerunt. Quod videntes magi
seipos pre dolore ceciderunt. Illi aut. xx. a san-
cto sunt conuersi et baptizati. Hoc audiens lici-
nius prefectus ipsum comprehendit: et sacrificia-
re nolentem virgis cedi iussit. Statim man-
nificum aruerunt: et leonilla vxor licinij conuersa
est tanto miraculo spectro. Inter hec nicias li-
cinius filium eius marinum cum paschasio armigero: q'
venatiōi instebat et eqs precipites interisse. Tu-
q' illos scirus taurinum suscitasset: et illi q' in erer-
nis pensis viderat baptizati. Conuersus est li-
cinius cum filio et armigero et alijs. M. cc. Post
hec dum sabulus principes cum exercitu oriserraliū
gallos inuaderet: reuelat taurino animas suo-
rum ciuium ab hostibus saluandas: locū vero pen-
tus desolandum: ipm vero ad dñm die. viij. migra-
turum. Qui hec oia populo nunciavit: et ipsos
in xpo confortauit. Igitur dnica die subsequente
celebrata missa: et facto sermone populo apparuit
multitudo candidatorum circa altare eum ad celos
inuitatum: nubesq' odore fragrans ecclesiam ad i-
pleuit. Qua post horam recedente: inuetus est in
sede sua manibus expansis et oculis in celum ere-
ctis ad dominum conuolasse. Dubitantibus aut ci-
uib' ne corpus scilicet ab hostibus rapere sepultu:
apparuit senior: quidam: eosq' vt se sequerent ad-
monuit. Qui corpus inde tolleres quasi tertia
militarij parte extra urbem seniore sequunt. Qui
ibidem substitit: et ipm ibi sepeliri mandauit. Qui
bus adhuc hesitantibus corpus se erexit: et vt ibi-
dem conderetur viua voce comouit. Quod et fa-
ctū est: post hec a seniore: vt inde velociter fuge-
ret admonent. Ipso post nuncq' viteri coparere.
Illisq' abscedentibus hostes subito in ciuitate

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Folio. cxc.

tem irruerūt: et eam ut sanctus predixerat euer-
terunt. Quicquid autē in dño. iij. idus augusti.
De sanctis septē dormientibus mar. Cap. li.

Septem dor-

mientes in ciuitate ephesi orti sunt. Quorū nomina sunt hec: magi-
mianus: malchus: mar-
tinianus: dionysius: io-
hannes: serapton: et
constantinus: et apud
ipsam ciuitatē in mon-

te celo dormientes requiescunt sine vlla cor-
porum aut vestium corruptione. Eum enim de-
cius imperator persequens christianos venisset
ephesum: et cunctos ad idolorum sacrificia cō-
pelleret: prefati septem christiani in ipsa vrbe
nobilissimi: in domo sua secreto se celantes:
accusati apud decium quod christum colerēt: ante
ipsum statuuntur: et dato eis spacio respiscen-
di vsq; ad reditum decij: qui alio pergebat dis-
mittuntur. At illi interim patrimonium suum pau-
peribus erogantes: intro consilio in monte ce-
lo secesserunt: et ibidem secretius esse decreue-
runt. Quibus malchus continue ministrabat:
et quoties vrbe intrabat cibos emeret se mes-
sici habitu vestiebat. Eū ergo decius ephesum
redisset: et eos ad sacrificandū perquiri iussit
ser. Malchus minister eorū ad socios territus
redijt: et eis furore cesari indicauit. Eis tamē
panes allatos apposuit: et in dño confortauit.
Qui nimio timore pauefacti cū lachrymis sero
comederunt: et se mutuis exhortationibus con-
fortantes sicut deus voluit obdormierunt. Ta-
litq; somno diuina dispensatōe soporati in eodē
loco iacuerunt vsq; ad annū trigesimū theodo-
sij iunioris per annos videlicet. L. xvi. Na-
ne autē facto cum quiescit inuenti nō possent:
et decius tales se viros perdidisse doleret: accu-
sati sunt quod oīa sua pauperibus dispensassent:
et hucusq; in monte celo latuissent in christia-
nitatis proposito permanentes. Iussit ergo de-
cius parentes suos adesse: et minis ac terroz-
ibus ab eis extorsit: quod in ipso monte laterent
sicut ei fuerat per alios suggestum. Tunc cogi-
tans quid de ipsis faceret: muti dci iussit os spe-
lunce lapidibus obstrui ut ibi deficerent fame
et inopia circumclusi. Quod cū fieret duo ex mi-
nistris xpianis: theodorus et rufinus eorū mar-
tyrū describentes in tabulis: et sigillantes cau-
te inter lapides posuerunt. Quotuo igit de-
cio et tota illa generatione: post annos. cxcvi. an-
no videlicet. xxx. imperij theodosij iunioris pul-
lulauit heresis eorum qui negabāt resurrectio-
nem mortuorū: vnde contristatus christianissim-
us imperator: quia fidem tam simple agitari
videbat: in cinere et cilio cum lachrymis in
oratione quotidie persistebat. Quod videns mi-

serico: deus confirmare spem de resurrectio-
ne mortuorū voluit: et ita predictos martyres su-
scitauit. Dissit liquidē in cor cuiusdā burgēsis
ephesi: ut in illo loco edificaret stabula pastorū
bus suis. Elementarijs ergo speluncā aperien-
tibus surrexerūt sancti: et seinuicē saluantes
purabant se vna tantū nocte dormisse et pridia-
nam tristitiam recordātes se mutuo ad marry-
rium exhortabant. Iusserūtq; malcho ut ad vr-
bem descenderet: et plures panes quod heri affer-
ret: atq; quod iussisset deci? nūclaret. Qui assum-
ptis pro medici habitu iuxta morem quinque solidos
accepit: et de spelunca exiit: vidensq; lapides
admiratus est: sed aliud cogitās de lapidibus
parum curauit: veniens ergo timidus ad portā
ciuitatis vltra modū stupefactus est: videns si-
gnum crucis superpositū et mutatā in omnibus
ciuitatem. Et ad singulas accedens portas: ita
per omnia repperit: signansq; se ad primā portā
redijt se existimans somniare. Ingressus tādē
cum tremore nimio homines de christo loquen-
tes audijt: et maiorem stuporem incurrit: nec
putabat illam esse ephesiorum ciuitatem: et cū
interrogans ipsam esse ephesum intellexisset:
vere se errasse putauit et ad socios redire cogi-
tauit. Accessit tamen ad eos qui panem vende-
bant: et cum argenteos protulisset: mirati ven-
ditores monetam incognitam: dicebāt ad inuicē
cem: quod ille iuuenis thesaurum antiquum inue-
nisset. Ille nō eos ad inuicem colloquens vi-
dens putabat: quod ipsum ad imperatorē trahere
vellent: et territus rogabat ut panes et nūmos
retinerent: et se dimitterēt. Qui cum tenentes
interrogabant: vbi thesauros imperatorum an-
tiquorum inuenisset: qui nō inuenibat quid eis
diceret pre timore. Dissit igitur fune in collo-
eius per vicos ad medium ciuitatis trahitur: et
exijt rumor quod inuenis thesauros inuenisset. Eū
gregatitq; oibus ad eum: ipse a nemine cogno-
sci poterat: sed nec ipse circūspiciens aliquem
de sua cognatione videbat: quos veraciter vi-
uere putabat: et nullum inuenies quasi insanus
stabat in medio. Quod audiētes martinus epi-
scopus et antipater proconsul: eum ad se duci
iusserunt: et cum ad ecclesiam duceretur: ad de-
cium se trahi existimabat. Episcopus igitur et
proconsul mirātes eum interrogāt: vbi thesau-
ros antiquos inuenisset. Qui respōdit se nihil
inuenisse: sed de sacculo parentum suorū nūmos
illos habuisse. Et interrogatus cuius ci-
uitatis esset. respondit quod erat ipius ciuitatis:
si tamē illa eēt ciuitas ephesina. Et interroga-
tus de nomine parentū suorū: ut pro ipso testa-
rentur: cum ipsos nominasset: et nullus eos cog-
nosceret: dicebant eum fingere: ut aliquo mo-
do euadere posset. Dicentesq; proconsule quod pes-
cunia illa parentum suorum esse non poterat:
eo quod superscriptio fere ducentorum annorum
erat: quo tempore parentes sui fuisse non pote-

rant: et quod tali modo sapientes et senes ephesivo
 lebar deludere. Iussitque eum tormentis tradi:
 donec veritatem confiteretur. Tunc malchus pro
 cidens eos pro deo adiuuauit: ut ei diceret: ubi
 decius imperator esset. Episcopus vero respondit: quod
 tunc non erat in terra: qui decius noiaetur: sed
 ante longum tempus fuerat impator. Malchus vero
 stupefactus stabat: et narrauitque eis quod furore decii
 in monte celso cum socijs aufererat: et quomodo
 in sero procederet decius ipsam ciuitatem. Intraue
 rat: ut christianos persequeretur: se tamen ipsa
 esset ciuitas ephesiorum in cuius testimonium ro
 gabat: ut secum irent: et socios suos eis ostenderet.
Tunc episcopus cogitans: quod hec esset diuina uisio
 cum proconsule et uniuerso populo ducere eos
 malcho perrexit ad montem celsum: et ingrediente
 prius malcho ad socios inuenit episcopus inter
 lapides litteras sigillatas duobus sigillis argen
 teis sanctorum passionem continentes: quas coram
 omni populo legit: et mirantibus cunctis uide
 runt sanctos in specu sedentes: et facies eorum
 quasi rosas florentes: omnesque glorificabant deum
 cernentes corpora ipsorum et uestes incorruptas
 ac si sola una nocte dormissent. Gratiusque hec
 oia theodosio imperatori per litteras significa
 re curauit. Qui surgens de loco in quo orabat
 glorificans deum concitus uenit ephesum: uenies
 quoque ad speluncam: uidit sanctorum facies sicut
 sol resurgentes: et procidens ante ipsos ac sin
 gulos eorum amplectans fleuit cum gaudio dicens:
 quod sic eos uidebat: quasi si uideret christum lazari de
 monumento uocantem. Qui respondebant: quod ad
 hoc deus ipsos suscitauerat: ut crederet indu
 bitanter resurrectione mortuorum. Sicut enim infans
 est in matris utero non sentiens lesionem et uiuere: sic
 fuerant uiuentes et dormientes et nihil sentien
 tes: et his dictis inclinantes capita sua iterum
 obdormierunt: quos imperator deosculans su
 per eos fleuit. Et cum iussisset fieri loculos
 aureos: in quibus mitteretur: in ipsa nocte ap
 paruerunt imperatori dicentes: ut sicut haec
 nus in terra facuerat: sic eos dimitteret: donec
 eos deus iterum in ultima resurrectione suscita
 ret. Iussit ergo imperator locum illum inaura
 tis lapidibus adorari: et omnes episcopos ne
 gantes resurrectionem ab episcopatu deponi.
 Dormierunt ergo sancti martyres prima dormi
 tione. vi. kalendas augusti. Surrexerunt vero. iij.
 idus ipsius mensis: quo die festum ipsorum sole
 nius recolitur: anno domini. cccc. xlvij.

De sancta Elara uirgine.

Cap. liij.

Quara uirgo or
 dinis
 dicitur pauperum
 sancti Damiani
 de ciuitate assi
 sijn nobilibus ora
 paribus ab annis puerilibus
 christi seruitio mancipata uirginitatem suam domino dedi

cauit: quae a beato frascisco ordinis minorum funda
 tore edocra: monitis ipsius relicto scilicet die dicit
 co palmarum adhuc inueniunt ad ecclesiam in oi ue
 stitu suarum ornatu procedas: a summo pontifice in
 nocentio tertio palme ramum accepit. Die quoque
 sequenti ad bñm frasciscum accessit: et apud sciam
 maria de portuicula ab ipso habitum monachale
 cum humilitate petijt et assumpsit. Deducra ergo
 ad ecclesiam scilicet pauli graui persecutioe consangu
 neorum sibi excitata: ipsa in sancto proposito ples
 uerans bella omnia triumphauit: deinde a san
 cto francisco apud ecclesiam sancti damiani in
 clusa fororum pauperum ordinem inchoauit: et
 quadraginta duobus annis in sanctitate et per
 fectione uite pseuerauit. Ieiunij quoque et ora
 tionibus semper intera: paternam omnem heredi
 tatem monasterijs ecclesijs et pauperibus dispes
 sauit. Eiusque regulam prefatus papa innocenti
 confirmauit. Miraculis etiam pluribus et insigni
 bus claruit. Nam semel panem uinum in do
 mo reperit: cum fratribus elemosynam peren
 tibus dimidiavit: reliquaque medietatem inter
 quadraginta forores diuisi fecit: oibusque saru
 raris plenus abundauit. Illis etiam uas olei
 cuius eius oratione repletum inuentum est. Cum
 tempore federici imperatoris italia deuastatis:
 saraceni ab eo conducti uallem spoletanam depo
 pulati esset: hi quoque assisium inuassent: cum ipsa
 langueret: se in sanua claustrum hostibus irruentibus
 opponi fecit: christos puerulo sibi apparente:
 et liberatione loci ac ciuitatis promittente: oras
 infideles illos diuinitus: non solum a monasterio
 effugauit: sed etiam ciuitatem eandem obfidente sua
 oratione ad eo peruenit: ut dissoluto exercitu: mane se
 quenti recederet: qui post dies modicos iugula
 rus est. Sancta autem uirgo in principio sue con
 uersionis agnere germanam postulauit a deo sibi
 in eodem proposito sociandam: quod et obtinuit.
 Nam et ipsa post dies. xvi. reliquens mundum
 religionis habitum suscepit: et in eodem monaste
 rio una secum uirgo permansit: totidemque diebus post
 eius transitum clara ad celestia secuta est. Cum
 aliquando in natale domini infirma lecto decus
 beret: matutinali officio in spiritu rapta pres
 sens fuit: christumque puerum aspexit: omniaque dis
 uina corporaliter audiuit: et que gesta fuerant
 retulit: cum tamen tanto longe posita esset quod uo
 ces cantantium humanitus audire non potuisset.
 A sero quoque eene dominice usque i sabbato san
 cro de mane in extrahi assumpta passiones domi
 nicam in spiritu contemplata: et ad se rediens
 unius fere hore spacio putauerat se dormisse.
 Sicque signis et uirtutibus clarens per annos uis
 ginti octo longo castigata languore assistere sibi
 domino gregorio papa. fr. sibi deuotissimo cum card
 naliu ceru uirtutibus predita feliciter migravit

ad xpm pridie idus augusti. Ab eodem pontifici
ce in ecclesia sancti gregoriū tumultata: vbi & q̄
scit miraculis clarens.

De sancto euplo martyre.

Cap. lxxij.

Euplus:

martyr: in ciuitate catanien-
si sub caluissiano consulari. Dū
entim idem caluissianus in tē-
plo idolorum sacrificaret: et

mutant imperatorū passus est
sub caluissiano consulari. Dū
entim idem caluissianus in tē-
plo idolorum sacrificaret: et
Euplus se christianum publice proclamaret tē-
tus est: & questus quem deum coleret. Qui cum
quattuor euangeliorum codicem quem secum
habebat aperuisset: et coram eo legisset chris-
tium confitendo ab eodem iudice dicitur tor-
tus: deinde contra eum dicta sententia de-
collatus est pridie idus augusti. Sepultusq; est
in ipsa ciuitate.

De sancta Dilaria & sociabus
martyribus.

Cap. lxxij.

Dilaria martyr:

ma-
tre sancte aphe fuit. De qua su-
pra dicitur est nonis augusti.

Que cum ancillis filie sue di-
gna: eumenta: & eutropia apud
cretam in ciuitate augusta pas-
sa est. De cum corpus predictae Aphe marty-
ris sepelissent: die sequenti ad tumulum eius
orantes reperte sunt & comprehense: atq; iudi-
ci presentate. Que dum christum confiterentur
in monumento de lignis facto incluse sunt: & ca-
thentis vincite: ipsosq; tumulo feno & spinis reple-
to: igne supposito: martyrium compleuerunt pri-
die idus augusti. Quorum corpora iuxta aphe
martyrem condita sunt.

De sanctis Quiriaco & socijs mar.

Cap. lv.

Quiriaco

Largus: cres-
centianus:
Demintia: lu-
ciana: Leonis-
des: Euthy-

tianus: Diomeda: Ehariton:
Pshladelphus: Agapes: et
Petrus cum alijs tredecim
apud eandem ciuitatem aus-

gustam in creta passi sunt. Qui omnes pro co-
fessione nois christi decollati martyrium consu-
mauerunt pridie idus augusti. Dec ado ex mar-
tyologio hieronymi.

De sanctis Hippolito & socijs
martyribus.

Cap. lvi.

Hippolitus

et omnis eius fam-
lia vtriusq; sex? nu-
mero. xix. rome passi sunt sub
Decio cesare & valeriano pre-
fecto. Cum enim Hippolitus
beatum Laurentium in custo-
dia haberet sibi a prefecto va-
leriano commendatum: et vis-

disset eum manus super oculos
cecorū imponente: & eos illuminantem cō-
uersus est & cum omni domo sua baptizatus:
vt dictū est supra in passione laurētij. iiii. idus
augusti. Postq; autē corpus beati laurentij cum
iustino presbytero sepelisset venit domū: & dās
pacem oibus seruis & ancillis suis: omnes sac-
ramento altaris: quod iustinus presbyter ob-
tulerat cōmunicauit: & posita mensa prius q̄ ci-
bum sumeret: venientes milites eum rapuerūt:
& ad decium adduxerunt. Quem decius inter-
rogauit: an magus effectus esset: eo q̄ corpus
laurentij abstulisset: illeq; respondit se nō esse
magum: sed christianū. Tunc decius fecit eum
expoliari habitu christiano: & os eius lapidib?
tundit: atens vt sacrificaret: ne per tormenta si-
cut laurentius periret. Cum autē diceret se vel-
le exemplum beati martyris laurentij imitari:
iussit eum decius iustibus cedi: & cardis terre-
is lantari: & cum tormenta huiusmodi derides-
ret: fecit ipsum vestiri veste militari: qua ante
vtebatur: hortans vt amicitiam & militiam pri-
stinam obtineret: cui Hippolitus se xpo milita-
re dicebat: quem tradidit Decius valeriano p-
fecto: vt omnes eius facultates acciperet: & tor-
mentis afficeret. Valerianus autem inuenta
omni eius familia xpiana omnes sibi exhiberi
precepit: & cum ad sacrificia cogerentur: cōcor-
dia nutriti Hippoliti pro omnibus respondit: q̄
optabant cum domino suo magis pudice mori.
q̄ impudice viuere. Valerianus autem dicens:
q̄ genus seruorum: nisi per supplicia non emēs
datur: iussit eum presente sancto Hippolito tā
plumbatis cedi: quousq; spiritū emitteret: de-
inde extra portam tyburinam sanctum Hippo-
litum cū omni eius familia duci fecit: quos cū
ipse ad martyrium hortaretur iussit Valerian?
eos omnes in conspectu sancti Hippoliti decol-
lari: ipsum nō pedibus ad colla indomitiorum
equorum ligari fecit: qui sic per cardos & tribo-
los tractus emisit spiritum. Quorum corpora
iustinus presbyter rapuit: & iuxta corpus bea-
ti Laurentij in agro verano sepeluit. Corpus
nō concordie inuentre non poterat: quia fuerat
in cloacam proiectum. Omnes autem quidam
nomine porphyrius credens concordiam aurū
& margaritas in vestibus habere: quendā cloa-
carum nomine hyzencū: qui erat occulte chri-
stianus aduocauit: & ei secreti vbi corpus esset

intimavit: promissione sibi facta: q̄ aurum vel gemmas repertas eidem concederet: ipse hō corpus haberet. Luncq̄ ei locum indicasset: et extracto corpore nihil inuenisset: porphyrius fugit: et hyrene? vocato alio christiano nomine abundo corpus ad iustiniū presbyterū detulit: qui illud intra corpora Hippolitū et alio: um sepeliuit. Passi sunt autem idibus augusti.

De sancto Hippolito episcopo. Cap. lvij.

Hippolitus episcopus

Hippolitus ap̄hycan? claruit tēpore alexandri imperatoris: qui vite sanctitate plenus et doctrine suauitate mellis? plurima in dei ecclesia opuscula condidit: videlicet librum de pascha composuit. Item in exameron. Item contra martionem. Item in cantica canticorum. Item in genesis. In zachariam prophetam. In librum psalmodum. In esata. In danielē. In apocalypsi. In prouerbis. In ecclesiastice commentariis edidit. Librum composuit de Saule et pharaonis. De antichristo. De resurrectione. De laude dñi saluatoris: et proshomeliō: et plenus virtutibus in pace quiescit: vt dicit genadius libro de viris illustribus.

De sancto Cassiano ep̄o et mar. Cap. lviii.

Cassianus

Cassianus episcopus passus est apud ciuitatem foris sylle siue cornelio duce romanorū dictā que nunc imola nuncupatur. Hic gñe p̄tifer fuit ciuitatis brixinē. que ciuitas est in al-

pinibus allemante posita: qui pegrinatōis gratia venit ad imolē. ciuitatē: vbi dñi scholas puerorum regeret: et r̄pm dñm predicaret tpe p̄secutionis a paganis tentus questū est quid artis: aut q̄d haberet officij. Resp̄sumus est: q̄ pueros litteris erudiret. Gratias a p̄secutore que spreuerat: per suam additū est: vt ip̄sus discipuli in magistri sanguine quōd vellent: cū corpore laceratione sentrent. Statuit ergo in medium spoliatus: et post terga ligatus manib? Armatisq̄ stilis pueri circūstātes: ac tabulis illudebant magistro: et in capite ip̄ius fractis tabellis acutissimis stilis mēbra ei? nō cessabāt effodere. Dulcis itaq̄ vulnerib? dei martyr p̄fossus: vix retrahēs suspiria: humili eos horrabat voce vt essent virib? fortiores: et eos nos h̄rute transcenderent. Sicq̄ peruenas toti? corporis sanguis effusus plā aiām conditōi suo cum gloria tradidit et corona: et sepultus iacet in ipsa ciuitate: qui passus est idibus augusti.

De serō cassiano p̄sbytero et confes. Cap. lix.

Asianus

Asianus presbyter de q̄ frater vincētis et genadi? claruit tpe honorij imperatoris: vix illustris et facūdus. Alio noie dicitur iohannes heremita. Qui de ecclesia cōstāti: opolitana p̄ hereticos elect? in massilia gal-

lie presbyter ordinat? duo cōdidit monasteria virorū et mulierū: que hodie errant. Descripsit multa opuscula ad fidei nostre exhortationem. Scripsit em̄ vitas patrū in egypto de gentiū et regulas: que multarū animarū edificatōne cōtinēt et luculento sermone nitescūt. Scripsit et res oim monachorū necessarias. i. debitū et de canonica orōne atq̄ psalmodia: q̄ in egypti monasterijs die noctuq̄ tenet libros. liij. Institutiōnū lib. i. De origine et qualitate: ac remedijs viij. p̄cipaliū vitorū lib. viij. singla singulis explicans. Digessit et collationes cū patrīb? egyptijs habitas: videlz de destinatiōne monachū ac fide. De districtiōne. De trib? ad seruiēdum deo vocatōib?. De pugna carnis aduersus spiritū: et spūs aduersus carnē. De natura oim vitiorū. De nece serōz. De nobilitate aie. De principib?. De qualitate orōnis. De p̄fectis. De castitate. De p̄fectione dei. De sciētia sp̄iali. De diuinis charismatib?. De amicta. De diffinitendo: vel nō diffinitendo. De trib? antiquis generibus monachorū: et quarto nuper etoro. De fide cenobite et heremite. De satisfactiōe penitētie. De remissiōe quinquagesime. De nocturnis illusionibus. De eo q̄d dicit ap̄ls. Nō em̄ quod volo facio bonū: sed q̄d nolo malū hoc ago. De mortificatiōe: ad extremū rogat? a leone archidiacono postmodū romano ep̄o: aduersus nestorium de incarnatione dñi. viij. cōdidit libros: in quibus apud massilia scribendi: et vite terminū dedit. Imperantibus theodosio et valeriano.

De sancta Adegūdis regina. Cap. lx.

Adegūdis regina

Adegūdis nobilissima clorbarij regis francorū vxor: claruit anno. xxx. iustini imperatoris: vt ait sigiberrus. Nec natiōe barbara patre rege herēgario nomine progenita: dñi regio sua fractis esset depulata: de patria sua in galliam in predam abducta: veniens in sortem Lotharij ob nimiam spectolirarem ab eo in cōiugem ducta est. Que tamen deo potius q̄ regi seruebat ieiunijs: vix delictis elemosynis et orationibus vacans: carnem cūctio domans: desuper regalibus induebatur. Adhuc in palatio regis consistens: dum in priua villa per pomerium ambula-

De sanctis in mēse augusti occurrētibz Folio, cxcij.

ret: et audisset voces compeditōū eius miser- cordiam implorantium; pro ipsis in orationem se dedit: et contritis compeditibus ilico omnes absoluit. Dum autē frater regis in bello occisus esset: ille ex hoc motus vxori dudū postula- tam et opratā petitionē cōcessit: q. s. deo libere seruire posset. Que veniens ad sanctū medar- dum nouionē. ep̄m. ab eo cōsecrat in xp̄i sp̄s- sam: et picturis monasterio cōstructo: ordināte rege clorhario ibidē se incluit: oibus suis pau- peribus traditis: multisq; inibi sorozibus con- gregatis: earum abatissa facta cum eisdem an- cillis xp̄i in sanctitate vite postēs dñis dñis in- sistebat: pauperes quotidie recreās: et carnē penitentia dira castigans. Multis quoq; mira- culis claruit. Nam mulierem a diabolo ob- sessam solo imperio xp̄i nomine liberauit: qui cum fluxu ventris ea in ecclesie parimēto distē- ta egressus est. Arbozem lauri de aliquo loco euulsam et in orzo suo pro solatio transplanta- tam: dum aruisset: oino ad vitam et yriditarem reuocauit. Infantulā ynam ex monachabus nuper defunctam in cellula sua reclusam dudū super corpus orans cū lachrymis a mortuis su- scitauit. Cū imperator iustinus eidē per nū- cios suos partē ligni crucis dñice auro conte- ctam destinasset: illiq; redeuntes in mari nau- fragiū paterentur: sancta inuocantes reginā: columbā tertio circa nauē volantē conspiciūt. Cuius vnus ex cauda tres pennas auelleret: et in mare misisset: tranquillitas mox subsequuta est. Tribunus quidam nomine domebeuus gutturis pefocacionem patiens: die quo sancta migravit a carne: vidit in extasi reginā rade- gū dem ad se venientem et eadem hora se de cor- pore exisse nūciantem: cumq; admonentem: vt ecclesiam sancti martini in loco sibi ostēso edificet et decentes relaxet: et sic sanctarem re- cipiet. Qui postq; hec promissit ad se rediit: se- q; sanatum reperiens: dñem horamq; notauit: et inuenit sanctam a seculo tunc migrasse: vnde mox dimissis. lxxij. detentis in vinculis eccle- siam sancti martini in loco vbi nunc est de pro- prio edificauit. Quienit in pace sancta rade- gundis idibus augusti in suo cenobio pietas- us tumulata.

De sancto Helia propheta.

Cap. lxi.

Elias pro-

pheta de galaad or- riginē trahēs: cui- ramē nomē patris in scriptura nō habet: non so- lū ecclesiastici. clyij. cap. in- ter patres antiqui xp̄i glo- riosus cōmendat: sed etiā ab ip̄o saluatore in aliqua euāge- lii parte magnificatur. Qui tempore achab regis israel et iozani filij eius

in israel claruit: nō solum insignis pphete gra- tia: sed etiā excellenti miraculorū gloria: que a xvij. cap. tertij libri regū vsq; ad scdm quartū cōmemorant. Cum em̄ achab rex isrl ad in- stantiam impie coniugis iezabelis omnē israel adeo puaricare et baal adorare fecisset: ad pre- ces helie pphete in vitonem tanti sceleris: do- minus clausit celū: nec dedit pluuiā sup terras annis tribus et mēibus sex: ppter quod fames et sterilitas magna fuit per vniuersum regnum israel. Helias autē ex precepto dñi latuit in toz- rente carith iuxta iordanē: vbi corui deferebāt ei panes et carnes mane et vespere et bibeat de torrente donec ficcaret. Postea hō veniens in sareptam sidonoz que est inter tyū et sidonem. vrbis modica: vidit mulierē viduā colligentem ligna. Ad quam cum petisset modicū aque ad- bibendum: et illa pergeret vt afferret: petijt et bucellam panis ad edendam. Tunc illa dice- ret se non habere nisi modicūz farine in hydria quantum est pugillus et parum olei in lectro. Iussit helias sibi fieri subcinertum panes de ipsa farina: promittēs per nomen domini: quia nec farina nec oleum deficerēt vsq; ad tempus fertilitatis. Et sicut ipse predixerat sic factum est. Deinde cū filius vidue ipsius apud quam helias cōmanebat defunctus esset. Helias pue- rum mortuū super lectulū suum posuit: et ora- tione facta eum a mortuis suscitauit. Hūc tra- dunt hebrei fuisse ionam prophetam: sicut ois- ctum est supra in gestis zone prophete. vi. kalen. february. Tunc iezabel regina omnes pro- phetas domini quos inuenire potuit: occidit mandauit. Abdias hō procurator dom⁹ achab abscondit in spelunca ceterum viros prophetas: et paui eos pane et aqua: propter quod postmo- dum spiritu prophético dotatus est. De quo su- pra actum est in gestis eius nono kalen. ianuar- rij. Post tres annos et dimidium sterilitatis et famis helias propheta qui vsq; tunc latuerat: achab regi israel se ostendit: dñm ipse rex pro- pter sterilitatem quereret pabula equis suis: et nō inueniret: increpauitq; eum propheta q do- minum reliquisset: et deos gentium sequeretur et coleret. Deinde hortatu eius ad imperiū res- gis congregatis multitudine populū et octin- gentis et quinquaginta prophetis baal in mon- te carmell. Helias ad populum ait: ne in duas partes claudicarent: sed aut dominū deum pa- trum suorum: aut baal sequerentur: deditq; eis optionem talem: vt duo boues educerent: quo- rum vnus daretur prophetis baal: et alius sibi soli: et vnaqueq; pars bouem suū in frustra con- cisum super ligna poneretur: igne non suppo- sito: et inuocaret deum suum: et qui exaudiret igne dato de sublimi: ipse esset verus deus. Placuitq; propositio populo. Tūq; sacerdotes baal fecissent quod dixerat helias inuocantes Baal a mane vsq; ad meridiem transibant

altare: quod fecerant: et incidebat se iuxta ritum
 ipsorum lanceolis: ut sanguine perfunderetur.
 Demones enim plurimum delectantur perfusionem
 sanguinis humani. Tunc bellas presente populo
 altare ipsorum destruxit: et nouo in honore domini
 edificio ligna et frusta bouis superposuit: et
 aqua abundanter desuper factare fecit: donec
 aqueductus impleretur: ne putarent arte ma-
 gica ipsum de visceribus terre igne suscitasse.
 Factaque oratione ignis de celo descendit: qui
 holocaustum ligna et lapides ac puluerem: etiam
 ipsam aquam consumpsit. Quo viso miraculo po-
 pulus conuersus est: et iussu helie omnes prophe-
 tas baal occidit iuxta torrentem cison. Deinde
 dixit achab ut comederet: et festinater descende-
 ret: ne ipsum pluuia supernatura occuparet. quo
 comedere bellas inclinato capite orauit: et mis-
 so puero septies ad videndum contra mare: septi-
 ma vice vidit nubem culam ascendentem: que vis-
 tunc non apparuerat. Festinanteque achab domum
 facta est pluuia grandis: et omne terram irriga-
 uit. Jezabel autem audito quod bellas fecerat
 de prophetis baal querebat ut occideret eum:
 qui timens fugit in bersabe iuda: et dimisit ibi
 puerum suum: et perrexit in desertum via viuis
 diebus: sedensque subter iuniperum: petiuit anime
 sue: ut moreretur: post modum vero dormitauit: et
 excitatus ab angelo et confortatus: atque pane
 celesti ei delato refectus ambulauit in fortitu-
 dine cibi illius. xl. diebus: visque ad montem del-
 oieb: ubi preceptum accepit a deo de vngendo
 azael regem super syriam in damascum: et iesu
 filium nani regem super israel: et heliseum fi-
 lium saphar de abela in prophetam. Et ut isti tres
 interficerent idolatras israel. Que omnia heli-
 as adimpleuit iuxta mandatum domini. **¶** **¶** **¶**
 tuo vero achab rege israel: regnauit pro eo filius
 eius ochozias qui ambulauit in viis malis pa-
 tris sui et matris sue impie iezabelis: propter
 quod deus puniuit eum: ut cadens de cancello
 cenaculi sui ad mortem egrotaret in samaria ci-
 uitate. Misitque nuncios ad consulendum beelze-
 buth deum acharon: an liberari possit de infir-
 mitate sua: quibus ex precepto dei occurrens
 helias: eos redarguit: dicens quod ochozias de ipsa
 egestudine moreretur. Lunc redissent nuncii
 ad regem: et ei verba narrauerunt: quesito ab eis
 de habitu viri: intellexit ipsum esse heliam: misitque
 ad eum principem quinquagenarium et quinquaginta:
 qui erant sub eo: ut vocarent heliam vel in-
 uitum traherent. Et ad mandatum helie descen-
 dit ignis de celo: et deuorauit eos. Iter quoque
 misit alium quinquagenarium et suos quinquaginta:
 qui similia passi sunt. Destinatus vero tertius:
 qui ab illis fuisse dicitur: curauit genua
 contra heliam: et eius misericordiam implora-
 uit. Et propheta domini cum eo subente angelo de
 monte descendit: et ingressus ad ochoziam ipsum
 de idolatria redarguit: mortemque ei imminere

prophetauit: qui et mortuus est iuxta verbum
 helie. Pro quo tota frater eius regnauit: eo quod
 ochozias filium non haberet. Anno vero primo
 ioram regis israel cum helie reuelatum esset quod
 deus ipsum tollere veller: inierunt bellas et heli-
 as de galgalis in berbel: et deinde in hieri-
 co: ac demum deuenit ad iordanem sequentibus
 eos quinquaginta ex filiis prophetarum: qui di-
 uino spiritu raptum helie prenouerunt. Tunc heli-
 as stans super ripam iordanis: tulit pallium
 suum et percussit aquas que diuise sunt in duas
 partes: et transierunt ambo per siccum: bellas vi-
 delicet et heliens. Dixitque helias ad heliscum: ut
 peteret quod veller ab eo antequam ab ipso toleretur.
 Qui percussit aquas que diuise sunt in duas
 quiesceret: scilicet ad prophetandum et miracula fa-
 ciendum. Lunc pergentes ad inuicem loque-
 rentur: bellas curru igneo et equis igneis hoc
 prout est ab helice et per turbinem in celum: raptus
 est in superiora aeris ascendit: transarsusque est
 in paradysum terrestres ut credit: ubi cum enoch
 corporaliter viuere redituri in fine seculi: et con-
 tra antichristum constitutum habituri: quos ipse
 demum occidet: sed eos dominus suscitabit: ut
 haberetur Apocal. xi. c. Venauit autem heliens
 pallium helie: quod ceciderat ei: et percussis
 aquis iordanis secunda vice diuise sunt: et transi-
 uit heliceus per siccum ad alsam ripam ubi erant
 filii prophetarum. Qui viso miraculo diuisio-
 nis aquarum intellexerunt spiritum helie in he-
 lico quiescisse. Elebatur autem dies raptus
 helie. pp. h. ab hebreis. xix. kalen. septembris:
 quo die tradit eum in paradysum fuisse translatum.
 hec ex libris. iij. r. liij. regum: capitulis quibus
 supra: ex dictis iosephi et hieronymi: et ex hypo-
 thia scholastica: atque ex chronica guillemi.

De sancto Eusebio presbytero. Cap. lxxij.

Eusebio presbytero ro-

me claruit tempore constantii
 augusti: et liberii pape heretico-
 rum: qui vir catholicus et do-
 ctrina preclarus: dum fide cas-
 tholicam constanter defenderet:
 et constantium augustum atque liberium urbis ro-
 me episcopum hereticos predicaret: eo quod arria-
 ne fidei consensissent. Ab eodem constantio ro-
 gatu liberii detentus est: et in quodam cubiculo
 domus sue inclusus habere in latitudine pedes
 quattuor: et ibi multis mensibus in oratione perse-
 rauit. Inclusus tamen adhuc post menses septem
 dormitione accepit. xix. kalen. septembris. Lu-
 cus corpus gregorius et orosius presbyteri se-
 pellerunt via apia in cimiterio calixti: iuxta cor-
 pus beati sicuti pape et martyris in crypta. Quod
 audiens constantius augustus gregorius presby-
 terum cepit: et viuum in eadem crypta sepeluit:
 ubi post dies tres in pace quiescit.

De sancto Eusebio episcopo emesseno. Cap. lxxij.

Eusebius

episcopus emes
senus tempore
constantij impe
ratoris claruit:
qui vir elegantis rhetorice
ingenij innumerabiles com
posuit libros magis secutus
hystoria: et qui ad pausus per
tinent ab his qui declamare

volunt maxime leguntur. Quorum precipui sunt
aduersus iudeos et gentiles atq; nouatianos.
Ad galathas quoq; scripsit libros. x. Et in euā
gelij homelias plurimas breues. Quiescit
autē in xpo apud antiochia. Ibidē sepultus in
pace. Hec hieronymus libro de vitis illustribus.
De sancto Eusebio abbate. Cap. lxxij.

Eusebius abbas di

scipulus beati hieronymi fuit:
hic natione cremonensis nobi
li prosapia ortus: cum ad terrā
sanctam visitandam perrexis
set beatum hieronymū ibidez
repperit: qui apud bethleem parū monacho
rum construxerat de nouo cenobium. Eulus sa
pientiar moribus accensus relicto seculo ei ad
best: et monachus factus in sancte conuersa
tionis ordine vitam laudabilem duxit. Que et
hierosolymus decedens eidem congregationi
in abbate prefectus: et eidem bibliothecam suā
comendauit. Et eum post obitum beati hie
ronymi grecorum quedā heresis pullulasset: asse
rens q; anime beatorū usq; ad corporum resum
ptionem eternam non percipiunt gloriam: nec
anime damnatorum sentiunt gehenne penam:
multisq; fidelibus tali errore inuolutis cum ta
lis opinio in partibus hierosolymitanis reso
nasset: per cyrillum episcopū hierosolymitanū
indictum est triduanū ieiuniū cum assidua ora
tione cūctis fidelibus: vt deus sue fidei carbo
lice subueniret. Expletis autē tribus diebus
nocte precedere apparuit beatus hieronymus.
Eusebio in oratione cum lacrymis constituto
dicens: q; deus fideles suos respexerat: et q; in
teruentu ipsius ecclesie sue subuenire decreue
rat. Mandauit ergo vt triū iuuenū in ipsa no
cte in bethleē defunctorū corpora ante fossam
in qua corpus ipsius doctoris quiescebat defer
ri faceret: que sacco cilicino quo uiuus indue
batur tangeret: qui continuo resurgeret: et pre
dictam heresim vri testes veridici confutarēt.
Qui iterum post dies. xx. in xpo quiescerent:
cum quibus et ipse eusebius migrare deberet.
Dane autem facto: cyrillo episcopo visio per
eusebium narratur: omnisq; clerus et populus
in ecclesia bethleē congregatur: triū iuuenū
ipsa nocte defunctorum cadauera ad tumbam

hieronymi deferuntur: et per eusebium ipsius
sacco cilicino tanguntur. Quorū quoq; iuuenes
quasi de somno euigilantes surrexerunt: et que
viderent in alio seculo in gloria et in gehēna cū
ctis populis narrauerūt: et sic grecorū heresim
confuderūt: per triduanū ante dies illos. xx.
quibus hieronymus p̄dixerat: eusebius egros
tare cepit et per dies. iij. febre correptus eccles
siasticis sacramentis comunitus apparere sibi
beato hieronymo et ipm ad celestia uocare in do
mino feliciter p̄saut. Eademq; hora p̄fati
tres iuuenes iterum a corpore migrauerunt.
Corpus autē eusebij iuxta corpus hieronymi
sepultum fuit. In cuius sepultura monachus
qui lumē oculorū dudū amiserat cadauer deo
sculatus visum recepit.

De assumptione beate vir
ginis marie. Cap. lxx.

Assumptio

glorioso virginis
marie in anima fa
cta est. xvij. kalen. septēbris
vt sancta tradit ecclesia. In
anima disti quia ipsa et in cor
pore assumpta ē: vt infra plus
ribus rationibus cōprobaf.
Assumptio autem ipsius fa
cta est in corpore fm quod in

eius hystoria infra scripta tradit: facta est ter
tio die post eius dissolutionem anime a corpore
quo uidelicet die anima corpori eius reunita: et
ipsa corporaliter est assumpta: scilicet. xv. kalē.
septēbris. In visione autē sancte helisabēth
de sconangia habetur: q; beata uirgo. xl. die ab
obitu eius fuerit in corpore assumpta: uidelicet
ix. kalen. octobris: sicut eidem sancte fuit diuis
nitus reuelatum. Sed quicquid veritatis sit de
corporali assumptione: planum est quod tenet
ecclesia de anime sue glorificatione. Qualiter
autem ipsa assumptio facta sit: ex quodā libe
lo licet apocripho: qui iohanni euāgeliste ascri
bitur edocetur. Apostolis namq; p̄dicatio
nis gratia diuersas mūdi partes subeuntibus
uirgo beata in domo iuxta montē syon posita
dicitur remansisse: omniaq; loca filij sui: scilicet
natiuitatis: baptismi: passionis: sepulture: res
urrectionis: et ascensionis quoadiit: deuot
tione sedula uisitabat. Et fm q; ait Epiphani
us. xxiiij. annis post ascensionem christi sus
peruixit. Refert enim q; beata uirgo annorum
xiiij. christum concepit: et in. xv. peperit: et cum
eo māit annis. xxiiij. et fm hoc obiit annorum
lxxij. Alijs probabilius uidetur: vt. xij. annis fi
lio superuixerit: et sic sexagenaria sit assumpta:
cum apostoli totidē annis in iudea et circa par
tes ipsas p̄dicaauerint: sicut ecclesiastica hys
toria tradit. In visione autem p̄dicte helisa
beth asseritur: q; uirgo maria post christi ascen
A

tionem anno integro superstit: et tot diebus
 vltra annū: quot sunt ab ascensione christi vsq;
 ad assumptionem virginis: et hoc versus iudica
 tur ex eo qd dicit dionysius: omnes apostolos
 dormitioni virginis interfuisse; quod esse non
 potuisset: si ipsa post ascensionem vltterius vi
 sisset. Cum iacobus apostolus filius zebedel
 passus fuerit ad litteram biennio post domini
 passionem. Cum igitur die quadam cor vir
 ginis in filij desiderium vehementer esset ac
 census: ita vt in lachrymas prorumperet abū
 danter gabriel angelus eidē cū lumine astitit:
 eamq; reuerenter salutauit: ac eidem ex parte
 eius filij dixit: qd post triduum esset a carne mi
 grata: et cum christo perpetuo regnatura. Ra
 mum quoq; palme eidem de paradiso allatum
 presentauit: quē ante eius pheretrum portari
 mandauit. Virgo autē de nuncio leta deo gra
 tias egit: et duas petitiones ab angelo postula
 uit: primo vt filij eius et fratres oēs apostoli ad
 ipsam pariter congregarentur: quibus presen
 tibus spm deo redderet: et omnes sibi sepulture
 officij exhiberent. Secundo vt cum spiritum
 emitteret: malignū sathanam non videret. An
 gelus autē confestim ei optata promissit: quia et
 ille qui abacuch propheta; de iudea in babylo
 nem in impetu spiritus sui attulit: ipse ad eam
 in momēto omnes apostolos congregabit: ma
 lignum quoq; spiritus ei in transitu non visure
 repromissit: et continuo ab ea discessit. Palma
 autē illa in stipite viridis erat: sed in folijs vt
 stella fulgebat. Cum autē iohannes in epheso
 predicaret: ecce post tonitruum nubes cum ra
 puit: et ipm repente ante marie sanuam colloca
 uit: quem ingredientem ad se maria obstupuit:
 et pre gaudio lachrymas continere nequiuit.
 Dixitq; ei qualiter fuisset a domino euocata: vt
 debitum humane carnis exolveret: ideoq; ipm
 christus ad se venire fecisset: cui corpus suum
 tumplandū cōmendauit: atq; palmā ante phe
 retrū deferendā mandauit. Cum autē iohānes
 alios coaplos ibidem presentes opraret: ecce
 omnes ipsi de locis vbi predicabā: in nubibus
 rapiuntur: et ante marie ostiū subito congregā
 tur: qui cum se ibidē translatos admirarētur: et
 causam adinuenire sciscitarentur: iohannes ad
 eos exiit: et dominā migraturā predixit: admo
 nens: ne cū obferit: aliquis desseat: ne forte eis
 imputari posset: qd ipsi qui resurrectionē predi
 cant: mortē timeant. Cumq; beatavirgo omnes
 apostolos cōgregatos vidisset: dñm benedixit:
 et in corū medio luminaribus accensis cōsedit.
 sicq; vsq; ad diem tertium perseuerauit. Et tū
 ca ho horam noctis tertiā iesus aduenit cum
 omnīū angelo: et sanctorū agminibus: et ante
 thorum virginis acies ordinatur: et dulcia can
 tica vsq; ad noctis medius frequentatur. Tunc
 iesus eam bis vt ad se veniret: dulciter aduoca
 uit: ipsaq; spiritum ei reddere se paratam esse

letanter respondit. Omnesq; qui cum iesu ve
 nerant: dulcia canctorū cantica soluebāt. Sic
 q; marie anima de corpore exiit: et in vinas filij
 aduolauit. Fuitq; taz a dolore mortis extranea
 sicut a corruptione carnis fuerat aliena. Dñs
 autē mandauit apostolis: vt corpus matris sue
 in vallē iofaphar tollerēt: et in monumēto nouo
 ibidē reperto ponerent: ipm q; triduo ibidē do
 nec ad eos reuertere expectarēt. Statim autē
 circundarūt eam flores rosarum: rosei scilicet
 cetus martyū: et lilla conuallū agmina: videlz
 angelorū confessorū et virginū. Ad consensum
 quoq; ascendentium: cetus qui remanserant
 concite obuiā processerunt: videntēq; regem
 regū: femine aiām inuulns proprijs balulantē
 illāq; super eū innitā: que ista esset interrogat
 admirantes. ipsamq; matrē domini et reginam
 celorū respondent eam comitantes. Sicq; in
 celū gaudēs suscipitur: et a detritis filij in rhyo
 no collocatur. Apostoli autē eius aiām tanti cō
 dois esse viderūt: vt nulla mortalū lingua pos
 set effari. Tres autē virginē: que ibi erāt: cum
 corpus lauandū spoliassent: tanta corpus eius
 claritate splenduit: vt tangi quide; ad lauandū
 posset: sed minime videri: que tamē diu lux
 splenduit: donec corpus lotus fuit. Et Corpore
 ergo in pheretro posito pia contēctio inter apos
 tolos oritur: quis eorū palmā ante loculū porta
 re debeat. Defert iohānes petro ppter apostolū
 eā dignitatē: petrus ho iohānni ppter illibatā
 virginitatē. Tandē omnīū apostolorū sententia
 iohānni palma tradit deferenda. Petrus autē
 et paulus pheretrum eleuare ceperunt: et ceteri
 apostoli circa ipm se posuerūt. Incepit petrus
 canere. Exiit israel de egypto: et reliq; psalmus
 dulciter profequuntur. Dñs quoq; pheretrum
 et apostolos nube contēxit: ita vt audiri quide;
 possent: sed minime cerni. Affuerunt et angeli
 cum apostolis concinentes. Ad melodiam autē
 tota ciuitas excitatur: et quidnam hoc sit omni
 bus declaratur. Iudei ad arma concurrunt:
 vt corpus raptant idq; odiose cōburant. Tunc
 princeps sacerdotum cum impetu manus ad
 loculum misit: vt ipsum euertere: et corpus ad
 terrā deduceret: cuius manus subito aruerūt:
 et lectulo pendentes adheserūt. Reliquus ho
 populus ab angelo cecitate percussus est. Luz
 autem princeps sacerdotum petri auxilium in
 uocaret. Petrus ei respondit: qd si mariam des
 esse genitricem confiteretur: eius suffragium
 postulans continuo sanaretur. Qui cum se cred
 dere respondisset: manus eius a pheretro solu
 te sunt: sed tamen in eis ariditas permansit do
 nec corpus deosculans integrum sanitatem re
 cepit. Tūc de petri cōsilio palmā princeps ille
 accepit: et singulos de populo retigit et qui cū
 in virgines credidit vsum recuperauit: qui autē
 credere noluit cecus permansit. Corpus igitur
 marie apostolū in monumēto staturo pdiderūt:

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. cxciiij.

et iuxta illud triduo confederunt. **T**ertio die dñs cum angeloz multitudinē venit: et apostolos salutans: pacē eis nūciavit. Deinde eos interrogavit: quid eis videref honoris sue genitrici cōferendū. Illi rō responderūt: vt sicut ille deuicta morte regnabat: sic et matris corpus sculum suscitaret: et ad sui dexteraz collocaret. Quo annūere mīchael archāgelus marie aīaz continuo presentauit: eamq; dñs ilico corpori reuinit: statimq; corpus de tumulo p̄dit gloriosum: et a christo assumitur ad etherē thalamuz comitante secū multitudinē angeloz. **Q**uod autē dicit de thoma q̄ abfuit: et resurrectionem virginis credere noluit: zōnāq; ipsius ex aere delapsam recepit: delusorū et frivoluū reputaf. **H**ec omnia in libello p̄dicto lz apocripho. **E**t notandū q̄ P̄tus hieronymus in sermone hui⁹ festi ad paulā et eustochiū asserere non audeat: virginem corporaliter assumptā dicens: tutius esse p̄te dubitare q̄ aliquid temere diffinire: ecclēsia tamē hoc indubitanter tenere videtur: et pluribus rationibus comprobatur. **P**rima quarum sumitur ex parte iusticie dei. Deus enim iudex est iustus librans merita singuloz: et vni cuiq; ad condignū retribuens premia meritorum. **I**dem rō resurrectionē corporoz futuram ordinauit: vt sicut anima cū corpore meruit vel deliquit: sic cum corpore percipiat gaudia vel sustineat tormenta. **I**llud ergo quod plus meruit: plus debet habere de premio. Quomodo corpus virginis quod cūctis alijs plus meruit christū ex se generando plus alijs premiatur: si cum alijs corruptū incineratur. Nonne deus sticia deperit: que corpus virginis cū alijs sanctorum corporibus vtrūq; resurrectionē expectare facit: Et hec rō est damasceni. **S**ecunda ratio sumit ex parte doni in hac vita scilz in christi natiuitate recepti. Nam cum conceditur malus debet cōcedi et minus maxime vbi respiciunt eūdem finem: sicut cui cōceditur regnum facile concedit nobile vestimentū. Sed malus est sine corruptione carnis parere quod virginis est collarū: quod est osiūno excedens naturā et artem q̄ carere corporis corruptione qd̄ potest fieri per artem. **T**ertia sumit ex obligatione precepti. Eum enim lector legit q̄ non debet facere contra legis preceptū: cōueniens est q̄ filius dei qui legē dedit: nō faciat p̄tra sue legis mandatū. Sed credendū est q̄ implere voluit p̄ceptū quod dedit de honore materno: sed hoc nō impleffer: nisi corpus integrū fuisset. Nam s̄m Augustinū. putredo et vermis opprobrium est humane cōditionis. Qui autē in aliquo sustinet: opprobrium nō honoraf. **Q**uarta sumit ex cōformitate virginis ad corpus christi. Nam idem locus debet parti et totū nisi violēter alterum horū impediatur: quia s̄m philosophū. **I**dem est locus totius terre et glebe: totū ignis et scintille. Sed corpus christi sumptū est de corpore

matris sue: ergo vtrūq; idē locus debetur. **C**orpus autē virginis nulla violentia impediri potest: quia sibi est vbi corpus suū est. **E**t hec predicta tres rationes sunt augustini. **Q**uinta sumitur per locum a simili: quia de similibus idē est iudicium: sed deus triuz puerorum corpora inter flammaz seruauit illesa. **B**onam vniū seruauit inuētre ceti: danielē in rabida fame leonum seruauit incolumem: cur ergo corpus matris non seruabit incorruptum. **E**t hec ratio est Anselmi. **S**exta sumitur per locuz a minori: quia si de quo minus videtur inesse et inest: et de quo magis. **S**ed minor ratio est q̄ corpora sanctorum qui cum christo surrexerunt sint glorioficata: et in eis perfecta resurrectio sit cōpleta: q̄ q̄ corp⁹ gloriose virginis sit ad celos assumptum. **E**t tamē in illis perfecta resurrectio cōpleta est: vt supra probatū est in hystoria resurrectionis domini sexto kalen. aprilis. ergo multo fortius hoc concludendū est de resurrectione virginis. **E**t hec ratio sumitur ex dictis hieronymi in sermone p̄dicto. **S**eptima et vltima ratio sumitur ex euidentia facti: quā rationem Bernardus assignat dicens. **Q**uonia sanctorum corpora deus preciosa sublimauit: vt p̄ta petri pauli et iacobi: tamē gloriose venerabilia reddidit: vt et ipis deputetur locus corū venerationi congruus: et ad ea mundus properet vniuersus. **S**i igitur marie corpus super terram esse dicatur: cum nec deuota frequenter visitatione fidelū: nec eidem locus deputetur honoris: nimis videbitur christus honorē materni corporis contempnissē: cum tamen super terram aliorum sanctorum corpora sic honoret: vnde et egregius quidam verificator ait. **S**candit ad ethera virgo puerpera virgula iesse. **N**ō sine corpore: sed siue tempore tendit ad esse. **D**e vestimentis enim et capillis virginis et de lacte ipsius in pluribus locis ostenditur: de membris autem corporis vel minima parricula necubi reperitur: nec q̄ alicubi habeatur ab aliquo vnq̄ asseritur.

De sancto Tharsitio martyre. Cap. lvi.

Tharsitius

coliticus et martyr: Rome passus est sub persecutione valeriani et galieni imperatorum. Qui cum corpus christi sacramenta portaret: tenētes eum pagani discutere ceperunt: vt quid gereret

indicaret: at ille indignū indicās porcis. p̄dere margaritas: nequa q̄ voluit detegere sacrosctā mysteria: quē fustibus ac lapidibus rādū mactauerunt quousq; spiritū exhalaret. **R**euolutoz eius exanimi corpori sacrilegi discussores

Liber

nihil in manibus eius: aut vestibus sacramen-
torum christi inuenire potuerunt: sed relicto cor-
pore cum terrore fugerunt: quod a christianis
subitarum: et via apia in cimiterio calixti sepul-
tum est. xviii. kalen. septembris.

De sancto Ursario confessoze. Cap. lxxvii.

Ursarius con-
fessor claruit in nicea
bithynie ciuitate. hic
enim genere persa: primum sub
rege licinio confessor effectus:
deinde solitaria vitam in tur-
ci ciuitatis ipsius agebat in-
census. Qui iter cetera signa
cum obsessus a diabolo gladio
arrepto per urbem discurreret:

cunctis fugientibus eidem solus occurrit: ipsumque
a demone liberauit. Draconem etiam ante ni-
comediam ciuitatem existentem: soloque flatu ho-
mines perimentem oratione sua de valle produ-
cum leuiter baculo capite percussum extinxit.
Ubi etiam niceam ciuitatem terremoto di-
ruendam longe ante predictum. Dum autem dies
terremotus aduenisset ad ecclesiam currens et
clericos admonens: ut pro imminente periculo
deum orarent: ab eis irrisus ad turrim rediit:
prostratusque in oratione cum lacrymis se dedit.
Interea homo superueniente terremoto: pluribus
oppressis: reliquis per montana dispersis: vasa
tuum in turri mortuus repertus est: pronus ia-
cens sicut orare solebat. Sermo tamen est quod deum
orasset: ut prius vitam finiret quam videret excidit
ciuitatis. Dies autem vrbis structura ex illo terre-
motu diruit: sola turris in qua scriptis orabar pman-
sit. Quicquid in pace. xviii. kal. septembris.

De sancto Arnulpho episcopo
mereni. Cap. lxxviii.

Arnulphus
episcopus mereni.
ut ait petrus da-
mianus: pater pipi-
ni fuit: et auus
karoli magni imperatoris. Qui
torporis in die ducatum tenens:
uxore et filiis ac seculo derelictis
heremi petri et solitaria vitam
elegit. Veniens autem ad pontem
fluminis moselle: anulum suum in aqua demersit
tali conditione: ut quoadocumque ipsum reciperet:
se a domino intelligeret peccatis omnibus ab-
solutum: indeque in heremo mundo mortuus deo
vixit. Defuncto autem mereni. episcopo in pon-
tificem electus est. Dumque piscis eidem ad eden-
dum fuisset oblatus exenterato pisce anulum eius
in ventre repertus est: cum tamen per duas dies
tas a loco ubi anulum defecerat: piscis captus
esset. Intelligens autem sanctus peccata sua

sibi dimissa: nihilominus penitentie operibus
artius insudauit: pauperibusque largitus ministravit:
et multis miraculis claruit. Nam in diebus ro-
gationum ad processionem tendens: demontium li-
berauit: leprosum quendam barbarum in domo sus-
ceptum ad christum conuertit: quem baptizans spiri-
tu pariter et carne mundauit. Luitatem suam in cen-
dio pene totam flagrantem: dum omnes aufusa-
gerent: ipse se igni obiciens signo crucis edito
flamas compescuit: vltimus procedere non
permisit: Quo die per visum quidam longe con-
stitutus crucem igneam in aere conspexit: audita
voce quod tali signo mereni. ciuitas per Arnulphum
ab incendio fuerat liberata. Tandem vir dominum
famam populi fugiens heremum repetiit: et cum
aliquibus monachis deo seruauit: successore sibi
beato geotico ordinato: ubi et post tempus modicum
in pace quieuit. xviii. kalen. septembris. Successor
autem eius obitu ipsius cognito cum clero et po-
pulo locum adijt: et sancti corpus ad suam ci-
uitatem transferens in ecclesia apostolorum con-
didit: ubi et quiescit signis effulgens.

Septimus

De sancta Serena regina. Cap. lxxix.

Serena regina
quondam diocletiani augusti a
sancto cyriaco martyre conuer-
sa et baptizata est: quia filia eius
artemia a demone liberauit: ut
supra dictum est in passione cy-
riaci. vi. idus augusti. Que videns persecutionem
ditam christianorum: quam vir eius exercebat: quod
per annos decem durauerat: ita ut infra dies
triginta per diuersas puincias. xviii. milia mar-
tyrio coronarent: et in phrygia ciuitas vna chris-
tianorum vndique conclusa ne vilius euadere poss-
set: igne cum omnibus cremata fuisset: videns
quod susannam neptem eius passam: et alia ma-
la que fiebant: dolore cruciata et febre correpta
in confessione domini migravit ad christum. xviii.
kalen. septembris: sepulta a christianis iuxta cor-
pus susanne in crypra.

De sancta Artemia virgine et mar-
tyre. Cap. lxxx.

Artemia virgo ro-
me passa est sub maximiano fi-
lio diocletiani fratre suo: filia
namque diocletiani fuit et serene
auguste. Que cum esset ab im-
mundo spiritu obsessa a sancto
cyriaco martyre liberata et baptizata est: vi. idus
augusti. Post mortem autem diocletiani cum ma-
ximiano filio eius in imperium sublimatus
esset: christianosque persecueretur: cyriaci quod-
dam cum eius sociis diuersis supplicijs marty-
rizauit. Artemiam vero sororem suam gladio in
christi confessione necari fecit: que iuxta matrem

De sancta Artemia virgine et mar-
tyre. Cap. lxxx.

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. cxcv.

et consobrina sepulta est: cuius: qz dies passio- nis ignozatur: passio eius recte matri subiecta.

De sanctis Liberato abbate et so- cjis martyribus. Cap. lxxi.

Liberatus

abbas bonifaci- diaconus: serui- us: et rusticus sub diaconi: rogat: septimus: et seuerus monachi: et maximus puer apud aphri- cam persecutione vandalica sub hunerco rege passi sunt: qz et territorio ciuitatis capro-

sen. monasterio abstracti: et cartbagines ducti: primo sunt custodie incipati et ferro vincti: de inde nauti impositi fuerunt: manibus ac pedi- bus ligatis: ipsaqz nauicula sicca lignis imple- ta: igne immisso vt cremarentur. Sed diuino nutu ignis extinctus sepiusqz renouatus sem- per deficiebat. Demum remozū vectibus macta- ti cerebris percussis extincti sunt. Corpora ho- in mare iactata: sed diuina dispensatione litto- ri euecta in monasterio contiguo loco basilis- ce quod dicitur celerine: a christianis sepulta sunt: vt victor scribit apud apocianus. Qui passi sunt. xvi. kalen. septembris.

De sancto Dammeo martyre. Cap. lxxii.

Mammes puer. vij.

annorum apud cesare cappado- cie tpe aureliani imperatoris et presidis antiochi passus est. Qui defunctis parentibus per- secutione fugiens in silua secessit: vbi orationi iugiter vacabat: et de lacte suaz ouium se pasce- bat. Sed admonit⁹ de celo in campū descendit: ibiqz codicem euangeliorū et baculū repperit: quibus assumptis in montē ascendit. Et dū le- ctioni insisteret: ferarū multitudo ad eū conue- nit: quibus mansuetactis de lacte ipsarū scris emūgebat: de quibus ad refectionē suā vtebat. Residuum ho cum ad portā ciuitatis cesaree ad vendendū deferreret: vt precii pauperibus ero- garet. Alexander preses hoc audiens: misit ad euz duo milites capiendū. Quos ille in domū suam adducens benignē refecit. Dumqz illi an- tilla ferocia ad eum vententia conspexissent territi fuerūt. Sanctus ho mames eos secu- tus est: corā preside presentās: et asserant xpia- num. Quē preses detentū iussit in equuleo su- spendi et torqueri: deinde in carcerem recludi: vbi plusqz. xl. xpianos repperit fame deficien- tes: verū orante puero columba de celo aduo- lans lac et mel attulit: quibus illos sanctus re- fecit: et aperto carceris ostio vectibus contra- ctis oēs emisit. Quod audiens preses mamme- rem in caminū ignis mitti fecit. Igne ho bis

extincto bisqz renouato: dum flammis deficie- tibus illesus exisset: bestijs subiectis: sed ab his intactus minime leditur. Amphitheatro quoqz ab angelis incluso: vt nemo exire posset: leo fo- ueam egressus: multos iudeozū ac gentiliū su- teremit: qui et humana voce locutus est. Hec a deo se iustum facere in vitionē xpi militis mā- metis. deniqz iubente sancto leo solū presidem cū omni officio suo illesum dimisit. Tandē san- ctus martyr cum lapidibus obrutus maneret illesus: ab angelis de celo vocatus emisit spiri- tum. xvi. kalen. septembris.

De sancta Helena regina. Cap. lxxiii.

Helena regi- na

na mater fuit impe- ratoris constantini magni. Que sicut in hystoria britonū legit: quas iohannes veronesi. in sua chro- nica ponit: filia fuit cloellis re- gis britannie. Tum enim iam britones christi fidem susce- pissent: tpe videlicet elenthe- ri pape. Helena a patre suo in fide edocta: non tamen baptizata: eo qd de his que audierat du- bitaret: vt tamē ea vera esse ex parte aliqua cō- probaret: audiens miracula que rome fiebant per merita apostolorū petri et pauli dū a patre peregrinādī romā licentiā obtinere nō posset: desiderio peregrinationis accensa cū vnica an- cilla fidelissima eaz inde discessit: et mutato ha- bitu romam venit. Quā constantinus imperator videns eius nimia pulchritudine allectus ama- uit: et vt peregrinā raptā ad se introduxerit: eāqz carnaliter cognouit: ac pluribus diebus secum habuit. Sed volentem omnino abire peregris- nantē dimisit: que nec patrem et nec patriā in- dicare voluit. Et cū multos sibi thesauros of- ferret nihil acceptauit: sed solū anulū eius sus- cepit. Inde igit discedens habitu induta vi- lissimo in villam secessit: vbi cū ancilla sua morabatur: et de labore manuum suarum victum consequebat. Eratqz in domo quadā que olim fuerat stabulum equozū: vnde et stabularia di- cta est. Natum ergo puerū ex patris nomine constantinū vocauit. Qui cum sapientia etate et virtutib⁹ creuisset: a vicinis mercato: ib⁹ mu- neribus allectus abductus est. Et dum bizan- tium que postmodū fuit constantinopolis dicta nauigassent: simulatas litteras ex parte impera- toris regi bizanti offerūt: fillā eius fillio impe- ratoris que secū ad duxerat petūt: ex hoc impe- ratorem pacem secum habiturū perpetuo pro- mittentes: cum dudum ad inuicem discordiam habuissent. Quod rex bizanti facere omnino curauit: fillamqz suam in contigem iuueni tra- didit: thesaurosqz maximos et seruos et ancilla- las eidē dedit. Mater ho fillam suaz displicē

gemmis infiniti valoris plena induit: ut si qua
do casus aduersus occurreret: exinde sibi in
necessitatibus suis prouidere posset. Redun-
tes aut mercatores in insula maris appulerunt:
in qua constantinū cum vxore dormitantes dimi-
serunt: familiā eorū interfecerunt: et omnē the-
saurum abstulerunt. Illi autē excitati hoc vi-
dentes amarissime flebant. Puella iuuenē in-
terrogat si vere filius imperatoris esset: eo q̄
de hoc aliquāruū dubitaret. Ille nō se matrem
habere romanā pauperē respondit. Patrem nō
suum quis esset omnino ignorare se dicit. Quē
illa confortās diploidē cū gemis producit: illi
nō dte sequētī a romanis nauigātib' assumpti:
simulantes se naufragio in insula delectos ro-
mam reperit: et ad domū matris constantini tē-
dunt. Iuuenis aut se et coniugē matris presen-
tauit: oīa que sibi cōtingerāt narrauit: et diploi-
dem cū gemis tradidit. Tunc de cōmuni consi-
lio vrbē ad eunt: palatiū emūt: et nobilē vitā du-
cunt. Constantinus nō armis exercitabatur et in
obibus famosus et cunctis amabilis habebatur.
Cum autē die quadā in quodaz torneamento
plures prostrasset: et oibus ignotus esset: cum
ipso imperatore congregit: et cum ipsum ad
terram delectisset: imperator eius strenuitatem
considerans: ipm̄ plurimū honorasset: ille de
progenie sua interrogauit. Ille nō patrē suum
ignorare se dixit: matrē nō helenā ad impato-
rē adduxit: que ab eodē vit cognita: et secreti-
interrogata helenā se esse dicit: patrē suū ac pa-
triā pdidit: oēs q̄ suos euentus pendit: cōstan-
tinū quoq; imperatoris filiū esse asseruit: et in si-
gnum horū anulū eius cesari presentauit. Ad
audiens constārius letus vitra modū efficit: et
qz vxor nuper defuncta erat: helenā in coniugē
despōsavit: atq; cū rege bizantiū matrimoniu
cōfirmavit: eo q̄ mortuo orientis imperiū acqui-
siuit. Filiū quoq; suū cōstantinū in cesarē ordi-
nauit. Quo defuncto eidē cōstantinus in impe-
rium successit. Helena autē biz. nti existens a iu-
deis circūuenta xpm̄ in quē adhuc plene nō cre-
debat: cuz neq; baptisimū accepisset reliquit: et
iudaismū accepit. Post q̄ aut cōstātin' a san-
cto siluestro baptizat' est: et a lepra mūdatus: et
post disputationē habitā de fide inter iudeos
et siluestrum: et ipa quoq; helena cōuersa est ad
xpm̄. ut habitū est supra in gestis siluestri pape
p̄dicte. kalen. ianuarij. Post hec autē helena
amore passionis dñi aiata hierosolymā p̄xit
et cruce dñicā requisit. Sanctū quoq; quiriā
cū: qui prius iudas est vocatus hierosolymorū
epm̄ ordinauit: partē quoq; dñice crucis cōstā-
tinopolim ad filiū suū imperatorē attulit: par-
tem nō in hierusalē dimisit: ut hec oīa acta sunt
supra in hystoria de inuentiōe sancte crucis. v.
noū. maij. Ipsa nō beata helena operibus pie-
tatis et religionis instudēs: octogesimū etatis
anniū agens in sanctitate vite in pace quiescit

apud vrbē romā. xv. kalē. septēbris. Sepulta
q̄ est in ecclia sanctorū marcellini et petri. Eius
corpus filius eius cōstātinus imperator inde.
constantinopolim transtulisse dicitur: post q̄ ad
ipam vrbā habiturus accessit. In tēporis
nō p̄cessu de ipa vrbē rege a venetis transtatū
esse fertur venetias ipm̄ corpus: et sepultū sa-
cet in monasterio suo nomine edificato.

De sancto Agapito martyre. Cap. lxxiij.

Bapitus

martyr passus
est apud ciuita-
tem prenestinā
sub aureliano t

peratore' preside nō antio-
cho quia sancto porphyrio
martyre enutrit' et in fide do-
ctus: cum esset annozū. xv. et
amore xpi martyrio ferueret

sponte se imperatori in vrbē obtulit: et se xp̄ia-
num vna voce asseruit. Inssu ergo impatoris
tenet' et neruis crudis durissime cesus: deide vt
compelleretur sacrificare traditus est. Qui duris-
simo carcere ipsum includit: et per quattuor
dies cibum omnē negauit. Attulus nō siue ana-
stasius conicularius eum custodiebat: et ab eo
verba vite audiens: pene in christum credebatur:
inde de carcere presidi exhibitus: p̄unas ardē-
res super caput iussit imponi: et cum gratias
martyr deo ageret: flagellis ceditur: et nudus
capite deorsum verso suspenditur: atro subter
eū fumo sacro: omnibusq; abeuntibus sic stare
mādat: donec in ipso cruciatu deficeret. Quā
datūq; est per presidē vt nullus oīno ad eū acce-
deret. Post dies autem quattuor anastasius
coniculari' illum accedens: vidit eū solutū sup
funū ambulantē et psallentē. Et conuersus ad
xpm̄ hoc presidi nūciavit: quē p̄ses carceri mā-
cipauit: agapitū nō iterum derentū a quattuor
sibi iuicē succedentibus flagellis cedi durissi-
me iussit: deide bullentē aquā sup ventres ei'
ministri diaboli effuderūt et matillas eius p̄fre-
gerūt. Interea preses subito de tribunali suo
cadens a ministris collectus: et in lecto reclina-
tus est: et sentiens dei virtutem in martyre post
modicum tristem animam emisit. Quod cum
imperatori nunciatum esset: iussit agapitum
ad ciuitatem prenestinā duci: et ibidem in am-
phitheatro leonibus subijci. Sed mansuetac-
tere ad lambendum pedibus martyris se incli-
nauerūt. Quod vidēs sceleris ministri iussu
imperatoris bus tulerunt sanctum martyrem: et
venerunt contra ciuitatem prenestinā milita-
rio ab vrbē vigesimotertio: vbi sunt due colum-
ne: et eum vbi gladio percusserunt. xv. kalen. se-
ptēbris. Eius corpus a christianis sepul-
tum est militario primo ab vrbē in sarcophago
novo ibi diuinitus inuento.

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. cxxvi.

De sanctis Johanne & Crispo
martyribus. Cap. lxxv.

Obānes & crispus

presbyteri Rome passi sunt sub diocletiano augusto. Qui cū in dante psecutione ipsius imparo-
ris: in tra scōz corpa officiosissimē sepelissent: & ipsi ab impatore tēti: glad iōz in xpi cōfessione cessi: eorundē martyrum meritis & ipsis sociari gaudia vite meruerūt. xv. kalen. septembriis: vt dicit Ado.

De sancto Magno & socijs martyribus. Cap. lxxvi.

Magno & socijs

martyr passus est in caesarea Cappadociae tēpore aurentiani imperatoris sub p̄sede alexandro. Qui et ipsa ciuitate orō defunctis parētibus christiānis: ipse in fide christi constā-
tissimus: dum oraret ad dñm: voce sibi de celo lapsa ad martyrum confortatur. Quā vocē cū audissent pagani euz renuerūt: et in carcerē concluderunt: & post dies quattuor p̄sidi eū obrulerūt. Quē sa-
crificare dñs recusantē tradit p̄ses alexandro & zozimo sacerdotib⁹ idoloz: vt eū igne consumerent. Qui miserunt eum in caminū ignis ardentis. Statimq; flāma extinguit: & post dies tres martyr xpi inde illesus educitur. Hoc p̄ses audies caminū amplius accēdi fecit: & ipm iterum intrōmisit: vbi quinque diebus inclusus stetit: flamma quoq; in duas partes diuisa: ipse intactus omnino permāsit. Post dies quinque accedentes milites: vt vel ossa eius inuētrēt: audientes eum p̄fallētē respexerunt: et quasi milia angeloz cum eo viderūt. In quozum medio magnus inustus deū laudabat. Cum aures iussu p̄sidis eductus esset: et christi virtutem p̄ses magis deputaret. Iussit eum in amphitheatrum duci: & feras ei laxari. Et p̄mo q̄dez vrsa pessima ad eum dimissa: in terram p̄strata pedes ei⁹ lungebat. Deinde leopardus exilēs collum eius amplexus lingua sudorem vultus ei⁹ extergebat. Tertio leo ferocissim⁹ & ingens a venatoribus captus intrōmissus est. Et cum multitudo paganorū esset intra amphitheatrū anteq̄ abirent: leo de manibus venatoroz profiliuit: & in gentiles irruit. Angelus hō arenariū conclusit vt nemo aufugere posset. Et laniante leone multitudinē paganorū ad mandatū sancti solus p̄ses cum officio suo illesus permāsit: & leo ad caueā mansuetus redijt. Tūc extēs p̄ses omnes extire mandauit: & solū magnum ibidem dimisit: leonēq; dimitti fecit: qui ad pedes eius procidit: & osculabatur eum. Quo vi-

so miraculo duo milia. cccc. lxxv. pagani in domino crediderunt. Qui omnes iussu alexandri p̄sidis decollati sunt. Deinde eo mādante gentiles populi sanctum martyrem tulerunt: & extra urbem cictum lapidauerunt. Quos super eum accruū lapidum iactassent: eūq; tam mortuum existimassent: subito martyr christi cunctis audientibus dominū orauit: vt susciperet animā eius in pace: & statim emisit spiritū. Cuius corpus a christiānis in ipsa ciuitate sepultus est in sarcophago nouo. xliij. kalē. septembriis. Martyrum hō alioz corpa iuxta muros vrbis in cimiterio sunt tumulata.

De sancto Ludouico ep̄o ordinis minorum. Cap. lxxvij.

Ludouic⁹ ep̄i

scopus tholosan⁹ de ordine minorū filius illustris regis karoli et regis roberti german⁹ fuit. Qui cū esset annorū duodecim pro illustri domo karolo patri suo in catalonia obfēs fuit. Cui astiterunt fratres minores: a quibus legem vite & disciplinē percepit: vōtumq; domino vouit: q̄ si de custodia dimitteretur minorū fratrum ordinem ingrederetur: virginitatem quoq; suā domino perpetuo dedicauit. Sed post quadricennū dimissus paterne hereditati renūciare cupiens: cepit mūdī contemptor esse: miroq; modo deuote seruire. Quosq; parer ei veller in coniugē sororem regis francie tradere: oīno contēpsit: & extic oīno ad ordinē intrare disposuit. Quos fratres eius robertus & karolus martellus totis viribus a p̄posito distrahebāt. Sed nil proficientes eū clericari permiserūt. Cū autē ipsam subdiaconū effectū papa veller in ep̄m p̄ mouere oīno renuit. Contēplariū autē vite totus intētus etiā actiue se exercēs pauperibus largiue ministrabat: carnē quoq; mira penitētia macerabat. Factus tandem frater minor in vigilia dñice natiuitatis: & de licētia summi pontificis statim professus: eadē die p̄ summi pontificem pronūciatus est ep̄scopus tholosanus. Qui nō obstatē q̄ esset ep̄scop⁹ regularē ordinis professionē ad litterā mirabiliter obseruabat. Sicq; ecclesiā tholosanā verbo pariter instruēs & exemplo sanctitate pollēs: dicēs mortis sue ante tridnū predicēs anno dñi. M. ccc. xv. xliij. kalen. septembriis: cum esset annorū xxxij. feliciter emisit spiritum. Sepultusq; est in massilla iuxta qd̄ decreuerat miraculis clarēs. Anno autē dñi. M. ccc. lxx. de mādaro pape thō hānis. xliij. corpus eius de terra leuatum est: & capsula argentea honorifice cōditū: p̄sente rege roberto ei⁹ fratre: & multis platis ac clericis et populis infinitis. In cuius translatione quicq;

mortui redierunt ad vitam: et multi infirmi a di-
versis languoribus sanati sunt.

De sancto Donato presbytero. Cap. lxxviii.

Donatus presbyter apud
pagum sigistrici
galliarum claruit.

Qui ex urbe an-
rellanensi. ad eandem civitatem
in monte qui dicitur iura adve-
niens: anachoriticam vitam mul-
tis annis exegit: multisque mi-
raculis floruit. Qui inter ce-
tera draconem terribilem sua oratione inde fuga
cum extirpasse fertur. Cuius dies vocacionis et
instaret: adveniente abbate mario diuinitus ad-
nito: ut ad eum accederet. Inter verba oratio-
nis migravit ad christum: ab eodem patre ibidem se-
pultus. xiiij. kalen. septembris.

De sancto Julio senatore et mar-
tyre. Cap. lxxix.

Julius senator et mar-
tyr: rome possus est tempore com-
modi imperatoris. Qui audita predi-
catione sanctorum eusebii: vincetii:
peregrini: et parentiani: de quibus

dicitur infra. viij. kalen. septembris conversus est
ad christum: et a rufino presbytero cum omni domo
sua baptizatus. Cuius omnia sua pauperibus ero-
gasset: dum christum confiteretur a cesare detentus et
examinatus: atque magistro pedicri vitellio tra-
ditus est: qui ab eodem in custodia diebus plu-
ribus reclusus: inde eductus: cum sacrificare
nollet: radium fustibus est cesus: donec spiritum
emitteret. Cuius corpus ante amphitheatrum
dimissum: eusebius et ceteri predicti martyres
sepeliverunt in cimiterio calepodii. qui passus est
xiiij. kalen. septembris.

De sancto Heli sacerdote. Cap. lxxx.

Heli sacer-
dos et iudex israel
vnius et vltimus
fuit inter indices
populi dei. Qui

Ecclesiastici. xvi. cap. in san-
ctorum patrum veteris testa-
menti catalogo numerantur.
Qui quis ex eo qui remissus fu-
it in filios suos malos et pre-
uaricatores legis domini corrigendos tempo-
rali pena mortis subire a deo primitus fuerit:
quia tamen in se bonus et sanctus extitit: creden-
dum est quod sue sanctitatis premia eternaliter non
amiserit. Hic cum esset de genere aaron sacerdos
et iudex in israel coram arca domini in taberna-
culo ministrabat in silo. Ipse quoque predictus an-

ne yfoz helchane: que sterilis fuerat filium ex
ea nasciturum: ut tradunt hebrei: quem illa nouit
domino se daturam. Cum autem heli duos habe-
ret filios ophni et phinees: qui dominum nescie-
res partem sacerdotalem de sacrificiis antequam
adolerent: ad spem tolebant ab offerentibus? crui-
dum contra legem dei ut lautius sibi pararent:
eo quod non erat portio: sed rapina: dormie-
runt etiam cum mulieribus obseruantibus ad
ostium tabernaculi: et eas que venerant ad puri-
ficandum polluebant. Pater eorum hoc agnos-
cens: tepide eos redarguebat: propter quod
per iram dei reprobarus est a domino: ne sacer-
dotio domus eius fungeretur: et temporalis pe-
na puniendus promittitur: ut ipse mala more
cum filiis suis periret. Et cum heli ad tales
dei comminationem quasi redderet incredulus
confidens de magna misericordia domini. Et
samuel adhuc puer oblatus domino a parenti-
bus coram heli in tabernaculo ministraret: et heli
iam senex esset: apparuit deus samueli: cumque
tertio vocauit: ac idem predictus: quicquid he-
li sacerdoti comminatus fuerat: ad litteras ad-
impleret: ut dicitur infra cum de samuele age-
tur. Quod ipse samuel heli interrogari per om-
nia rettulit. Et cum phylistei in prelium con-
tra israel congregati venissent: et quattuor milia
ex eis occidissent: et seniores israel hoc egre-
ferentes ad inuicem consilium habuissent: arcam
domini de silo in prelium secum tulerunt: et cum
duobus filiis heli arcam comitantibus contra
tra phylisteos ierunt. Uidentes autem phylis-
tei arcam domini timuerunt: sed acriter ex hoc
pugnantes israelitas fugere compulerunt: et ex
eis triginta milia occiderunt: arca quoque dei ca-
pta est: et duo filii heli mortui sunt. Heli au-
tem sacerdos pre senectute cecutiens sedebat
contra viam que ducit ad castra. Et cum audisset
nuncium qui de prelio fugerat: quod populus
cesus esset: et duo filii eius interfecti: filium: et
patienter tulit. Cum autem audisset arcam ca-
ptam: propter dei reuerentiam moleste tulit: et
cadens de sella retrosum fractis cervicibus ex-
pirauit. Iudicauit autem israel quadraginta an-
nis: et sepultus est in sepulchro patrum suorum:
cuiusque dies obitus certus non habetur: de sa-
muele eius discipulo dicitur ipsum premissi:
quorum ad inuicem gesta continuantur. Hec ex
primo libro regum a principio usque ad capitulum
quartum: et ex dictis iosephi et hieronymi atque
ex historia scholastica sumpta.

De sanctis Helchana et Anna eius
uxore. Cap. lxxxi.

Helchana vir iustus
et anna eius uxor samuelis prophete
pariter inter sanctos presbiteri scripti a
iosepho et hieronymo computantur: quorum laus tam ex primo

De sanctis in mēse augusti occurrētibus. Fo. cxcvij.

libro regum q̄ ex benedicta eorum prole suscep-
pta percipit. Fuit aut̄ helchana de ramatha in
sive ramatha: que in euāgelio dicit̄ armathia:
que sita est in more effraim: et fuit de isuar au-
culo moysi per chore descendēs: et sic per patrē
fuit de tribu leui: per matrē hō de tribu iuda.
Habuit quoq̄ duas vxores: videlicet fenennā
secundā et annā sterilē: et cū esset anna pulchrā
or: et vir eā diligeret: fenenna ei inuidēs expro-
brabat ei: et obijciebat sterilitatē. Et cū de mo-
re suo ascēderet debito tpe helchana: vt immo-
larer dño in silo: vbi tūc erat arca dei: que in ta-
bernaculo seruabatur: et quodā tpe ipse helcha-
na cū ambabus vxoribus ascēdisset: et filios ac
filias quos habebat de fenenna secū duxisset.
Anna tristis pro sterilitate ad fores tabernacu-
li egressa orauit ad dñm p̄ prole habenda: et vo-
rum vouit: q̄ si deus sibi masculinū largiret: q̄
faceret ipm nazarenū: et altaris ministerio per-
petuo deputaret. Et cū heli sacerdos eā orā-
torem obseruasset: et tristitie eius causam audis-
set: diuino spiritu eidem pronunciauit: q̄ deus
exaudisset eam: que est p̄missione sacerdotali
secura iam de sobole facta est: et reuersa cū viro
in domū suā cōcepit: et peperit filiū: vocauitq̄
nomen eius samuel: eo q̄ a dño postulasset eū.
Nec ascendit mulier cum viro in silo: donec ab-
lacraret filiū. Et cū ipm ablacrasset: videlicet
cū esset annorū. xij. adduxit eum cū munerib⁹
in silo: et obtulerunt eum parentes heli: vt esset
minister in p̄spectu dñi: p̄m vorum qd̄ emiserat
ei⁹ mater. Et nota q̄ sunt tres ablacratiōes.
Prima a lacte māmille: que fit in tertio anno.
Secūda a lacte infantie: que fit in septimo. Et
sic amouet puer a lacte: a pedagogo: a timore.
In hac hō tertio ablacratiōe samuel deo obla-
tus est quasi sã idoneus ad seruiēdū. Post hec
hō anna habuit tres alios filios: et duas filias
quod de⁹ facere voluit: vt filiū quē quodāmo-
do p̄m carnē pro deo amiserat: in alia sobole tri-
placaret: et p̄ hoc osidat: q̄ qd̄ deo cōcedit etiā
in t̄pibus non amittit. Quēnerūt aut̄ in pace
helchana et vxor eius anna: et sepulti sunt in ci-
uitate sua in ramatha. Quib⁹ aut̄ dieb⁹ migra-
uerunt expressum nō habet: et idcirco gestis fi-
lij eius cuius solēntas sequitur: non immerito
premituntur. Hec vnde supra.

De sc̄to samuele p̄ph̄a iudice. Cap. lxxvij.

Samuel p̄-
phetar iudex po-
puli israel sc̄tissi-
mus: q̄ nedū in-
ter patres antiquos sanctos
et sc̄tissimi veteris ecclesiasti-
ci. xvi. ca. plurimū cōmēda-
tur: sed et iā in plerisq̄ diui-
ne scripture locis: vt sanctus
magnificat: et ponitur: filius

fuit helchane ephlarei de ramatha de tribu le-
ui: et anne eius vxoris: de quibus supra p̄mo
actū est. Qui matris eius orationib⁹ a domino
postulatus fuit: voto p̄missio: q̄ ipm ad perpe-
tuū seruitiū domini māciparet: quod et paren-
tes ipsius fideliter adimplere curarunt: ipm q̄
duodenē heli sacerdoti in silo obtulerūt. Et ab
illa etate: vt dicit iosephus plenarie p̄phetare
cepit. Cum aut̄ filij heli legis domini essent
transgressores: et heli tepide corrigeret illos: et
dominus eidem ac filiis eius per p̄phetā mor-
tem cōminatus fuisset: nec adhuc heli verbis
domini fidem plenā adhiberet: vt superius di-
ctum est in gestis heli. Factum est: vt heli in le-
cto suo faceret: et iam p̄ senectute ipsius oculus
caligasset: et samuel iacebat iuxta taberna-
culum cū heli sacerdote. i. ppe lectū eius. Quē
dominus vocauit ex nomine. Qui surgens ac-
cessit ad heli credans se vocatū ab eo: sed heli
ipm vocasse denegās ad dormiēdū remisit. Et
q̄ hoc ibidē et secūdo et tertio factum esset. In-
tellexit heli: q̄ deus ipsum vocasset: et instruxit
puerum qualiter iterum respondere deberet:
vocatū autem iterato a domino cum respon-
disset: loquere domine: indicauit ei domin⁹ eā-
dem cōminatiōē in domum heli: quē primo fe-
cerat p̄ virū dei. Hanc aut̄ samuel ab heli ad-
suratus: indicauit omnia que locutus est ei de⁹.
Creuit aut̄ samuel et cognouit omnis populus:
quia fidelis esset propheta domini. Et consule-
bat eum omnis populus iuxta p̄ceptum do-
mini. Preceperat enim deus: vt abijcerent ari-
olos et diuinicos: et huiusmodi: et sciscitarentur a
fratribus verbum domini. Doro hō heli sa-
cerdote: vt superius dictum est. Samuel in lo-
cum eius successit in iudicem. Qui populū do-
mini adduxit in masephar: vt oraret pro eis: eo
q̄ philistei terminos israel inuasissent. Tunc sa-
muel effudit aquā coram domino: in qua male-
dicta congesta erant: quam si bibat idolatria la-
bia ipsi inseparabiliter adhibebant: fore in si-
gnum federis sicut fecit ioseph. Quidā tñ asse-
runt samuelē idoli redigisset in puluerē: et mis-
erunt dedit populo ad bibendū: et in barbis eoz
iudicasse eos idolatrie a nō reis sicut oli fece-
rat moyses. Et iudicauit eos ibi samuel. i. do-
cuit iudicia dei. Et audierūt philistei cōgrega-
tum esse israel in masephar et armati ascende-
runt aduersus eos. Lamai itq̄ samuel ad do-
minum: et obtulit agnum lactentem in holocau-
stum. Et in initio prelio dominus in tonitru frago-
re magno super philisteos: et mora est terra: et p̄-
loca pandebat hīatus et philistei in fugam versi
sunt a filiis israel: qui percusserunt eos vsq̄ ad
terminos terre sue. Tulitq̄ samuel lapidem: et
posuit eum in terminis: nec aui sunt vltra phi-
listei intrare terminos israel: viuente samuele
iudicabat itaq̄ samuel populū in bethel et gat-
galis et masephar circūiens p̄ annos singulos et

Liber

reuerteretur in ramatha: sed et ibi iudicabat
isrl. **¶** **L**ū autē tenuisset Samuel: posuit filios
suos iudices iobcl et abiam: alterū in bethleē:
alterum in bethsabe: vt ibi populum iudicaret.
Qui declinauerūt post auariciā et peruerterūt
iudicia. Quod non ferens populus petijt a sa-
muele regem. Qui diuina reuelatione Saulē
tribū beniamin sibi a domino missus vngit in re-
gem super israhel: et ipse samuel iudex est factus:
qui presuerunt simul in populo quadraginta an-
nis: vt iosephus scribit. **¶** Processu hō tempo-
ris mandauit samuel saulī regi iubere domino:
vt deleteret amalech: et nec hominī pceret: nec in-
mentis. Qui cōtra pceptum dñi: postq̄ ama-
lechitas expugnasset: pepercit agag regi ama-
lech: et optimis armentorum: ppter quod a do-
mino reprobatus est: et regnum eius ad dauid
translatum est ore samuelis prophete domino
ei mandante: licet propheta dei pro saule domi-
num plurimū exorasset. Sicq̄ post aliquot mē-
ses samuel propheta iussu diuino inuixit dauid
filium Isai de bethleem in regem futurum su-
per israhel adhuc viuente saule. Et extunc cepit
regnum Saulis declinare: dauid autem in om-
nibus prosperari: sicut dictum est supra in ge-
stis dauid regis quarto kalē. Januarij. **¶** Post
q̄ autem Samuel populum dei laudabiliter iu-
dicasset mortuus est. Et fletit eum vniuersus
israhel singuli tanq̄ propriū patrem lugentes:
et sepelierunt eum in sepulchro paterno in ra-
matha. Qui dormiuit in domino decimortuo
kalē. septembrijs. **¶** Huius ossa sacratissima:
Archadius imperator de iudea trāstulit in thra-
ciam portantibus episcopis: ac occurrentibus
populis tanta letitia: vt quasi presentem viuē-
temq̄ cernerent atq̄ susceperent: vt de palestī-
nā vsq̄ calcedonem iungerentur populorum
agmina in christi laudes vna voce personantia:
vt scribit hieronymus libro contra vigiliarium.
Hec est p̄io libro regū a. iij. cap. vsq̄ ad. xvi. et
alijs voluminibus quibus supra.

¶ De sancto Samuele presby-
tero. Cap. lxxxiij.

Samuel p̄-
byter ecclie edes-
sene claruit tem-
pore anastasi p̄-
mi imperatoris. Qui sancta
vita sublimis et doctrine: sa-
pientia clarus: multa aduer-
sus ecclie inimicos intētio-
ne tamen precipua contra ne-
storianos et timotianos syro-

sermone conscripsit: quem apud constantinopo-
līm adhuc tempore suo in carne viuere: et scri-
pta eius se testatur agnoscere illustris gemma
dius: qui et apud ipsam ciuitatem in xpo quie-
uit in pace: ibidemq̄ tumulatus.

Septimus

¶ De sancto Bernardo abbate or-
dinis cisterciensis. Cap. lxxxiij.

Bernardus

d' abbas cla-
reualensis: et
doctor clarus
et tpe Eugenij
pape ter-

tiij et federici imperatoris p̄-
mi: qui ex prouincia burgun-
die castro fontanis patre mis-
lite telecino matre alethi rell-

giosa dña ortus est: que sex mares filios genu-
it monachos futuros: feminā vnā scimonialē:
quos vt ediderat dño offerebat: et ipsos pueros
cibus grossiorib⁹ q̄n heremo q̄ magis curie nu-
trēbat. Lū autē tertiu scz bernardū gestaret: in
vtero vidit per somnū catellū candidū et la-
trantem in vtero se habere. Quod cum cuidam
viro dei exposuisset. Ille voce pphetica respō-
dit: q̄ optimū catulū pareret: qui domus dei cu-
stos futurus esset: eo q̄ predicator fieret egre-
gius: et contra inimicos daret latratus: ac mul-
tos medicinalis lingue gratia esset curaturus.
Lū autē bernardus adhuc puer in natiuitatis
dñice nocte officū expectaret: auidi⁹ scire qua
hora xps natus esset: media nocte eidem appa-
ruit puerulus iesus: quasi denuo ex vtero ma-
tris nar⁹. Unde extūc illā fuisse horā dñice na-
tiuitatis cognouit. Ex illa q̄ hora in hīs: que p-
tinent ad illud sacramentū: sensus ei pfundior
et sermo copiosior dar⁹ est. Ad p̄z in illo inilo-
opusculoz suoz: qd edidit: cū homeliā illā sup-
euangelio dñi dicit gabriel. cōposuit. Verū
antiquus hostis eius castitati inuidēs: multos
ei laqueos tentationis opposuit. Lūz semel in
quādā feminā diu oculos defixos habuisset: de
se cōtinuo erubuit: ac in stagnū gelidarū aqua-
rum insiluit: ibiq̄ tā diu māsit: donec a carnali
cōcupiscētia tot⁹ refriguit. **¶** Alia nocte puella
qdā se nudā in lecto ipsi⁹ posuit: quā ille senti-
tiēs p̄lectulū ei pcessit: donec illa ipm cernēs
immobilē erubescēs idē recessit. **¶** Alias etiā
hospitat⁹ in domo vnius marrone: cū illa in ei⁹
pulchritudinē exarcesset: nocte silēter ad lectū
ei⁹ accessit. Illoq̄ clamāte latrones mulier se
abscondit. Surgētes hō famuli latronē q̄rūt: s-
z nō inueniūt. Lūq̄ hoc idē vsq̄ tertio factū eēt:
mulier tandē desperata recessit. Dū hō mane a
socijs quereret: quō totvicib⁹ latrones clama-
set. Respōdit q̄ vere latro ei insidiat⁹ fuerat:
qz hospita thesaurū suę virginitatis irrecupera-
bilē auferre voluerat. Et extūc cisterciensū ordi-
nem ingredi deliberauit. Qd cū fratres ei⁹ oī-
mode phiberent: tantā ei dñs gratiā contulit:
vt nō solum nō prohiberet: sed omnes fratres su-
os: et alios plures ad religionem domino lucrā-
retur. Fratris autē suo gerardo sba ei⁹ vana repu-

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Folio. cxcvii.

tanti predicti: q̄ lancea latus eius perforaret: et tunc punctus verbis eius cōsensum preberet. Post paucos dies gerardus ab inimicis capitur: et lancea in laterē vulneratus carcerat. Ad quē Bernardus veniens eundē confortavit: promittens q̄ cito liberaretur: et monasterium ingrederetur. Eadē nocte cōpedes gerardi de pedibus eius ceciderūt: et ostio per se ap̄to ipse euasit: indicavitq̄ fratri se mutasse. p̄positū et velle fieri monachū. Anno scilicet dñi. M. cxiij. a cōstructione ordinis cisterciēsis. xv. seruo dei bernardus annorum. xx. cum fratribus et alijs socijs. xxx. ordinē cisterciēsem ingressus est. Qui mox totus ita in spiritus absorptus est: vt iam nullis corporeis sensibus vreretur. Quem abbas cisterciēsis ad edificandū domū clare uallensem post modicū missit: vbi multo tēpore in nimia paupertate vitā duxit. vigilijs autem et orationibus intentus continue carnem mira penitentia flagellabat: et maxima ieiuniorū inedia domabat. In vestibus autē et alijs cunctis semper paupertatem amabat. Quicquid s̄o in scripturis didicit: in agris et siluis cōstrebatur accepisse: et nullum se magistrum aliquando habuisse. Oranti quoq̄ sibi confessus est et p̄ositionē orationis dominice sibi scriptam apparuisse. Humilitatem autem et patientiam vltra modum in cunctis ostendit. Cum trecentas marchas argenti sibi pro cenobio construendo missas predones abstulissent: patienter tulit: deumq̄ benedixit: qui sibi a tanto onere pepercit. Quidam canonicus regularis ad eum venit: et vt in monachū reciperetur rogauit: cūq̄ ille non acquiesceret: sed ad suam ecclesiam redire suaderet: aduertens q̄ canonicus et leuitate ordinem mutare veller: canonicus ad cōuitia multa prorupit: ac demum ip̄m in maxilla percussit. Eumq̄ astantes in sacrilegū insurgerent: ille ne eum tangerent per xpm adiurauit: et sine ulla vltione patienter dimisit. Pater eius qui solus in domo remanserat: ad monasterium iuit: et ibidē post aliquod tps in senectute bona decessit. Soror s̄o eius in seculo nupta cū multo comitatu et pompa ad monasterium accessit. Sed ad eam vir dei exte recusauit. Eū autē laqueum instaret et consilium aie sue saluande peteret ad eam exte: et mundi et gloriā interdixit. Que habitū et vitā mutans in seculo quasi in heremo deinceps deo seruiuit: et tandē multis precibus a viro licentia habita monasterium intravit. Tanta autē abstinentia et vigilijs corp̄ attriuit: vt fere continua grauissima infirmitate langueret. A cluataribus tanuē. et mediolanē. in episcopū electus. p̄sentire renuit: dicens se non esse suum: sed aliorū seruitio deputatū. Cum quodā tempore fratres cartusenses vistrasset: loci prior contra ip̄m aliquāculum murmurauit: q̄ cella cui equitando p̄sedebar nimium curiosus esset. Quod cum vir

de audisset miratus q̄rebat qualis sella foret. Nam illuc vsq̄ a claraualle venerat et q̄līs esset sella non perpēderat. Iuxta lacū etiā lausanensem vnus itinere pergēs ip̄m non vidit: et cū sero socij de ipso lacu loquerent: vbi esset lacus ille interrogauit. Predicāti sibi aliqui inanis glorie tēratio irrepserunt: q̄ optime p̄p̄o predicaret. Qui mox i dño cōforat: tēratio respōdit q̄ nec per ipsum inceperat: nec per ip̄m dimittere intēdebat. Frater robertus eius monachus et s̄m seculū p̄pinquus: quorūdam suasionē ad monasterium cluniaci se cōtulerat: quem vir dei statuit per epistolā reuocare. Cum autē eam scriproxi sub diuo dicitaret: supueniente subito ymbre scriptor surgere voluit. Bernardus s̄o vt p̄cederet in scribendo suavit: quia opus dei erat: quod ipsi faciebant. Sicq̄ scripsit epistolā in medio ymbre sine ymbre. Cum enim circa eos vndiq̄ plueret: inde modestiam ymbris virtus expulit charitatis. Monasterium quoddam multitudo infinita muscarū occupauerat: que monachos grauitē infestabat. Quas vir dei excommunicauit: et mane oēs musce mortue sunt reperte. Cum a mediolanēsis ecclesie reconciliandis a papa missus papiam redisset. Quidam vxorem suā demoniacā ad eum adduxit. Eumq̄ malignus spiritus per multa verba bernardū irriteret: et eum eo vir dei prolixius sputasset: tandē oratione sua immūdū spiritus ex illa muliere exire coegit. Sed cum inde sanctus vir recessisset: diabolus eam iterū inuasit. Quod cum sanctus per virū eius post se currentem audisset nomē iesu christi in cedula scripsit et collo mulieris alligari iudauit. Et sic totaliter a spiritu illo maligno liberata est. Apud aquitanā mulier alta ab incubo quodā per sex annos petulante lasciuia vexata fuerat. Que ad virū dei accessit: et q̄ passa fuerat cū lachrymis enarrauit. Cui bernardus baculum suū tradidit: et vt in lectulo suo ip̄m poneret mandauit. Demō autē extric ad cubile nō audebat accedere: sed acerrime cōminabatur: q̄ eo recedere se de ipsa atrocius vindicaret. Quod cum sancto retulisset: ille populus conuocauit: et candelis accensis omnia publice enarrauit: ac demonem illum excoicauit. Sicq̄ mulier ab ei' illusionē penitus liberata est. Eū in eadem puincia legatione fungeret: vt ducē agrante ecclie recōstitueret: et ille recusaret: vir dei ad altare celebraturus accessit: duce p̄e foribus expectate. Cum autē pax dñi dixisset corpus xpi sup pates nam posuit: et ad ducem exiuit: eidēq̄ per filia virginis terribiles minas intulit: et virtūē diuina addidit: nisi ad ecclie obedientia veniret. Que dux ignea facie et flāmeis oculis conspiciens: territus corā eo procidit et veniam postulat: et quicquid sanctus p̄cipere voluit: mox adimpleuit. Oditē quēdam nobilem monachum suum effectū grauis tēratio excludi ordi

nem pulsavit. Ita vt expresse diceret se nunquam futurum. Quod sanctus audiens pro eo oravit: et tentatio mox discessit. Ita vt postmodum diceret se nunquam tristitia habiturum. **C**um sanctus malachias episcopus hibernie in suo monasterio migrasset: et bernardus pro eo missam pro defunctis inchoasset gloriam eius intra canonem domino sibi reuelante cognouit: et post comuntonis collectam pro confessore pontifice commutavit. Cui dum cantor innueret quod errabat: ait se non errare: sed scire quid diceret. Deinde accedens sacro corpori pedes osculatus est. **V**isitarus a quibusdam tyronibus in quadragesima rogabat eos: vt saltim illis diebus a suis se vanitatibus cohiberent. Quibus recusantibus vinum benedictum ei in potulum tradidit: et mox illorum vitam in melius commutavit. **C**andem morti appropinquans fratribus suis: charitatem: humilitatem: et patientiam iure testamenti reliquit. Deinde postquam multa miracula perperrasset: et centum et sexaginta monasteria construxisset: anno domini millesimo centesimo et sexagesimo tertio etatis sue anno sexagesimo tertio inter filiorum manus obdormiuit in domino decimotertio kalendas septembris. Sepultusque est in monasterio clarauallesi. multis et mirabilibus miraculis refulgens. **H**ic doctor sanctus multos libros et tractatus edidit. Scripsit librum vnum de contemptu mundi ad clericos. Item exhortatorium de passione et resurrectione domini librum vnum. De gratia et libero arbitrio librum vnum. De gradibus humilitatis et superbie librum vnum. Ad abbatem columbensem de precepto et dispensatione librum vnum. Ad cisterciensem. et cluniacensem. apologeticum librum vnum. Ad hugonem de sancto victore librum vnum. Super psalmum. Qui habitat. homelias. xvij. Super cantica canticorum homelias septuaginta tres. Super Magnificat. tractatum vnum. Epistolae ad diversos. cepl. Sermones suo innumerales. Item ad eugenium papam tertium de consideratione libros quinque. Ad milites romulii de laude militie noue librum vnum. Et alia opuscula multa et elegantia compilauit.

De sancto Philiberto abbate. Cap. lxxxv.

Philiber abbas apud Rothomagum claruit tempore clodo- uci regis francorum. Qui adhuc iuuentis a dagoberto rege francorum in palatio suo aduocatus: cum esset annorum viginti elegit christi fieri discipulus: et in robateni monasterio sub agilo abbate monachus factus est: vbi

operibus penitentie vacans: multa diaboli tentamina pertulit: quas oes christo adiutus superauit. **S**uccessitque agilo in abbatie regimine: domusque sibi credita strenue gubernanda et miraculis coruscando. Dum autem quidam eius fratris inuoe inuidie ex cenobio abiecissent: vnus eorum scrufulminis interit: alius in secessum oia interiora deposuit. Reliqui timore percussi penitentiam agentes: ipsaque reuocates eide humiliter obediuerunt. **P**ostmodum autem a rege clodoueo et bathylde regina francoz in pago rothomagensi locum appellatum gemericum obtinuit: vbi egregium monasterium construxit. **M**onachum quendam quem ad regem causa cenobii mitere dispoiebat febre derentum imperas febris sanauit et misit. **E**xistente eo Parisius latro christobecas eius furatus est. **D**ane autem se ardere ciulans et loqui non valens: finis cum furto abscodito pare fecit. **C**um nocte quadam in basilica sancti petri oraret: visi sunt oculi eius quasi due lapides fulgentes. **M**onacho qui languens ad extrema venerat: et loqui non valebat: peccatumque vnum in confessione sceler omiserat: oratione sua loquam restituit: illeque peccatum confessus: mox expirauit. **C**um fratres messem succiderent: et manipuli per agros saceret: rempestat subita ingruentem a messe sedauit: et continuo serenitatem adduxit. **I**n villa quoque pinento hospitalitatus a muliere quadam paupe in domo suscepta: vas vini quod habebat bndicta: et multis inde potantibus cunctisque sarris ipso abesire plenum repertum est. **Q**ui euit in pace vir dicitur. xij. kal. septembris. **S**epultus in monasterio suo predicto.

De sanctis Christophoro et Leonigildo martyribus. Cap. lxxxvi.

Christophorus et Leonigildus martyres apud ciuitate hispanie corduba passi sunt: quod tempore persecutionis ab infidelibus comprehensi cum christum confessi essent: gladio cedente martyrium consumauerunt: quorum corpora post abscisionem capsum igni tradita sunt. **Q**ui passi sunt. xij. kal. septembris: vt Ado tradit in secorum martylogio ex dictis hieronymi sumpro.

De sanctis martyribus Leontio et Carpophoro. Cap. lxxxvii.

Leontio et Carpophoro martyres in ciuitate aquileia passi sunt tempore diocletiani et maximiani imperatorum sub lysia preside. **Q**ui cum essent arte medici: infirmos quoscumque ab omni languore sanabant non tam naturam medicaminibus

De sanctis in mēse augusti occurrētibus. Fo. cxcix.

artus sue: qui christi nomine inuocato: erant enim fidelissimi christiani. Audientes autem lyfias preses famam illorum cum essent et ab eius officia libus accusari: et quod cultum deorum suorum destruerent: eos ad se accersiri fecit: et que essent eorum nomina: que patria: que conditio: que fortuna quesuit. Illi vero ad singula responderunt: quia scilicet nomina eorum erant Leontius et carpophorus: patria vero eorum erat arabia: conditio christiana: fortunam autem christianos nescire dixerunt. Tunc preses cepit eis persuadere: ut deus sacrificarent: promittens illos et inde honoribus sublimandos: aut si renuerent diuersis puniendos supplicis. Luncq; illi sacrificia demonibus exhibere nullatenus velle responderunt: et christum sibi adiutorem in omnibus dicerent: atq; illius comminata tormenta contemnerent: precepit eos preses in manibus et pedibus grauius torqueri. Et dum illi constantes hoc supplicium deriderent: iussit eos preses carphenis vincros in mare precipitari. Statimq; angelus domini affuit: et diruptis vinculis illos et pelago ad litus incolentes eduxit. Et cum hoc miraculum preses artibus magicis ascriberet: et contra illi ei christi virtutem predicarent. Illeq; eos in nomine dei sui adriani sequi velle diceret: continuo duos demones effugerunt: et presidem in faciem alapis cederunt grauis per horam vnam. Sed orantibus pro eo sanctis statim demones abierunt. Tunc preses dicere cepit: quod deus contra se indignatus: quia illos velle relinquere dixerat: talem in eum vindictam exercuerant. Iussitq; sanctos in carcerem tradi: donec qualiter ipsos perderet cogitaret. Altera die illos eductos et deus immolare constantius recusantes: in ignem copiosum accensum iactari mandauit. Sed tamen ignis illos in nullo lesit: sed facto terremoto nimirum: erumpens flamma plurimos paganorum circumstantes excussit. Illi vero sancti de ignis educti medio: nedum in corporibus: sed etiam in capillis et vestibus penitus apparuerunt intacti. Subentur ergo in equuleo spendi et vngulis radi: sed angelo illos custodiente: fatigatis admodum carnificibus ante presidem deponuntur. Et cum iterum ac iterum a preside persuasum cultum deus suis exhibere renuerent: fecit illos lyfias preses in crucibus leuari: et a circumstante populo lapidari: verum lapides in facies res redibat et plurimos vulnerabant. Tunc mandauit illos a quattuor et militibus sagittis configi. Sagitte vero martyres non ledebant: sed res trouerse sagittarios configebant. Et non solum illos: sed alios plures astares occiderunt. Lyfias autem se confusum in omnibus cernens sanctos dei gladio cedi iussit. Et sic accedentes speculatores eorum capita gladijs absciderunt. Quorum corpora christiani rapietes iuxta muros ciuitatis aquileie sepeliterunt. Passi sunt au-

tem sancti martyres leonti et carpophorus de cimotertio kalen. septembris.

De sancto Anastasio martyre. Cap. lxxviii.

Anastasi

us siue attal^{us} martyris passus est sub Aureliano augusto

et preside aetiocho rome. Qui cum esset cornicularius: Agapitum martyrem in custodia habuit mandato presidis. Et audiens ab eo verba vite se re conuersus est. Tum autem Agapitus versis pedibus superius esset suspensus: et fumo de subter facta sic quattuor diebus esset dimissus: ut supra dictum est in passione eius decimoquinto kalen. septembris: et post dies quattuor anastasio illuc vadens inuenisset eum solum ambulantem et pfallentem: fidem christi omnino suscepit et baptizatus est. Et dum hec omnia que viderat presidi nunciasset: et christum constanter confessus esset. Iussu aureliani decollatus est. xij. kal. septembris.

De sancto Priuato epo et mar. Cap. lxxix.

Priuatus

episcopus et martyr passus est in territorio gauas

litane ciuitatis. Qui sub persecutione imperatorum Valeriani et Gallieni cum christum dominum predicaret: et deos paganorum adorare recusaret: iudicis sententia decollatus: et palma martyrii coronatus est: duodecimo kalen. septembris: ut dicit ado.

De sancto Quadrato epo.

Cap. xc.

Quadratus

episcopus et tempore adriani imperatoris claruit: qui

multa utilia opera ecclesie digessit. Nam et dem principis apologeticum scripsit et obtulit. Librum rationis et fidei plenum: apostolicaq; doctrina dignum: et religioni christiane perutilem. Scripsit et particum bellum sub seuero principe gestum. Audij cassij vita et gesta scriptori tradidit. Et in partibus macedonie in pace quiescit duodecimo kalen. septembris. Beatus hieronymus de viris illustribus.

De sancto timotheo presbytero et martyre.

Cap. xci.

Amothe⁹

presbyter et mar-
tyr: rome passus e
sub valeriano ipa-
tore: et tarqntio vrbis pfecto.
Qui ab antiochia venies tpe
melchias pape a sero silue-
stro tuc pbio: postea romano
pontifice futuro: hospicio de-
nore susceptus est. Qui timo-
theus: cu p vnu annu: et iij. menses: doces xpi ve-
ritate multos populoru gentiliu couertisset: te-
tus a tarquintio vrbis pfecto: et plagaru tormen-
tis afflictus: longaqz carceris custodia macera-
tus cu sacrificare idolis noluisse: ter cesus ter-
qz grauissimis supplicijs attrctatus. Nouissi-
me sniam accipies capitalē: iter homicidas de-
collatus est. Cui corpus siluester psbyter cla-
rapies in domo sua occultauit: et melchias pa-
pe nuclauit. Qui veniens nocte cu presbyteris
et diaconibus corpus tulerunt: et in orto cuius-
dam mulieris noie theone iuxta sepulturā bea-
ti pauli apostoli sepeliterunt. Passus est autem
xi. kalen. septembrijs.

**De sanctis Timotheo et Prote-
rio martiribus.** Cap. xcij.

Amotheus alexa

drin⁹ eps et pter⁹ ei⁹ psbyter
fidei catholice pugiles exite-
runt tpe leonis impatoris contra
dioscor⁹ eps alexadriu p timo-
thanos hereticos intrusus virili-
ter resistetes. Propt qd heretici eu discoro ar-
mata manu in cena dni alexadria inuadetes p-
teriu capti: et in ecclia occidit: corpusqz illi⁹
crudelt lanatū igne consumit: puluerēqz in vtru
dispertunt. Dioscorū horiolenter in epatu mtr-
tunt. Timotheus ho eps catholice vit aufugi-
ens liberatus est. Qui post dies modicos: mul-
tum oppressus angustia quieuit in xpo.

De sancto symphoriano martyre. Cap. xcij.

Symphoria

nus martyre tpe au-
reiant impatoris
passus est i ciuitate edunesi.
sub cōsulari heractio. Qui ex
augustudunesi. vrbe: pte fau-
sto nobile christiano pgenit⁹
cum adhuc esset adolescens
tanta morum grauitate polle-
bat: vt sentioz vitam anticipa-

re videref. Eū ergo pagani in ciuitate edua fe-
stū veneris celebrarent: et statuā eius ante hera-
cliu pfectū deferrēt. Symphorianus affuit:
et nolens eā adorare diu cedif: et cesus carceri
mancipaf. Et cū eductus de carcere ad sacrifi-

cium cogeret: et multa ei donaria pmitteren-
tur: ipseqz oia tanqz lutū abominaref. Frat⁹ iu-
dex data snia pcepit: decollaref. Qui cū ad ho-
cum duceref: mater eius de muro aspicebat: et
ipm ad passionē viriliter confortabat: dices qz
ei vita nō tolleref: sed in melius cōmutaretur.
Dox igit decollatus est: et corpus ei⁹ a xpia-
nis sepultū ad fontē: qui est extra publicū cam-
pū foris muros edue ciuitatis. Passus est autē
xi. kalē. septembrijs circa annū dñi. cclxx.

De sancto Antonio martyre. Cap. xcij.

Antonius martyre

passus est rome tpe modii im-
peratoris sub vitellio pfecto.
Qui cū esset carnifer: et scōs
martyres eusebiū: pontianuz:
peregrinū: et vincētū in equis
leo leuatos mandato presidis lanaret: vidit tu-
uenē stantē et cum spongia sanctorū vulnera ter-
gentē: de quib⁹ infra dicef. viij. kal. septēbrijs:
qui mox cōuersus: et a rufino presbytero bapti-
zatus: dum xpm confiteref: iussu pfecti capi-
tali sententia damnatus est: et via aurelia iuxta
forum traiani sepultus. xi. kal. septembrijs.

**De sanctis Timotheo et Apol-
linare martyrib⁹.** Cap. xcij.

Amotheus et apol

linaris martyres passi sunt ap-
ud remensiu vrhem sub nero-
ne imperatore: preside autē la-
pio: cui primum timotheus p-
sentatus cum sacrificare nol-

let: et grauiter tortus fuisset: ac lanatus et ace-
ro et calce vrua eius vulnera conspergerentur:
Apollinaris ho gentilis affites: vidit duos an-
gelos timotheo affites: et ipm hortantes: ac vt
in celum aspiceret admoneres: qui aspiciens vi-
dit celum apertū: et iesum coronā gemmatā tes-
nentē eamqz ei dare pmittentē: post que ange-
li ad celos euolarunt. Que oia cum apollinaris
vidisset cōuersus est. Et dū preside tētus fuisset:
et in os eis plumbum liquefactū faceret in-
fundi tanqz glacies repēte refriguit. Quo viso
miraculo multi paganoz in dño crediderūt: et
nocte a sero Dauro psbytero baptizati sunt.
Seri ho timotheus et apollinaris in carcerem
missi sunt: vbi et apollinaris tāqz nouus xpi ty-
ro ab angelo cōfortaf. Cū de ho sequenti oēs q
cōuersi fuerāt iubēte pside decollant. Timothe-
us ho et apollinaris tercio cesi: et diuersis attr-
ctati supplicijs in confessione dñi perseueran-
tes: tadē capitali sentētia puniti sunt. Statim
qz iaculū ignitum de celo cadens humeruz de-
strum pside percussit: et prinus a demonio arre-
ptus infelictiter expirauit. Scōz ho martyru
corpora xpianis in eadem vrbe honorifice cōdi-
ta sunt. xi. kal. septembrijs circa annū dñi. lviij.

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Folio, cc.

De sancto zacheo episcopo hie
rosolymorum. Cap. xvi

Ache⁹ epi

scopus quartus a beato iacobo hie rosolymorum ec

clesiam clarissime rerit. Nam ut ait eusebi⁹. iiii. libro cap. v. Hierosolymis epi. xv. fuerunt vsq; ad tempora adriani im

peratois omnes et hebreis christianis assumpti: verum iudeis a romanis dispersis episcopi et circuncisione eligi ceperunt. Horum autem primus fuit iacobus frater domini: secundus symeon: tertius iustus: quartus zacheus: quintus tobias: sextus beniamin: septim⁹ iohanes: octauus mattheus: nonus philippus: decimus seneca: undecimus leui: duodecimus iustus: decimustertius effrem: decimusquartus ioseph: decimusquintus iudas. Hec eusebius. Beatus ho zacheus in omni sanctitate commissum sibi gregē exemplis ac doctrinis reficiens: quiescit in pace. x. kalendas septembris.

De sancto zacheo episcopo An
tiocheno Cap. xvii.

Ache⁹ epi

scopus antioche⁹ prim⁹ post petrus apostolum constitutus fuit. De quo in itinera

rio clementis dicitur q cum petrus in disputatione quam habuit cum simone mago uiciorum obtinisset: simonq; romam a facie petri fugisset. Petrus post eum pergens: zacheum sibi successorem constituit: et presbyteros ac diaconos ordinans: eisdem populum commendauit: ipsosq; de omnibus instruens perfectius profectus abiit: zacheus autem episcopus postq; ecclesiam sibi commissam feliciter gubernasset: plenus sanctitate beato sine quiescit: ibidē q; sepultus in pace.

De sancto Theona episcopo. Cap. xviii.

Theonas

episcopus alexandrinus venerabilis fuit: oiq; uirtute clarus: qui beatum petrus eiusdem urbis episcopum et martyrem enurruuit: cui et idē beatus petrus in episcopatu successit: prout sibi a domino per visum fuerat reuelatum. Hic ecclesiam suā ab infestatione arriana tunc vigente uiriliter

defensauit: qui et uirtutibus laudabilibus preclarus in pace quiescit. x. kalen. septēbris. Alexandria quoq; tumularus facit.

De sancto Theona abbate. Cap. xix:

Theonas abbas pa

ter fuit trium milium monachorum in heremo scythi: qui ut dicit sozomen⁹: fuit scitissimus litterarum grecarū: latinarū: et egyptiarū: qui triginta annis dicitur minime uisus irasci: aut irare: aut mentiri: aut uanum vel asperum vel infirmū protulisse sermonem. Hic abbatem quendā adhuc iuuenes quotidie pammachium furantem et ecclesie manducantem: sermo de continentia facto cōuertit ad penitentiam: eoq; peccatum suum publice confitēte uelut lāpas ignis de sinu eius egressa est: totamq; domū ferore compleuit. Hic etiam dicebat nihil esse tam notium monachis: q cogitationes suas patribus suis spiritualibus celare. Quiescit in pace in heremo de scythi decimo kalendas septembris. Hec sozomen⁹ in hystoria tripartita.

De sanctis Donato et Restituto et socijs martyribus. Cap. c.

Donatus et

restitutus: ualerianus et fructuosa: cū alijs. xii. apud ariochiā passi sunt. Qui pclarissimo cōfessionis honore per diuersa genera tormentorū glorioso martyrio coronati sunt. x. kalē. septembris. Hec Ado in martylogio suo.

De sanctis Claudio Asterio et Nennone martyribus. Cap. ci.

Claudius: asterius:

et nennon apud lyciam in ciuitate egea martyriū passi sunt. Qui tempore persecutionis ab infidelibus tenti: cum christū dominū confiterentur: post acerba et diuersa supplicia cruci affixi sunt. In qua deo spiritum reddiderunt. x. kalen. septembris. Hec Ado.

De serō Porphyrio martyre. Cap. cii.

Porphyrius marty

passus est tempore iuliani imperatoris sub antiocho pside in urbe roma. Hic uir dei sanctū martyre agapitū enurruuit: et ad martyrium sua doctrina animauit. De quo supra dictum est. xv. kalē. septēbris: ppter quod ab antiocho pside detentus: post multa sibi illata tormenta emisit spiritū. x. kalen. septembris.

De sancto Bartholomeo apostolo. Cap. cii.

Bartholo-

meus apostolus
natione Syrus
et nepos fuit re-
gis syrorum et

patre solusque et omnibus apo-
stolis sine carne nobilitate
decoratus: unde et propter
ipsum solum in cena domini
facta est contentio inter disci-
pulos: quis eorum videretur esse maior. Cum enim
Iesus apostolis dixisset: quod unus ex eis ipsum tra-
diturus esset: apostoli suspicari sunt: quod proditor
ille hoc facere vellet: quatenus regnum israel
quod sperabant carnaliter christum obtenturum
sibi usurpare cuperet. Et cum nullus inter eos
esset: qui ad talem dignitatem aspirare putaretur
nisi bartholomeus propter nobilitatem regiam.
Ideo habuerunt eum de tali prodicione suspi-
cium: et questionem de maiestate fecerunt. Hec
damascenus. unde in quibusdam ecclesiis euange-
lium in hoc festo de dicta contentione inter disci-
pulos facta legitur. Legitur autem in quadam
historia licet apocrypha: quod dum pervenisset ad
bartholomeum regis syrie filio carentis nepotem
adhuc iuvenem: de doctrina et miraculis christi: apud
iudeam predicantis: misit ad eum nuntium quod
libenter eius discipulum se faceret: si Iesus gratiam
vnam illi concederet. Audierat enim quod discipuli
eius pauperes in abjecto habitu incedebant.
Et ergo propter honorem regie dignitatis sibi
concederet: ut purpura indutus videretur ipsum
perpetuo sequeretur. Cui Iesus optata libere
concessit: dedit tamen nuntio ut ex parte sua
diceret bartholomeo: quod qui materiam chlamydem
deponere recusaret: adhuc pro eius amore naturalis vestem: hoc est corporis curam
dimitteret. Et sic Iesus bartholomeum in apostolum
suum recepit: et ille semper purpure vestem retinuit.
Cum ergo post passionem domini apostoli per
diversas mundi partes ad predicandum divisi
essent. Bartholomeus primo in lyaonia predi-
cavit: deinde ad indiam inferiorem accessit. Et
ingressus templum in quo erat idolum asstaroth
quasi peregrinus sibi manere cepit. In hoc idolo
quidam demon habitabat: qui se languentes
curare dicebat: sed non subveniebat sanando:
sed homines primo ledendo: deinde a lesione
cessando. Verum cum templum languentibus
plenum esset: et nullum ab idolo responsum habere
possent: perreperunt ad aliam civitatem: ubi
aliud idolum nomine berith colebatur. Et in-
terrogantibus cur sibi deus suus asstaroth res-
ponsum non daret. Berith respondit: quod deus
eorum carbenis igneis constrictus esset: ut nec
respirare nec loqui posset: et illa hora qua apo-
stolus dei Bartholomeus illuc ingressus fuisset.

Illis vero querentibus quis esset iste bartholomeus.
Respondit quod erat amicus dei omnipotentis: et ideo
illuc venerat ut omnes deos deinde enu-
ciaret. Dixitque eis berith omnia signa eius: quod
videlicet capillos nigros et crispulos habebat: oculos
grandes: nares equales: barbam plura paucis
canis respersam: staturam mediocrem. Collobo
albo et pallio purpureo induebat: anni viginti
quinque erant ex quo vestes eius et sandalia: nec
veterascent nec sordidantur. Lentus in die et to-
tidem in nocte genuflectebat. Angeli dei cum
eo semper ambulabant: non permittentes eum fas-
tigari nec esurire. Omnia providebat: omnia no-
verat: et omnium gentium linguas sciebat. Et quod se-
cum loqueretur ipse iam noverat: et si vellet se
eis ostenderet: sine ulla ratione inuentre
possent. Rogavitque eos ut cum ipsum inuenerent:
eum exorarent: ne illuc accederet: ne angeli de-
mini sibi facerent: prout college suo asstaroth fe-
cerent ipsum carbenis igneis religantem. Res-
vertentes autem illi per duos dies omnium pere-
grinorum vultus et habitus sollicite quaesierunt:
et ipsum minime inuenerunt. Tertio vero die quidam
pseustus qui per plures annos a demonio fue-
rat vexatus: cepit clamare ad apostolum dei bar-
tholomeum quod ipsum eius orationes incendebant.
Quem confestim apostolus scire fecit: et a des-
monio pseustum liberavit. Deinde auditis re-
regionis illius nomine potemius cum haberet
filiam lunaticam: misit ad apostolum rogans: ut ad
filiam suam liberandam accederet: ad quam cum
ille venisset: per carbenis vincram vidisset: quia
accedentes moribus lacerabat: iussit eam exolu-
ti: dicens quod iam demonium quod in ea erat: liga-
tum tenebat: et statim soluta et liberata est. Tunc
rex camelos auro et argento ac gemis oneravit:
et apostolus inquiri faciens: nullatenus inuenire
potuit. Hanc autem sequenti apostolus cum solo
rege in cubiculo sanis clausis affuit: et dixit:
quod munera ista temporalia non quaerebat: sed aeternam
salutem desiderabat: et incipiens apostolus pre-
dicavit illi christum: addens quod si baptizari vellet
deum suum carbenis igneis ligatum ostenderet.
Sequenti igitur die iuxta regis mandatum: dum
pontifices idolo sacrificarent: cepit clamare de-
mon: ut desisterent: ne deterius eis quod sibi con-
tingeret: qui carbenis igneis ligatus tenebat ab
angelis iesu christi iussu apostoli eius bartho-
lomei. Tunc iussu apostoli demon confiteri ce-
pit qualiter ad animarum perditionem populum lu-
dificabat: et quia eis illudens non subveniebat sa-
nando: sed a lesione cessando: ut sic ipsum ut deus
adorarent: et verum deum celi negarent. Stratis
omnes iussu regis miserunt funes et trocleas:
ut simulacrum euerteret et non potuerunt. Apo-
stolus autem demoni precepit: ut inde exitus idolum
ipsum comminueret: qui statim extens omnia idola
comminuit: ita ut etiam pictura omnem diluisset.
Apostolus vero in templum deo dicavit: et demonem

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. cci.

In desertū abire precepit. Et ecce angelus dñi apparuit: et replū circumvolans in quartuo: angulis signum crucis digito suo sculpsit: admons populū: vt idē signo frontibus suis imprimeret: et demonē non timeret. Tunc ostēdit eis ethiōpē nigerrimū: facie acuta: barba prolisā: crinibus vsq; ad pedes protēsis: oculis igneis scintillas emittentib; flāmas sulphuris et ore spirantē ac naribus: catenis quoq; igneis rostro vinctū manibus: dices populo q̄ ille deus eoz esset: quē hactenus coluissent. Quē exolues in desertū locū iussit abire: et ibidē vsq; ad diē iudicij cōmanere. Ille autē solut; cū magno strepitu et vultu discessit. Angelus autē dñi cunctis vidētibus ad celos euolauit. Tunc rex cū vxore et filijs et oī populo baptizaf: et relicto regno apostoli discipulus efficit. **¶** Hoc vidētes rēploz pontifices cōgregati ad regē astyagem fratrē eius maiorē cōuenerūt: cōquerentes de deozū suorū amissione: et regis per artes magicā deceptione. Astyages igit rex indignatus misit mille viros armatos ad apostolū captū: quē corā se adductū interrogauit: cur fratrē suū peruerisisset. Apostolus hō se illū nō peruerisisse sed cōuertis se respondit. Et cū rex eidē cōminaret: q̄ faceret eū deū suū relinqueret: et deos suos adorare. Ecce subito regi nunciatur: q̄ deus suus balach cecidisset: et cōmīnatus fuisset: qd̄ rex audies purpurā: qua indutus erat: scidit: et apostolū iussibus cedit iussit: deinde in cruce ipm̄ extensum viuū excolari mādauit: qui excolatus est. ix. kalē. septēbris. Eūq; pelle nudat; adhuc viuus permansisset: et excolatus: dñm predicaret: et multos tantū cernentes miraculum conuertisset: iussu regis decollatus est die sequēti videlicet. viij. kalen. predicti mensis. **¶** Propter hoc quidā eius festum celebrāt die precedenti: agētes memoriā martyrii excolationis: quidā die sequēti agētes memoriā decollationis. Auententes autē in numerabiles populū. iij. ciuitatū: que per eum crediderāt: vna cū rege polemio: corpus eius cū gloria sepellerūt: et ecclesiā mire magnitudinis in eius noīe construxerūt. Die hō. xxx. eius passionis rex astyages cū pontificibus a demō mouerati veniētes ad tumultū eius et apostolatū ei; cōfiteres mortui sunt. **¶** Cū autē ppter signorum multitudinē pagani viderent corpus eius populū frequētia visitari: indignati ipm̄ extumularūt: et loculo plumbeo impositū in mare sacrauerūt. Quod diuino nutu vndis supernarans ad insulā liparis delatū: ibiq; a fidelibus collectū digna veneratione cōditū est: vbi multo tpe quiescit. **¶** Anno autē dñi. cccxxxi. saraceni siciliā inuadētes liparitanā insulā vastauerunt: ac eius sepulchrū confringētes: ossa apli disperferunt. Illis ergo recedentibus apparuit aplus quidā monacho: mādans vt ossa sua: que dispersa fuerāt: colligere curaret. **¶** Et cum

monachus interrogasset: quomodo inter tot assilorum ossa eius cognoscere posset: ait vt nocte ad ea colligenda iret: et ea que vt ignem splendidiſſima videret: protinus leuaret. Que omnia: vt dixerat: monachus inueniens: ossa leuauit: et nauē cōscendens beneuentū: que metropolis est apulie transtulit. Que inde processu temporis rome dicitur fuisse translata.

¶ De sancto Polemio episcopo. Cap. ciii.

Polemius episcopus

discipulus fuit beati bartholomei: apli q̄ rex fuerat i india inferiori: cuius filiā lunaticā idē apostolus a demonis obsessiōe liberauit: et ipsum regem cū omni familia et regno ad christum conuertit. Qui relicto regno discipulus christi effectus est: et post passionem apostoli ab omni clero et populo in episcopus ordinatur: qui in christi nomine et apostoli bartholomei etiam miraculorum signa faciebat. Fuit quoq; in episcopatu annis. xx. Et in perfectione multa fide christi in ipsis partibus auxit: ac laudabiliter viuens plenus virtutibus ad deum migravit: sepultus ad pedes eius magistri.

¶ De sanctis trecentis martyribus qui dicuntur in massa candida. Cap. cv.

Martyres

sancti qui dicuntur in massa candida fuerunt trecenti martyres apud cartaginez pro christo passim tempore valeriani et galieni imperatorum. Fertur enim inter alia supplicia: tūc a prefide libanū calcis accensum: et in ore eius prius cum thure exhibitas: et presidem sanctis dedisse optionem alterius ex duobus: aut thura super ipsos carbones offerre ioui: aut in calcem demergi. Tunc trecenti viri fide armati scilicet rapidissimo: christum dei filium fatentes se in ignem intecerunt: et inter vapores calcis puluere ignitos demersi extincti sunt. Et quoniam illi candidatus beatorum exercitus: massa candida meruit appellari: massa propter numerū: candida propter meritum. Qui passi sunt scilicet kalēdas septēbris. Nec adeo et hieronymi martylogio. Fuerunt et alijs innumerabiles martyres qui similiter appellantur massa candida: de quibus infra suo loco: videlicet. iij. nonas nouēbris.

¶ De sanctis Gregorio theodoro et leone confessoribus. Cap. cvi.

B

Gregorius

Gregorius? et leo confessores tēpore constantij imperatoris apud in sulaz samū claruerūt. Qui ex partibus orientalibus orti: quo ad seculū milites impertales: corde hō deo militātes pro fide xpī martyrium desiderabant pati. Gregorius em̄ senex venerāda canicie et sapientia decoratus. Theodorū fe re. xxx. annorū: et leonē adolecentē edocebat: verū dūz heresi arrianozū sub constantio vigen te edictus esset: vt officē per vnūuersum orbem eiusdē secte fierent: ipsiq; sancti milites catho lic: quibus erat cor vnum et anima vna in dño: cum alijs suis cōmilitronibus apud siciliā dege rent: multis circūquaq; dispersis fidelibus ob persecutionem: ipsi sancti cephaloniā deuenē runt. Et decreto habito ab alijs discedere: solt q; xpīsto militare: ad samū insulā sibi iuxta pos sitam abierunt: vbi ruberū densissimū inuenien tes: idem sancti locum solitarium elegerunt. Sed pro tunc cōmilitronibus discedere non va lentes: vna cum eis ad italiā nauigauerunt. In deq; discedentes occulte: reuersi samum intra uerunt ruberum partēq; templi vetustate diru pti sibi idē repertam habitare ceperūt: peniten tie operibus ac contemplationi vacantes: vbi post tēpus aliquod oratione facta: omnes eorū dem die feliciter obdormierunt: videlicet. ix. kalēdas septembriū. **M**ichael hō ipius insule nobilitis et ditissimus elephāta lepza labo rantes: dum a medicis liberari non posset: ad dei auxiliū oratione confugit. Qui per visum apparuerunt tres viri in specie angelica eidem mandantes: vt corpora eorum que dudum inhu mata facuerant: et a porcis stercozibātur tu mulare deberet: et sic sanitates perciperet. Qui euigilans et nota sanctorū et locū ignorans: ma ne bubulcū reppit: q; eidē michaeli retulit: q; dum iuxta rupem quandā porcos pasceret et vñū ex arege fugientē insequeretur: mirā fra grantiā sensit. Ingressusq; ruberū tria corpora sanctorū inhumata et oīno in corrupta vidit: a quibus odor ille maximus exhalabat. Ille hō ipsa esse sanctorū corpora: qui sibi nocte appa ruerant intelligens: equū ascendens: bubulco duce locū cōdit? adit: et corpa fulgētia reppit: que deosculans mundationē recepit. In quo loco monasteriū de proprio cōstruxit: et ipa cor pa honorifice condidit. Postq; idem sancti sibi apparuerūt in habitu: videlicet quo in mū do fuerant conuersati: vitam et nomina sua ac diem obitus eidem per ordinem enarrantes. Que oīa michael scripture mandauit. **P**ro cessu hō temporis duo ex ipis corporibus a ve

netis dicuntur fuisse inde lenata: et venerlas ad monasteriū sancti zacharie delata sancti gre gorij et theodozi: vbi in eadē arcella post altare manus requiescunt: vna cum corpore sancti za charie. pphete patris iohānis baptiste. **L**eo nis autē corpus apud samum adhuc habetur.

De sancto Sidonio episcopo. Cap. cxiij.

Sidonius

Sapollinaris epi scopus aluernesi. floruit tpe childe berti regis. Hic et p̄fecto antistes: vir fm seculi digni tatem non infirmus literarū sapientia ac disciplina perti sissimus fuit: qui multa opus scula purilla digessit. Episto larum enim grande volumen ad diuersos: sera bro sed erudito sermone condidit. Item panes gyzica metra antoni augusto: et maioriano augu sto: et adiuro imperatoris focero suo. Scripsit et causarum librum vnum. Item libū excusato rium ad iaram clarum felice. Episthalamium ruricio et hibernse. Epigramma ad virum cla rum karolinum. Epigramma ad imperatorem maiorianum. Episthalamiū polemio et aranes le. Euchariston ad faustum episcopum. Epi grammaria. v. ad diuersos. Properion ad libru suum. Librum pontij leontij. Tandem narbo nesi. verbis conclusit. Qui et primi iustini tempo re debitum soluit humanū in xpīsto quiescens ix. kalendas septembriū.

De sancto Tito discipulo. Cap. cxv.

Titus discipulus

Titus beati pauli apostoli fuit: cui idē apostolus spe ciales epistolā dirigit. Huius vtrā scripsit zenas legis perti tus: cuius idem apostolus eadem epistola iij. cap. men tionem facit. Qui a minoe re ge crete generis duxit origi nem in eadem insula nobilitibus ortus tus. **D**esiderans autem homerū et aliorum philozophorum poemata: vacans circa illa: cum esset annorum. xx. audiuit de celo sibi vo cem illapsam: q; oportebat eum inde recedere: et animam suam saluare. Post hec nonem an nis elapsis: iussum est sibi: q; sibi eate leges ret vbi dicit. Renouamini a me insule mulre: israel seruabitur a domino eterna salute. **M**is sus est itaq; ab auunculo suo proconsole crete h̄erosolymam: audire et videre de miraculis iesu ch̄risti. Qui abiens vidit passionem xpī: re surrectionem: atq; ascensionem: et spiritus sancti

et adnētū in aplos. Sicq; pfectā certitudinē de xpo assumēs credidit: et annumerat? est cum ex. discipulis in quos spūscūs corporaliter descendit. Postq; aut ab aplis epō cōsecrat? est: missus est cum paulo ad gentes p̄dicandas. Qui nauigātes ad cretā insulam xpm̄ predicābāt. Quos rutilius titi cognat? deridebat. In terea hō rutili filius morit? et a paulo suscitaf. Sicq; rutilius credēs cū oi domo sua baptizatur. Paul? hō titū cretē. ep̄m ordinauit: ipm̄q; erere dimittēs abit. Post duos aut ānos titus ad paulū romā accessit: cū quo et fuit vsq; ad in terfectionē ei? a nerone: corpusq; ipm̄ vna cū luca enāgelista sepeliuit. Post hec tit? ad cre tā deuenit: vbi gratiose de fide xpi disputans: tandē cū incredulū p̄fiterēt orauit ad dñm: statimq; idolū diane qd̄ colebant cecidit: et in pul uerē redactū est: et mori crediderūt sic q̄ngere in xpo et baptizati sunt. Consecrauit aut titus p̄byteros et diacones: ipse hō metropoli presi debar. Tū die quadā trāfret ante palatium: qd̄ secūsus p̄consul iussu impatoris in iouis noīe p̄struebat: maledixit illud: et statim opus fundi tus dissipatū est. Tūc secūsus venit ad titū cū lachrymis rogās se indēnem ab opere p̄uari: cū tit? imposuit: vt opus in noīe iouis dei c̄p̄i stianoꝝ inciperet: et sic opus perficere posset: quod et factū est. Completo hō opere secūsus cū filio suo baptizaf est. Cū igit beatus ti tus mortū appropinquaret: vidit angelos ad se missos: et respēdit facies eius sicut sol: q̄ spl ritū suū et plebē sibi cōmissam dño cōmendans in pace quieuit eratis sue āno. xliij. octauo ka len. septemb̄is: sepultusq; est in metropoli cre te: vbi et quiescit miraculis coruscans.

De sancto Tro. ep̄o.

Cap. cix.

Titus epus postre

mensis claruit sub iulian? et iou utani impator? xpi. Qui scri tate et vita cōspicius: aduersus manicheos fortissimos scripsit libros: et doctrina luculēta in pplo suo claruit. Et sub valētis imp̄o in pace quieuit: vt tradit bieronimus libro de viris illustribus.

De sancto Eusebio martyre.

Cap. cx.

Eusebius

martyr apd are lareñ. vrbē pas sus ē sub dio cle tiano impatore: qui et eadē ciuitate oriūsus arē ministro exercēs xp̄ia nos p̄naciter irridebat: et dū velleo diocletiano p̄ artis sue peritiā placere: cepit scrutari

christianoꝝ gesta curioso: vt eadē postmodū mi marice simulādo cesari in eadē ciuitate degēt

sola tū exhiberet. Cūq; baptizari vidisset isa res et gesta xp̄ianoꝝ q̄ i sacramento fuit mēti cō mēdasset: cū impatore ad theatrū p̄xerit: vt ba ptisma ludibrio simulās astātes puocaret ad ri sum. Et duocatis q̄ alijs mimis et ioculatoribus ipatore spectāte: lecto se deferrī faciēs et egros tū fingēs: dixit ad suos: vt q̄ grauē se sentiret: leuē fieri volebat. Rūderūt q̄ ipm̄ leuē facere nequibāt: q̄ nec ipi fabri: nec ipse ferreus erat: exhibuerūt hīs dicitis pplo gentiliū r̄sum. Be neficius aut irridēdo dicebat: q̄ xp̄ian? mori desi siderabat: vt i illa die vel fugitiuus inueniret. Ad hec vba et diocletian? r̄sum p̄tinere nō po tuit. Qui vt arte sua iocādo magis placeret et oricistā et p̄sb̄m iurare faciūt: et eos iuxta lectū genescij sicut: et ipis interrogātib? ad quid eos vocasset: ipse iā diuinit? r̄acr? nō simulate: s; ex puro corde r̄ndit q̄ baptisimū petebat. Impato: hō ac ppli cū adhuc simulare credentes ac currūt aquā exhibentes: ita vt ipator et munc ra sberet: et cū baptizaf eēt et albis indur? dñi in lectulo confederet: et sacerdos cum exorcista abūsser: veniūt ad eū quasi ab impatore missi: qui cum tenerēt: et quali ad fctā passionē ad duccerent. Tūc in albis vestibus ad imperatorē accedens ad locū vbi statua veneris erat ascen dit: et corā oib? xpm̄ confitēs concionari cepit: asserens se xp̄ianos semper exosos habuisse: et eorum fidē derisisse: baptisimū autē c̄p̄: xp̄ianoꝝ delusorie requisisse: sed vbi aqua ipsum nudum tetigerat: vidit angelū dei splendidus iuxta se stātem: et omnia peccata sua que ab infanria fecerat recitāte: ipsaq; oia sibi dimissa in ipsius aque lotionē promittentē: asserēs se vere et nō fictē in xpm̄ credere: et pro ipso mori paratum esse. Cum aut diocletianus hec audisēs a p̄m̄ c̄p̄io quidem ipm̄ fingere credēs: sed postmo dum ipsius animi veritatē comperis indigna tus acriter: genescium fustibus grauissime cedi fecit: deinde in carcerē trudi. Altera hō die tra didit eum pluriano p̄fecto: vt aut cum sacrifici care compelleret: aut diuersis penis interines ret: qui genescium sacrificare notērem: iussit in equuleo leuari: et lāpades ad latera eius appli cari: ipse hō xpm̄ constantius inuocabat. Que cum p̄fectus diocletiano rettulisset: iussit eū capite cedi. Qui decollat? est: et in ciuitate are lareñ. sepultus. viij. kalen. septemb̄is.

De sanctis Eusebio Vincentio et socijs martyribus.

Cap. cxj.

Eusebius: vi

cētus: pegrin? et ro nan? martyres rome passi sunt tpe cōmodi ipato ris sub vitellio vrbis p̄fecto. Euz em̄ p̄far? ipator die nara tis sui idur? pelle leonis cū oi pplo romano herclī sacrifici

B ij

ret: et sancti martyres in vico canario comorantes: hec audientes abhorrerent: omnesque sua pauperibus erogassent: corpusque iulij senatoris et martyris sepelissent: de quo supra dictum est: et ei passione facti. kal. septembris. a vitellio prefecto terti sunt: et ad sacrificia deorum invitari. Qui dum christum confiterentur: et deos gentium execrarent: primo quidem in equuleo appensi: et nervis ac fustibus durissime cedi sunt. Et cum in his tormentis in christo exultarent: flammam ad latera eorum presectus iussit apponi. Et tunc astiterunt angeli eorum vulnera tergentes. Quod cernens antoninus carnifex conversus est: ut supra in eius passione dictum est. xi. kalen. septembris. Deinde sancti in terribili carcere reclusi: egrotos ad se venientes curabant: et multos converterebant. Post triduum vero apparuit eis sanctus iulius martyr: eosque admonuit: ut custodes carceris saluare deberent: eosque in domino confortavit. Ad quos accedens sacerdos capitolij lupulus quadriennio de carcere vitellio presentans. Qui eusebio linguam prescidi fecit ne christum amplius nominaret. Et cum nihilominus loqueretur: iussit eos omnes raptim fustibus cedi: donec spiritus emiserunt. Quorum corpora a christianis sepulta sunt. viij. kalen. septembris.

De sancto Dionysio martyre. Cap. cxiij.

Dionysii martyris ro

me passus est tempore diocletiani augusti. Qui primo fustibus crudelissime cesus est: deinde in equuleo suspensus et virgularum durissime laceratione verberatus: lampadibus etiam inflammatus: dum in fide christi perseveraret: dicens non esse regem pro christum: pro quo si milles occideretur: ipsum sibi de ore auferre non possent: martyrii coronam capitis obruncatione promeruit. Passus est autem. viij. kal. septembris: ut dicit Ado.

De sancto Severo abbate. Cap. cxiiij.

Severus ab

bas apud civitatem agatheni. claruit: qui ex regali syrorum genere ortus adhuc inuentis parentibus defunctis: cum divitijs abundanter: post philosophice studium magnos thesauros assumpserit: et cum servis suis navem ascendens in septimaniam regionem devenit: ubi a sancto herico episcopo agatheni. eductus: omnibus pro christo erogatis: fustibus manu missis in fauce anarica: que ab eis de agathense duobus fere milibus distat litus naufragum perijt: et sibi tugurium ex-

arudinis facies artissime vite se dedite. Quae cum servus quodam sui requisissent: eum inveniit a sancto proposito distrahere satagebant: sed nullatenus prevalebant. Ipse autem diebus dominicis singulis post perceptam eucharistiam panem vinctum sumens: sic hebdomada integra sine cibo alio perdurabat. Qui sanctus hericus panem cum cruce impressa singulis diebus dominicis destinabat. Sed cum a multis visitaretur: ecclesia ei constructa et cenobium ampliatur: in quo ad se venientes hospitabatur. Factumque est ut inuitus post breve tempus. ccccl. pater fieret monachorum. Qui etiam humanitatem suam auiculis ostendebat. Nam et passerem ad se solitum aduolare: et eius dextere insidere: dum auceps quidam in tibia lesisset: ad se venientem signo crucis sanavit et abire permisit. Eundem senatoris civitatis agatheni. seni salustio nomine sepulchrum sibi fabricanti praedixit: non ipsum: sed filio eius dicitur tumulum preparari: et ut praedixerat evenit. Juvene illos post modicos dies defunctorum: et in paterno tumulo sepulto. In monasterio quoque suo duz panes defecissent: solos tres panes inuenit in aqua perfrusta confectos: adeo multiplicavit quod et eis triduo trecentis fratribus suos fratres refecit: die vero quarta trecentis tritici modios sibi apponendos esse pronuntiavit. Et sic deo largiente evenit. Sicque post multa ostensa miracula confectus senio in pace quiescit octavo kalendas septembris in basilica sancti marci sepultus.

De sancto zepherino papa et martyre. Cap. cxliij.

Epherti

nus papa et martyr: natione romanus et patre abbas: die primo pontifici romanoviatori in episcopatu successit: et sedit annos novem: menses septem: dies decem. Hic constituit in presentia omnium clericorum et laicorum fidelium: ut omnes christiani duodecim annorum eucharistiam in die sancto pasche accipere deberent. Et fecit statutum in ecclesia: ut omnia vasa altaris essent vitrea vel stannea. Nam antea erant lignea. Constituit etiam ut patriarcha: vel primas: vel metropolitanus contra accusatum episcopum non proferat sententiam: nisi prius fultus auctoritate apostolica. Et ut ordinationes presbyterorum ac levitarum tempore statuto et multis coram astantibus solemniter fierent de approbatis et doctis viris. Et hic persecutione antonini imperatoris martyrio coronatus: et sepultus est apud collegas suas in cimiterio calstetri via apia. viij. kal. septembris. Hic fecit ordinationes septem per mensem decembris:

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. cccij.

presbyteros. xij. diacones septem: episcopos xij. Et cessavit episcopatus dies. vi.

De sancto Ludouico rege r. cōf. Cap. cxi.

Ludovicus quintus francorū rex sanctissimus patrem habuit christianissimum ludouicū quartū qui multū hereticos debellauit. Post cuius obitū sub matris tutela scilicet dñe blanche quādam filie regis castelle pie educa-

tus in oī sanctitate p̄fecit: qui etiā nunq̄ mortaliter peccasse in sua vltima cōfessione cōpertus est. Sub cura magistrī r. fratrum p̄dicatoz r. minorū sacris litteris fuit imbutus. Deinde v̄torē ducens filiū ex ea susceptū religiose nutritiū. Ip̄e h̄o v̄rens cōfessio clādestine opibus penitēte instudebat: pauperibus ducētis quotidie ante cibū p̄sonalr ministrabat. In mensa quoq̄ sp̄ tres paupes intra se discubētes habebat. Post hec ardore fidei assūpta cruce ad terrā sanctā acq̄rēdā cū exercitu copioso trāsīuit. Et post multas occupaciones terraz: ip̄e v̄t p̄baref eius patientia: ab infidelib⁹ captus est. Sed modico postea redēptus p̄cio: quinque annis cōtinuis mansit in syria: castra plurima cōstruens: captiuos redimēs: r. multos saracēnorū sua religione ad fidē conuertēs. Audito h̄o matris obitu in franciā rediit: r. dñi reuertetur: maris rēp̄statē sua oratiōe sedauit. Reuersus autē ad domū suā in virtutib⁹ semp̄ proficiens: capellā egregiā in pp̄rio palatio edificauit: vbi r. coronā dñi r. crucis dñice parē arq̄ lanceā collocauit. Tandē post plurima annorū curricula cū fratrib⁹ suis copioso exercitu cōgregato iterū mare trāsīuit: r. r̄missam applicās adiacentē regionē facilliter occupauit: vbi fixis tērois febze corripit: r. pluribus diebus decubens sacra sumpta cōione xpm̄ in giter iuocās sup̄ stratū cinerū in modū crucis extensum post laudabilia virtutū opera suū domino sp̄ritū tradidit. vij. kalē. septēbris anno dñi. M. cclxx. Corpus h̄o eius delatū in franciam apud sanctū dionysii parisiē. sepulcrum est: mirabilibus signis coruscans.

De sanctis Hirenēo r. Abūdiō martyrib⁹ Cap. cxvi.

Hirenēo r. abūdius martyres passi sunt rome sub decio cesare r. valeriano p̄fecto. Cū em̄ valerianus corpus sc̄re concordie martiris p̄ xpo passe in cloacā sacrari fecisset: r. qdā miles: noīe porphyri⁹ hirenēo cloacario occulte xp̄iano illud indicasset: sperans in vesti-

mentis sancte gēmas vel aurū inuenire: vt supra dictū est in passione h̄ippolyti r. sociozū idibus augusti: hirenēo p̄dicat⁹ effosso loco vna cū porphyrio corpus concordie de cloaca leuauit: sed investimētis eius nihil inuenit: vñ porphyrius aufragit. Hirenēus h̄o xp̄ianū quēdā noīe abundiū secū vocauit: qui corpus martiris ad p̄sbyterū iustinū tulerūt: r. ip̄m vna secum sepulture tradiderūt. Hoc audiens valerianus hirenēū r. abundiū teneri fecit: deinde post dies. xij. iussit: vt ambo viui in ipsa cloaca necarent: qui necati sunt. vij. kalen. septēbris: quozū corpora iustinus p̄sbyter inde leuauit: r. iuxta corpora sanctorū laurentij r. ceterozum in crypta in agro verano sepeliuit.

De sancto Secundo martyre Cap. cxvij.

Secundus martyr: apud castrū vigintimilium italie tpe maximiani imperatoris passus est: q̄ v̄t spectabilis et dux ex sacra thebeozū legione arc̄ beati mauritij r. ceteros pro cōfessione nominis christi post vincula r. carceres martyriū captis abscissione complet. vij. kalendas septēbris: vt ait ado.

De sancto Alexandro martyre. Cap. cxvij.

Alexander martyr: apud bergomū italie ciuitatē passus est sub maximiano imperatore. Qui eius esset miles eiusdē cesaris: r. a legione sanctorum thebeozū fidē percussisset. Cū imperator venisset mediolanū: r. posita idolorū mensa ip̄m sacrificare cōpelleret. Alexander mensam calce percussit: et euerit. Quē imperator vni ex militibus decapitandū tradidit. Eūq̄ ille diuino terroze percussus: ipsum ferire non auderet. traditur alijs militibus occidendus. Alexander h̄o diuina promissione manus eozū aufragiens bergomū venit: vbi xpm̄ annūciens aliquos conuertit. Ad quē tandem milites venientes ipsum detentū r. sacrificare nolentē: gladio percusserunt. vij. kalendas septēbris: cuius corpus a grata matrona in p̄dio suo iuxta murum ciuitatis bergomensis sepulcrum est.

De sancto Rufo martyre Cap. cxix.

Rufus martyr: apud capuā passus est. Hic patricie dignitatis insignis: cū esset ex consule dux raenne: beatus apollinaris eps r. martyr fillam eius a mortuis suscitauit: ip̄m q̄ in fide docuit: r. bas

ptizant vna cū filia eius r vxoze ac familia pro
miscui serus numero. ccccxxiij. vt supra actus
est in passione apollinaris. x. kalē. augusti. Cū
r deinceps rufus sancto apollinari occulte mi
nistrabat. Filiaq; eius virgo sacra permanfit.
Quod nero cesar audiens: ipm a ducatu absol
uit: r eidem successore delegauit. Dum autē ru
fus venisset capuā tentus avicario prefecti pe
ctorio messalino: nolensq; sacrificare decollas
tus est sexto kalendas septembris.
De sancto pelagio martyre. Cap. cxx.

Pelagi⁹ mar

ty: passus est in ciui
tate emonia puincte
acarnanie tpe numeriant im
peratozis: cuius pater pelo
sius r mater clara nobiles ac
ditissimi xpiani ipm puerulu
in fide xpi docuerunt: r cum
esset annozū. vii. vranio pres
bytero tradiderunt sacris lit
teris imbuendū. Et cum esset annozū. xij. pater
eius migrauit ad dñm omnesq; facultates suas
filio suo ad ministeriū puerū dereliquit. Cum
ho annos. xvij. impleuisset mater eius simili
ter ex hac luce subtracta est. Qui continuo om
nem eius familiā manumisit: r vna cum vranio
presbytero oēs facultates suas pauperibus et
ecclesijs distribuit: verū cum esset annozū. xxv.
facta est persecutio xpianozum sub numeriano
augusto. Qui r cullasium preside ad dictā pro
uincia destinauit: vt oēs xpianos ad sacrificia
deoz compelleret. Cū autē multi xpianoz metu
tormentoz immolarēt. Pelagius oratione. ad
dñm effusa: voce sibi de celo lapsa ad martyriū
aiatus est. Et sequenti die se spore psidi presen
tauit r xpianissimū asseruit. Qui missis cathe
natis in collo r manibus eius in obscurissimo car
cere eū reclusit: vbi lux celtica ei diuinitus efful
sit. Altera die corā preside statuit: r sacrificare
cōtemnēs virgis durtus flagellat. Deinde fu
stibus cedi iubet: sed dei nutu fustes quasi pa
pyrei mollierūt. Qd cernens preses iussit eū in
equuleo suspendi: r vngulis radi. Deinde ipm
deponi: r oleum feruēs vētri ipsius pfundi. Et
cū man⁹ carnificū oleo succēderent: scūs mar
ty: ipm calens oleū: ac si aquā frigidam sentes
bat: quo viso miraculo multi paganozū in dño
crediderūt. Post hec iterū cū dñs imolare nol
let mādauit tudez fragmēta testarū per pauis
menta viarū effundi: r ligatis manibus ac pe
dibus eū pertrahit: vt sic spiritū exhalaret. Et
cū in his oibus cōstans presisteret. Iussit eum
pses capitalē subire sententiā. Qui dicit⁹ extra
muros vrbis capite cesus est. Cui⁹ corpus col
ligens vranus presbyter ipm ibidē sepeliuit.
Passus est autem. vi. kalendas septembris.
De sancto pelagio papa primo. Cap. cxxi.

Pelagius

papa huius no
minis prim⁹ nas
tione romanus:
ex patre tobāne
vigilio pape in episcopatu ro
mano successit: r sed it annos
iij. mēses. r. dies. xij. Hic cō
stituit vt heretici r scismatis
ci epi per seculares potestas
tes cōprimerentur ac punirentur: valde nanq;
carbolice fidei exstitit defensor: r pugil. Qui
ob inuidiam a quibusdā emulātibus sibi cleris
cis de morte vigili⁹ decessoris eius culpato est:
sed corā populo tangēdo crucē r euangeliū se
purgauit. Multe nanq; sanctitatis vir fuit: ac
in pontificatu laudabiliter se gerens plenus
bonis operibus in pace quiescit. vi. kalēdas se
ptembris. Et in ecclesia sancti petri sepultus
est. Cuius tempore ossa prothomartyris ste
phani romam sunt delata: r in eadem tūba cum
corpore sancti laurentij collocata. Et cessauit
epatus eo defuncto mēses. iij. dies. xxv.

De sancto pelagio papa
secundo Cap. cxxij.

Pelagius papa bui⁹

nominis secundus natione roma
nus ex patre virigeldo. Benedi
cto primo pape in pontificatu ro
mano successit: et sed it annos. r.
mēses. vi. et dies. xxv. Hic absq; iussione prin
cipis ordinatus est: eo q; longobardi romā obs
iderent: nec posset quicq; a roma discedere.
Hic. ix. prefationes tradidit ecclesie ante cano
nē decantandas: videlicet natalis: epiphante
ri. crucis: resurrectionis: ascensionis: penthecost
ste: trinitatis: r apostolorum. prefatio autē de
beata virgine postmodū a gregorio papa addi
ta est. Hic vir sanctissimus r circa pauperū ne
cessitates inrentissimus fuit. eo autē tempore
tante pluiarū inundationes fuerunt: q; omēs
esse diluuiū dubitarēt: talisq; clades fuit: qua
lem a seculo nullus meminit audiuisse. Cui⁹ ho
tyberis ex tantarū pluiarū abundantia in tan
tum inundauit: vt super muros vrbē ingredēs
magnā partē regionis occuparet: seclī trabēs
innumērā multitudinē serpentū: r draconē in
gentissimū: que bestie putrefacte post diluuiū:
ex aeris corruptione maximā mortalitate ho
minū induxerūt. De qua dictū ē supra in gestis
gregorij pape. iij. id. martij. Ita q; multe do
mus vacue remanserūt in vbe. Hec autē clades
primū a pelagio papa incept: ipm subito de
medio sustulit: deinde ad populū vrbis descē
dit. Pelagius itaq; defunct⁹ in ecclesia sancti
petri sepultus est. In cuius locū beatus grego
rius papa doctor ab omni populo electus est:

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Fo. cccij.

De sanctis Georgio Aureliano: et socijs martyribus. Cap. cxxij.

Georgius diaconus: aurelius: felix: natalia: et liliosa apud cordubam hispanie civitate passi sunt. Quorum primus mire abstinentie monachus ab hier. cordubam veniens cum reliquis

et eadem urbe claro germine ortus: diu operatum sibi domino premonstratus meruit consequi martirium. Qui passi sunt. vi. kalē. septēbris. Dec Ado in martylogio.

De sancto Anastasio martyre. Cap. cxxij.

Anastasius martyr passus est in salone dalmatie civitate sub persecutione diocletiani imperatoris. Hic ex aquileia ortus civitate: cum artem fullonis exerceret quicquid ex ipsa consequi poterat preter parvum quotidianum victum pauperibus erogabat. Tandem amore animatus martyri ad salonitarum civitatem devenit. Et cum in hospitio in quo mansurus erat signum crucis in locis pluribus depinxisset: et ob hoc a gentilibus comprehensus et iudici presentatus est. Qui cum sanctum cogitasset diuersis tantare supplicis: ab imperatore subita iussione compulsus est ad ipsam: in qua augustus degebat concitus ire civitatem. Ob hac causam expeditam in christi martyrem sententiam protulit: ut suspensus ad colum eius ingenti lapide in mari precipitio daretur. Matrōna vero quedam christiana nomine Ascepsia corpus martyris habere cupiens: seruis suis libertatem et munera promisit: si corpus sancti martyris inuenirent. Qui diebus pluribus per littora discurrentes tandem apertos quosdam inuenerunt: qui corpus ipsum tam leuarent: ut vero corpus territi dimitterent: calumniam homicidii in illos fingebant: utpote qui haberent in manibus corpus exanime. Ipsi tamen animosi viri ex apyrica orti caput martyris in patriam suam portauerunt: et ecclesiam in nomine ipsius fecerunt: in qua virtutes sunt mirabiles in malignis spiritibus effugandis. Corpus vero sine capite sibi delatum a seruis: matrōna illa deuotius excepit: quod donec cessaret persecutio in predio suo eclauit: deinde ecclesiam construxit: et corpus martyris in salonitano territorio collocauit. Passus est autem christi martyr anastasius. vi. kalendas septēbris.

De sancto Eesario episcopo. Cap. cxxvi.

Eesarius episcopus arelataensi. floruit tempore anastasi in imperatoris secundi: qui sancte et continentissime vite vir beatus homelias plurimas morales et utiles ad monachos edidisse reperitur. Et post felicem ecclesie sue gubernationem sanctitate et doctrina insignis migravit ad christum. vi. kalē. septēbris.

De sancto Daniele propheta. Cap. cxxvi.

Daniel propheta: cuius laus in plerisque diuine scripture libris et locis describitur: et. ii. Machab. ii. ca. inter patres sanctos presci temporis connumerat de regione iudeorum et semine regno natus est. Cum autem nabuchodonosor rex chaldeorum hierusalem prima obsidione cepisset. Joachim reges iudaicum secum trahebat in babilonem: et nobiles iudeorum cum eo: in itinere vero remisit eum imposito et tributo: et obsides pueros de semine regio secum traxit: scilicet danielē: ananiam: misaelē: et azariam: et alios plures: et abinde fuit daniel in babilone: donec regnum defecit. Ipsum vero danielē et socios viri pulcherrimos et doctores castravit rex: ut ait iosephus: et tradidit eos preposito eunuchorum apthanaz: et fecit eos erudiri prouincialibus litteris: et lingua chaldeorum: mutatis eorum nominibus. danielem enim vocauit balthasar: ananiam sidrach: azariam misach: et misaelē abdenago. His quattuor prepositus eunuchorum specialem procuratorem prefecit malasar. Qui propositus fuerunt non contaminari cibis gentilibus: et a preposito eorum obtinuerunt decem diebus leguminibus et aqua terari: et cum ex hoc eos probans in nullo ceteris maciōres vidisset: accipiebat cibaria vina regia: et dabat eis legumina et aqua. Transactis vero tribus annis steterunt coram rege: prout ipse decreuerat: nec sunt inueniunt eis similes in regno in omni sapientia et disciplina. Et quibus pre ceteris daniel gratia a deo obtinuit: visiones et somnia interpretandi. Hec omnia superius acta sunt in gestis trium pueroꝝ. xvij. kalē. ianuarij.

Anno vero secundo regni nabuchodonosor vidit rex somnium mirabile: cui postquam euigilasset memoriam amisit: et conuocatis coniectoꝝibus chaldeorum petebat ab eis ut somnium sibi dicerent: et interpretatione eius etiam indicarent. Qui cum hoc se posse facere nullo modo dicerent: eo quod omni homini impossibile esset: sed si rex somnium narraret: ipsi coniectura eius exponerent.

B. iij.

Fratus rex mandauit vt oēs sapientes babilonis periret. Querebaturq; daniel et socij: vt cū ceteris occiderent. Quod cum daniel ab artoch pūncipe milite didicisset. Ingressus rogauit regem vt daret sibi tēpus ad solutionē per vnā noctē tm̄: vt dicit ioseph: et pnoctantī in orōne cū socijs mysteriū ei reuelatū est. Et ingressus mane ad regē dixit ei: q nemo viuētium posset petitionē suā implere: sed deus celi reuelans mysteria eidē indicauerat: q̄ nouissimis tēpibus futura erāt. Narrauitq; ei q p somnū vidisset statuā quattuor metalloꝝ: cuius caput aureum significabat pūmū regnū assyrioz ceteris nobilitas et dicitur: pectus hō et brachia argētea significabant regnū persarū et medoz secundū venturū: q̄ minus pūmo esset nobilitate et diuitijs decoratū: venter hō erens regnū esset grecorū tercio loco futurum suoz sapientia sonorosum. Tibia hō et crura ferrea regnū romanoꝝ quarto venturū: q̄ sua fortitudine omnia domaret. Lapidem hō sine manibus de mōre abscisum q̄ percussit statuā et eam in puluere cōminuit: qui et factus est mons magnus et impleuit vniuersam terram: dicitur esse regnū celi: qd̄ est regnū christi: qui omnia regna cōminuet: et ipm̄ stabit in eternū. Quod rex audiens danielē et deum eius adorauit: et ipsum prefecit cunctis sapientibus babilonis. Vocos hō eius prefecit sup̄ opera totius puīcie babilonis. Et circa dictū tēpus daniel sanctā susannā de falso adulteriū crimine ei imposito liberauit cum adhuc iuuenis esset: vt dicitur infra in hystoria prima de susanna. Post hec autem cum nabuchodonosor rex statuam auream erexisset: et eam tres pueri adorare nolissent: in fornacem missi: inde miraculose erepti sunt: vt supra dictū est in gestis ipsorum trium pueroꝝ: ppter quod nabuchodonosor deum hebreozū magis reuereri cepit. Deinde post lapsū tēpus nabuchodonosor vidit per somnū arbore exelsam que totā terram occupabat: et bestie ac volucres sub ramis eius habitabāt: quam deus celi succidendam mandauit: donec septem tēpora mutarent sup̄ eam. Quevisio fm̄ q daniel regi interpretatus est ei de facto contigit. Ipse em̄ nabuchodonosor ppter nimā superbā suā in bestiā trāffoz matris ab hoibus eiectus est: non q̄ corporis mutationem: sed mētis alienationē pateretur: vt dicit epiphanius. Ablatus est enī et vsus lingue ad loquendū: et herba ei in cibum data est: vt et videbat ei q̄ bos esset in anterioribus: et posterioribus leo. Daniel hō toto alienatiōis ei tēpore pro ipso orationi vacabat: et ad pces ei⁹ annis septem quos toridez dixerat tempora in septem menses versi sunt: in quib⁹ quadraginta diebus infantiā patiebat: et per alios q̄draginta ad co: hois reuersus stabat: donec septē menses complerent: post quos reuocatus est: nec tamē regnauit: sed statuti sunt pro eo septē iudices:

et de consilio danielis vsq; ad septem annos penitentiam egit: prout hec oīa iosephus tradit. Quoruo hō nabuchodonosor maiore regnauit pro eo filius eius maior: qui et ipse nabuchodonosor nominat. Qui danielē com pellebat vt adoraret idolum bel: dicens ipm̄ esse deū viuentem: eo q̄ quotidie comederet duodecim mensuras farine et quadraginta oues: ac vini apthoras sex sibi oblatas. Daniel hō cōtra illū deuz fuhile et metallo et mortuū assererat: venit autē rex cum danielē ad templū: et positus omnibus escis ante mēsam: egressi sunt oēs: et rex clausit ostia: et anulo suo signauit. Daniel autē cribre anerat cinerem in pauimēto coram rege. Sacerdotes autē bel qui erāt seraginta cū paruulis suis et mulieribus iuxta cōsuetudinē suam nocte ingressi sunt p̄ cuniculos subterraneos quos fecerant sibi: et cōsumperunt oīa. Venit ergo rex diluculo rex cum danielē ad templū: et inuētis saluis sigillis tanue impressis aperuerūt ostia. Rex autē intrusus mēsam vacuā: magnū deum bel exclamauit. Daniel autē ostēdit regrestigia per pauimentū cineri impressa: q̄ erāt virozū et mulierū et infantū. Et deinde ostēdit ei occultos aditus: et occultū introitū sub mēsa. Et iratus rex apphēdit sacerdotes: qui et deceptionē suā ei confessi sunt. Quos omnes occidit rex: et dedit bel in manu danielis: qui subuertit euz et templū. Erat etiā in eodem loco draco latens in fouca: et adorabāt eum babilonij. Sacerdosus em̄ eius habebāt vasa plena aqua facta de coris vituloꝝ: et ea virgis percutiebāt: vt facerent sonitum terribilē quasi tonitruum. Ad quem excitatus draco quandoq; emittebat ignem: quādoq; fumum: quādoq; visibiliter apparebat. Sicq; rex danielē cogere vt illi sacrificaret: petijt daniel ipsum sibi dari in potestate: et interficeret eū sine ferro et fuste. Et tulit daniel picem et adipem et pilos: et corit pariter et fecit massas: deditq; in os draconis: qui suffocatus crepuit. Et indignati babilonij ptererunt a rege danielē sibi dari: qui duos coruz deos destruxisset: comminātes q̄ nisi daret eum ipis: regem cum omni domo sua interficerent: vnde rex timore compulsus tradidit eis danielē: qui miserunt eum in lacum: in quo erāt leones septem: quibus quotidie ad escam dabātur duo corpora damnatorum et due oues: et tunc non data sunt eis vt deuorarent danielē. Dominus autem misericors non solum danielē de ore leonum sex diebus illesum conseruauit: sed etiam ei de prandio prouidit: cum enim Abacuch propheta in iudea prandium messoribus suis deferret: tulit euz angelus dominus: et per verticem apprehensum posuit eum in babilone super lacū in imperu spiritus sui. Qui prandium danieli obtulit: illeq; comedit: et deo gratias egit: ipsumq; angelus domini in locum suum in momento restituit: vt dictum est.

De sanctis in mēse augusti occurrētibus. Fo. ccv.

supra in hystoria Abacuch prophete decimo octavo kalen. february: venit ergo rex die. vii. ad lacum: et cum vidisset danielē sedentem in medio leonum: exclamauit magnum deum danielis. Et eduxit eum de lacu: et eius emulos in tromisit: qui deuorati sunt a leonibus coram rege. Et tunc rex danielē et deum eius in omni tēpore vite sue p̄ martire reueritus fuit. ¶ Prophetauit autē daniel in tempore illo: videlicet a diebus Nabucho. iunioris: quibus p̄pherauit in chaldeā vsq; ad tempus dārī primi regis p̄ farum: quo tempore p̄pherauit in perfide siue in mediā illuc ab ipso translatus: multasq; mirabiles visiones habuit de tempore futuro et de fine seculi: que in eius libro spiritualis explicantur: quarūq; expositio spiritalē req̄runt librum. Mortuus autē nabuchodonosor iunior et euilmerdash fratre eius: qui ambo successiue regnauerunt post nabuchodonosor primum. Regnauit balthasar filius euilmerdash annis tribus. Qui cum obsessus esset in babilone a dārī primo rege medorum: et cyro rege persarum: qui cum eo venerat: propter incredibilem fortitudinē ciuitatis de obsidione parum curabat. Fecitq; optimatibus suis grā de cōsulum: et vasa qua nabuchodonosor auus eius de templo domini in hierusalem abstulerat principibus et vrosibus suis atq; cōcubinis tradidit ad bibendum. Intellexerat enī balthasar: vt dicitur hebrei. lxx. annos captiuitatis hebreorum: quos hieremias predixerat fluxisse: et tamen iudei non erant liberati: vnde iudeoꝝ deo insultabat: et deos suos collaudabat. Tunc apparuit manus scribentis in pariete: mane: cerbel: phares: que sonant numerus: appensio: diuisio. Et cum rex hoc videns danielē turbatus cōsuluisset. Interpretatus est scripturam dicens: q̄ deus regnum balthasar numerasset: id est compleuisset: et ipm̄ in statera appendisset: qui et minus vinceret q̄ putabar: et diuisum esset regnū suum: et datum mediis et persis. Eadem nocte capta est babilon. Nam cyrus fecerat diuidi longe a ciuitate fluiū euphratē per plures riuulos: ita vt aluei qui fluebat in ciuitatem vadabilem faceret. Et tunc gentes dārī et cyri per alueum ingresse balthasar interfecerunt: et ciuitatem fortissimā et munitissimā destruxerunt: que sicut humano opere potuisset cōstrui: sic humano ope potuisset capi minime homines opinabatur. ¶ Dārī autē secū duxit danielē in mediā faciēs enī vni de sarrapis: qui centū et viginti p̄erāt: ipm̄q; admodū honorās: p̄pter quod inuidēs ei principes accusatōe facta cōtra eū: fecerūt eū mitti in lacū leonum: sed sicut alias ita et tūc a dño adiūtare in de liberatus est: et accusatores ei in lacū missi a leonibus deuorati sunt. ¶ Dicit daniel dedit signa in montibus super babiloniā dicens: q̄ qm̄ pars montiū a borea fumigabit: venit finis babilonie: quando hō veniet ignis ardens finis erit vniuerse terre: qm̄ a parte noti aque decurret: reuertetur populus ad terram suam: q̄ si sanguine fluxerint erūt homicida bestia in vniuersa terra. Defunctus est autē daniel in mediā. v. kalen. septembri: et sepultus in spelunca regali solus cum gloria. Hec ex libro danielis per totum: et ex dictis iosephi et hieronymi et comestoris: atq; ex chronica guffelini.

¶ De sc̄a susanna vxore ioachim. Cap. cxxvij.

Susanna

sancta cui pudicitiam et sanctitatem ipse testis libidinis comēdat: id est eo gestis danielis subijctur: quia contemporanea: dies dormitionis eius certus non inuenit. Hec erat filia helchie et vxor ioachim: qui erat de nobilioribus iudee inter omnes filios israel in babilonem transmigratos. Et cū esset susanna nimium speciosa: exarsit in eā duo seniores iudices illius anni. De quib; tradunt hebrei: q̄ mulieres decipiebant: dicentes se esse de semine dāuid: et christū de semine eius nasciturum. Hi sternerunt in cōmune tempus: quo susannā possent inuenire solam. Et latuerunt post meridiē in pomerto helchie. Ingressa autē susanna volens lauari et vngi iuxta morem patrie: misit puellas ad offerendum oleum et vnguenta. Tunc accurrentes senes ad eā: requisierunt eam cōmnanter: q̄ si cōsentire nollet: cōtra ipsam adulteri testimonium dicerēt. Et elegit susanna potius incidere in manū eorum: q̄ peccare in dominū. Exclamauit. Et accurrentes famuli erubuerunt: cum audissent senes cōtra susannā testificari. ¶ Altera die statuta est susanna in medio ppli: et ponentes senes manū sup caput eius cōrestiti sunt: ipsam vidisse cum iuvene commiseri et condēnata est ad mortem: et cum orasset ad dñm: suscitauit deus spiritum pueri cui nomē daniel: id est manifestauit spiritum dei in eo esse: qui latēs quiescebat: cū adhuc daniel esset adolescens: et exclamauit se mundū a sanguine illius. Et cum reueri essent omnes populi ad iudicium: daniel separari iussit senes ab inuicem: et singulos eorū per se examinans interrogauit: sub qua arbore vidisset adulterium cōmīti: quorū vnus ait sub cinoro: alter sub pruno. Et acclamauit in eos pplis p̄pter dissonantiam: cōnictosq; de falso testimonio h̄m legem de lapidauerunt. Susanna autē post hęc ab omni populo in reuerentia habitata est propter eius pudicissimam castitatem: que et vitam suam in sanctis operibus p̄sumauit.

¶ De sancto augustino episcopo ac doctore. Cap. cxxvij.

Augustinus

episcopus et doctor egregius. puincia apbricana ciuitate tagastensis honestis parentibus et christians ortus. ses patre patrio cio matre monica a puerilibus ante liberales disciplinas sufficienter edoctus fuit: adeo ut etate iuuentili summus philosophus: et rhetor: luculentissimus haberetur. Nam libros aristotelis et liberalium artium quos cumque legere potuit: per se didicit: et nemine tradente intellexit: sicut ipse de se in libro confessionum testatur. Verum quia scientia sine charitate non edificat: sed instat: in errorem incidit manicheorum: qui christum fantasticum affirmant: et carnis resurrectionem negant: in quo adhuc adolescens per annos nouem permansit. Ad has etiam nugas adductus est: ut arborem ficul si ere disceret: cum ab ea ficus vel folium tolleretur. Mater vero eius plurimum flebat: et cum esset christiana ipsum ad fidei veritatem reducere saragebat. Que die quadam vidit se stare in quadam linea lignea licet tristis: cui quidam iuuentis assistit: et causam tristitie requisit: que cum perditionem filii sui deplorare diceret: ille confortauit eam dicens: ne timeat: quia ubi ipsa: ibi ille esset. Rogabat ergo sedula mater quasi importuna quendam episcopum: sicut in eodem libro confessionum testatur: ut pro filio suo orare dignaretur: cui ille importunitate denictus prophetica voce respondit: ut secura staret: quia impossibile esset: ut filius tantarum lachrymarum periret. Cum autem in ciuitate sua grammatica: et apud cartaginem multis annis rhetorica docuisset: oculis te matre nesciente romam venit: et ibidem multos discipulos congregauit. His temporibus mediolanensibus sibi parentibus doctorem in roma in rhetorica destinari. Symachus presertus augustinum destinauit. Quo tempore beatus ambrosius mediolani episcopus erat. Mater vero eius cum multa difficultate ad eum venit: et ipsum iam nec vere catholicum: nec vere manicheum repperit. Augustinus autem predicationem ambrosii frequenter audiebat: sollicitus valde: ne vel pro errore manicheorum: vel contra ipsum aliquid proferret. Quadam tamen die ambrosius predicans errorem illum apertissime confutauit: et a corde augustini opinionem dudum habitam penitus depulit. Tum autem sicut ipse in libro supradicto refert: via dei sibi plurimum placeret: sed ad ipsam accedere pigeret. Ad quendam simplicianum seruum dei perrexit: cum quo et eius suos conuulit: qui et ipsum in via dei exercipio multorum puerorum et puellarum hortari cepit. Interim ab apbrica amicus quidam augu-

stinus venit: qui magni antonii in egypto defuncti miracula recitauit. Quorum exemplo augustinus vehementer extarsit: et socium alloquens se ipsum redarguit dicens: quod indocti celum rapiunt: et sapientes cum doctrinis suis in infernum demergebantur. Et accurrens in quendam ortum sedens sub ficu amarissime si euit: audiuitque vocem dicentem ei: tolle lege. Aperuitque codicem apostolicum: et coniectis oculis ad primum capitulum legit: Indulmim dnm iesum xpm. Et statim ab eo omnes dubietatis tenebre diffugerunt. Tunc beato ambrosio per litteras votum suum infinuasset: ut moneret quid sibi de libris sanctis legendum esset: ille mandauit: ut legeret Esaiam prophetam: tanquam euangelium et uocatum gentium aperitissimum pronuntiatorem. Ad ueniente ergo paschali tempore: augustinus anno nono. xxx. cum filio suo deodato puero ingenioso: et cum alpio amico suo: meritis matris et predicatione ambrosii conuersus: sacrum baptismum a sancto ambrosio suscepit. Tunc ambrosius deum laudandum inquit: et augustinus: te dominum confitemur respondit. Et sic alternatim ipsum hymnum composuerit: sicut in speculo ecclesie traditur: primumque in fide catholica confirmatus: spem omnem quam habebat in seculo dereliquit: et scholis que regere abrenunciavit. Post hec cum matre et filio et duobus amicis nebridio et cutio remeabat ad apbricam: sed cum esset apud ostia tyberina mater eius defuncta est. Post cuius mortem regressus ad patriam cum sibi adhibere deo seruens: ieiunium et orationibus vacabat: et libros scribebat ac docebat: fama quoque eius ubique spargebat: et in suis doctrinis admirabilis habebat. Tum autem ad preces cuiusdam magnatis qui se seculo renunciare promiserat: si uerbum domini ab eo audiret: ad ciuitatem hippone concitatus aduenisset. Valerius hipponeus episcopus eum ad se accessit: et licet plurimum uentrem presbyterum in sua ecclesia ordinauit. Qui statim monasterium clericorum instituit: et cepit uiuere secundum regulam a sanctis apostolis constitutam: quam regulam moribus et sanctitate referam ipse spiritu diuino discerauit. De cuius monasterio eo uiuente decem episcopi electi sunt. Et quia episcopus ualerius grecus erat: et latinis litteras ignorabat. Augustino episcopo libertatem concessit: ut contra morem orientalis ecclesie coram se in ecclesia predicaret. Eodem tempore fortunatus quidam presbyter manicheorum multos catholicos seducebat: quem augustinus in conuerm omniuntum disputans publice supauit. Donatistas enim et manicheos quosdam de ipsa ciuitate conuictos fugauit: ualerius autem episcopus timens: ne augustinus sibi ab ipsa ciuitate episcopum electum tolleretur impetrauit ab archiepiscopo cartagine. ut ipse episcopatus cederet: et ille augustinum hippone ecclesie in episcopum promoueret. Sed cum hoc augustinus recusaret: compulsius tandem

acquireuit: et episcopatus curam suscepit: quod in se postea fieri non debuisse: et dixit et scripsit: et de sui ordinatione admodum penituit: vixit annis in clericatu et episcopatu annis fere. xl. semp domino seruiens: semper studens: semp docens: et libros continue scribens. Cura quoque rei secularis cuidam preposito suo et toto commissa: contemplationi et studio iugiter vacabat: paupertatem in omnibus amavit: temperantiam in victu servavit: pauperum operibus semper intentus extitit: pudicitiam et honestatem non solum dilexit: sed etiam exemplariter pretendere voluit: omnibusque virtutibus adornatus deo seruire et omnibus sanctitatis exemplis prebere studuit. Hereticos autem valde diffidit confutabat: ita ut ipsi inter se publice predicarent: non esse peccatum interficere augustinum: que tanquam lupum occidendum esse dicebant. Multasque insidias ab eis pertulit: quas tamen dei providentia omnes evasit: a multis etiam ecclesiis inuitabatur: ut ibi verbis domini predicaret: ad quas libenter accedebat: et multos ab eorum erroribus conuertebat. Fertur de eo quod cum librum de trinitate compilaret: transiens iuxta littus: vidit puerum: qui foueam parvam in litore fecerat: et coclea aquam de mari haustam in foueam mittebat. Et cum augustinus puerum interrogasset quid faceret. Respondit puer: quod mare disposuerat coclea effecare: et in foueam illam mittere. Et hoc augustinus impossibile est dicitur: et simplicitate pueri rediret: puer ille ei dixit: quod possibilis sibi esset hoc proficere: quod augustino minimam partem mysterium trinitatis in libro suo explicare: assimilans foueam conduci: mare trinitati: cocleam intellexit augustini. Quo dicto puer disparuit. Augustinus autem ex hoc se humiliauit: et librum de trinitate oratione premissa: vixitque potuit compilavit. Mulier quedam assidua ad augustinum accessit: ut eius consilium imploraret: que studentem inueniens salutavit: nec sile ei quicquam respondit: que propius accedens negotium suum ei explicavit: sed nec ille se conuertit: nec verbum protulit: unde mulier amplius contristata discessit. Sequenti die dum mulier augustino celebranti assisteret: eius corpus dominicum eleuasset ipsa ante tribunal trinitatis in spiritu rapta: ubi vidit augustinum de trinitatis gloria attentissime disputantem: dictumque est ei quod cum ad augustinum accesserat: ille sic attentissime de trinitate disputabat. Ideoque quod ibi fuisset non aduerterat: sed ad ipsum secure rediret: et salubrem consiliarem inueniret. Quod illa ad se rediens fecit: et augustinum clementissimum inuenit. Miraculo: quoque gloria claruit. Nam in libro. xxij. de ciuitate dei duo miracula de se quasi de alio loquens recitat. Quorum primum est: quia cum virginem quandam demonticam oleo perunxisset: et pro ea orasset: ipsam ab immundo spiritu liberauit. Pro

alio etiam adolescente quem non vidit orauit: et ille continuo demonio qui eum obsidebat caruit. Cum quidam fistulam patiens incidit deberet. Augustinus una cum ipso infirmo et pro eo orauit: et mane sine incisione aliqua sanus reperit fuit. Anno laitur domini. xliij. dum vadali totam apulicam occupassent: omnesque ciuitates deuastrassent: ad hipponeis. ciuitatem venerunt: et ipsam manu valida obsederunt. Augustinus autem orauit ad dominum: ut aut ciuitatem a periculo liberaret: aut ipsum ex hac vita susciperet. Qui tercio obsidionis mense febribus laborans lecto decubuit: intelligensque dissolutionem sui corporis imminere: psalmos penitentiales sibi scribi fecit: et contra lectum in pariete poni: quos lecto decumbens legebat: et lachrymas iuges fundebat. Et ut deo liberius vacare posset: ante decem dies sui exitus nullum ad se ingredi precepit: nisi solum medicum et cibum ei deferrent. Egrum autem quendam ad ipsum vententem et eius auxilium implorantem manu sua terigit: et continuo sanitatem recepit. Eucergminos etiam plures in ipsa sua infirmitate curauit: et plura alia miracula fecit. Nullum quoque quatuordecimque meriti docuit sine confessione et eucharistia debere transire: quod ipse suo exemplo firmavit. Sicque ad extremam horam ventens in pace migravit. v. kal. septembris: anno etatis sue. lxxvi. episcopatus vero sui anno quadragesimo circa annos domini. cccc. Sepultusque est in ecclesia sua ciuitatis hipponeis: donec corpus suum inde transferri esset: ut haberetur supra in eius translatione pridie kalen. martij. Eadem hora in quodam monasterio quidam monachus in spiritu raptus: vidit augustinum in nube sedentem: pontificalibus insignis: cuius oculi quasi solis radii totam ecclesiam illuminabant: et odor de eo nimis exhalabat. Alio etiam tempore dum eius sermones ad martinum in ecclesia legerent. Beatus bernardus vidit augustinum episcopum: de cuius ore tantus imperus aquarum exibat: quod totam ecclesiam inundabat. Opuscula vero ipsius doctoris gloriosi omnia nullus aut vidisse: aut legisse: aut se gloriari habere: cum non inueniri queat. vitra enim millenarium numerum excessisse credunt: de quibus pauca attingam: curiosos cetera derelinquens. De gratia et libero arbitrio librum unum. De predestinatione gratie librum unum. De trinitate libros quatuordecim. De confessionibus libros. xij. De ciuitate dei libros. xxij. De baptismo libros septem. Soliloquiorum librum unum. De sermone domini in monte libros duos. Contra faustum manicheum libros. xxxij. De fide ad petrum libros. iij. De concordia euangelistarum libros quatuor. De musica libros sex. Super genesim ad istam libros. xij. De academicis librum unum. Contra paganos libros tres. De ordine libros duos. De anime immortalitate librum unum. De veteri testamento libros vigintitres. De origine aie ad heros

Liber

nymum librū vñū. De natura boni libros tres. De doctrina xp̄iana libros quatuor. De utilitate credendi librū vñū. De vera religione librorum vñū. De decem chordis librū vñū. De anima et spiritu librum vñū. Ceterū anima a seipsa sic librum vñū. De anime quantitate librū vñū. Contra donatū libros duos. Contra arrianos libros octo. Contra permentanū libros tres. De verbis dñi libros duos. De penitencia librū vñū. De agone xp̄iano librum vñū. De diuinatione demonū librum vñū. De opere monachorum librorum vñū. Enchiridion librorum vñū. De gratia noui testamenti librū vñū. De nuptiis et concupiscentia libros duos. Retractationum librū vñū. De baptismo paruulorū librū vñū. De rudibus cathetisandis librū vñū. De viis principibus vitijs libros vñū. Super psalteriū vñū lumen ingens in quo singuli. cl. ps. exponunt. De sancta viduitate librū vñū. De sancta virginitate lib. iij. De cura pro mortuis librū. i. De vita beata lib. iij. Si quē hō huius almi presulis noscendū operū suozū titulos maior sitis et agit gennadium querat: qui voluminū eius ultra. cccccc. nomina commemorat.

De sancto Hermete martyre. Cap. cxxix.

Hermes

martyr sub aureliano imperatore comitro me passus est. Hunc illustris

simum et romane urbis prefectum beatus alexander romanus pontifex et martyr baptizauit cum sorore theodora et filiis: et cum. d. ccl. seruis suis: cum vxoribus quoque eorum ac filijs: quos oēs die sabbati pascha manumissos sacri fontis vnda perfudit: ut dictū est supra in passione alexandri pape. v. non. maij. Cum autē traianus imperator hec audiens de seueria hisaurie aureliani comite ad urbē misisset: ad xp̄iano rum persecutionē agendā. Aurelianus hermetem prefectum apud quirinū tribunū carcerauit. Alexandrum hō in alta custodia in vinculis per se posuit. Qui tamen ut supra dictū est in passione quirini. iij. kal. aprilis: per puerū qui facultā ferebat de carcere noctu per fenestram eductus ad domū quirini tribuni: vbi hermes in custodia tenebatur uolens sp̄m quirinū conuertit: filiamque eius sibi ad carcerem suum delatam a strumare liberauit: et quirinū cum filia et omnibus in ipsa detentis custodia baptizauit. Cum autē hec aurelianus percepisset. Quirinum in carcerem trudi mandauit. Hermetem hō decollari iussit. Qui decollatus a beata theodora sorore collectus: et in via salaria veteri non longe ab urbe sepultus est quinto kalendas septembris.

Septimus

De sancto Alexandro ep̄o. Cap. cxxx.

Alexander

episcopus constantinopolitanus clarus christi constantini magni et

constantijs eius filij: de quo refert sozomenus in secūdo hystorie tripartite: quod dum constantinus imperator uenisset bizantium: que postmodū appellata est nomine suo constantinopolis dicta est: a philosophis redarguebatur quod christus coleret: et quod nouam legem in republica introduxisset. Et sic imperator disputationē ordinasset: et alexandrus episcopus ad hoc conuocasset: ille minus philosophie peritus cum philosophis cogredi dubitauit: tamē in deo confusus ante oīa philosopho loqui uolent: in christi nomine silentium imperauit. Illos nullatenus loqui ualente: alexander victor efficitur: et philosophi cum plurimis conuertuntur. Sed et tempore constantij dum diutius cum arrio heretico disputasset: et cōtētio maxima inter catholicos et arrianos eēt: orante alexandro: arrius subito uentris dolore percussus iuxta forum constantini ad secreta nature secessit: ibique dei iudicio omnia interiora uitam emisit: propter quod fides catholica ab omnibus est exaltata. Beatus hō alexander gloriosus feneit post laudabilem uitam annorum xciiij. episcopus autem sui anno. xxxij. quiescit in pace. v. kal. septembris.

De sancto Iuliano martyre de Aluernia. Cap. cxxxi.

Iulianus

martyr apud aluerniam passus est sub crispiño consulari. Hic ex al

uernia natus ex nobilibus parentibus et xp̄ianis: xp̄ianus et ipse ferreoli tribuni et martyris comes erat: et uterque deo imitari habitu seruiebat: qui ambo apud viennam degebant. Cum autē furor gentiliū in christianos vienne sentiret: iulianus martyriū affectabat. Sed ferreoli coactus precibus ex viennensi urbe clandestine discessit: et aluerniā fugit: ibique aliquādiu latitauit. Quēz crispiñus consularis ibi esse audies: misso carnifice precepit inuentum occidi. ille hō sponte profugiens: et se christianū profectus decollatur. Culus caput lenātes milites ad sanctū ferreolum portauerūt: ut nisi sacrificaret similitē sententiam exciperet: quod et factū est: ut dicit infra in passione ferreoli martyris. xiiij. kal. octobris. Sicque factum est ut caput sancti iuliani cum corpore

De sanctis in mēse augusti occurrētibus. Fo. ccvii.

poze ferreoli in eodem sepulchro vienne loca-
retur: corpus hō iustitiae sine capite aluerit re-
conderetur. Qui passus est. v. kal. septembris:
De decollatiōe scti Johā. bapti. Cap. cxxvii.

De collatio

sancti iohānis ba-
ptiste quattuor ex
causis instituta fuit
se videf: vt dī in libro mitra-
li. Primo ppter ipsius decol-
lationē. Secūdo ppter offiū
ipsius cōcremationē ⁊ colle-
ctionē. Tertio ppter capitis
ipsius inuētiōes. Quarto pro-
pter digiti eius translationē: ⁊ ecclesie dedica-
tionē. Primo celebrat hoc festū ppter ipsius
decollationē: que hoc modo facta est: vt i hysto-
ria scholastica legitur. Herodes em̄ antipas fi-
lius magni herodis ascalonite: romam profici-
scens: ⁊ per fratrem suū philippū transitum faci-
ens: cum herodisade vxore philippi cōcubuit: ⁊
secreto pepigit: q̄ in reditu suo vxorē repudia-
ret: ⁊ ipsam assumeret. Qd̄ vxor sua filia regis
arethe damascenoꝝ cōperēs nō expectatō vīri
reditu: ad patrē festinavit. Rediens autē herodes
herodisade philippo abstulit: ⁊ sibi in cōiū-
gem accepit. Lūq; de hoc a iohanne baptista
argueretur: ipm̄ in carcere vinculauit: vxorū quo-
q; placere cupiens cum occidere voluit: sed po-
pulum timuit: vt tamen occasione inueniret: se-
creto cum vxore condidit: vt herodes die nata-
lis sui celebrato conuulso: puella saltanti fille
ipsius herodisadis quicquid peteret se ei datu-
rum iuramento firmaret: ⁊ ipsa caput iohānis
peteret: quod ei propter iuramentum tribuere
oporteret: sed de iuramento facto: cōstritari se
simularēt. Ordinato igif cūctis principib; sus-
tis conuulsa puella coram omnibus saltat: cum
eis placet: se ei quicquid peteret daturum res-
surar: a matre monita caput iohānis exposu-
it. Versipellis herodes se propter iurandū
tristem simular: spicularozem mitrit: ⁊ iohannē
in carcere decollari fecit: caput in disco puelle
datur: ⁊ a puella matri adultere p̄sentatur. In
hac autem die iohannes decollatus nō est: sed
circa dies azimorum eodem die passionis xp̄i:
anno videlicet precedente: sed oportuit: vt pro-
pter dominica sacramenta minor cederet maio-
ri. Herodes autem impunitus non abiit: sed
p hoc scelere in exiliū a cesare lugdunū missus
miserabiliter vitam finiuit. Dabebat em̄ ipsū
caus cesar suspectum: q̄ romano veller impe-
rio rebellare. In cuius argumentum comperu-
it: q̄ in ciuitatibus suis haberet arma pro se-
ptuaginta milia armentorum. De herodisade
autem dicitur: q̄ dum caput iohānis in manib;
teneret: ⁊ eidem gaudens plurimum insulta-
ret: diuino iudicio caput in eam insufflauit: et:

illa protinus exspirauit. Filia hō eius cum sup-
glacem ludens deambulare: sub ea glacies re-
soluitur: ⁊ ipsa in aquis cōtinuo p̄focaf. Secū-
cundo celebrat hoc festū ppter ipsius offiū cō-
cremationem ⁊ collectionē: que ipsa die scz. iij.
kalen. septembris fm̄ quosdam fuerunt concre-
mata ⁊ a fidelib; ex parte collecta: vnde quasi
scdm̄ martyriū paritur: cum in suis ossibus con-
crematur. Et ideo ecclesia hoc festū quasi scdm̄
eius martyriū celebrat. Nam sicut legitur ex
xij. libro hystorie ecclesiastice: cum discipulū iohā-
nis corpus eius apud sebasten urbem pale-
stine: inter heliseum et abdiā prophetas sepe-
lissent: ⁊ ad eius tumulum miracula crebra fies-
rent: iubente iuliano apostata gentiles ossa ei
sparserunt: ⁊ miraculis adhuc non cessantibus
collecta igne cremauerūt: ⁊ puluere per agros
ventilarunt. Dum autem die cremandum collig-
gerentur: quidam monachi ex hierosolymis ve-
nientes: colligentibus se late enter miscuerunt:
et magnam eorum partem tollentes ad philip-
pum episcopum hierosolymitanū detulerunt:
qui ea postmodum atanasio alexandrino episco-
po misit. Postmodum hō theophilus eiusdem
urbis episcopus: ea in templo serapis a sordib;
purgato reposuit: ⁊ ecclesiam in honore iohā-
nis baptiste dedicauit. Nunc autem eadem ossa
apud sanuam esse dicuntur: ⁊ ibidem deuote
coluntur: sicut alexander tertius ⁊ innocentius
quartus pape suis priuilegijs approbarunt. Ter-
tio celebratur propter capitis ipsius inuētiō-
nem: que hoc die scz. iij. kalen. septembris fa-
cta est. Sicut enim dicitur in. xi. libro hystorie
ecclesiastice. Iohānes in castello arabie dicto
macheronta fuit vincus et capite truncatus.
Herodes autem caput iohānis in hierusalem
fecit deferri: ⁊ iuxta habitaculum suū caute se-
pelliri: timens ne propheta resurgeret: si corp;
cum capite sepultū esset. Tempore hō marria-
ni principis: qui cepit anno dñi. cccclij. Iohan-
nes caput suū duobus monachis reuelauit:
qui illud iuxta dictum palatium inuenerūt sac-
cis ellicinis inuolutū. Qui dum ad propria cū
dicto capite remearent: quidā edessene ciuitas
tis figulus paupertatem fugiens se comitem
eisdem exhibuit. Et dum peram sibi creditā cū
sacro capite portaret: admonitus in somnis a
sancto iohāne: eos fugiens edessenā urbem cū
sancto capite ingressus est: vbi q̄ diu vixit san-
ctum caput in quodam specu venerans prospe-
ritatem maximā affecit: est. Dorien autē il-
lud sorozū sue sub fide reuelauit: et eodē modo
in uicē successores. Post multū hō ipis mar-
cello monacho in eodem specu degenti hoc mo-
do reuelatur. Nā prima nocte dormiēti sibi uise
sunt: q̄ turbe psallētes incederēt: post quos io-
hānes baptista duob; angelis comitat; uentret
qui omnib; astatib; benedixit: ⁊ marcellū per-
mentū apprehēdes: osculū pacis ei dedit. Qui

eum vnde venisset illic quesivit: illeq; se de se-
baste venisse respondit. Sequenti nocte cum
de tali visione admiratus iterum dormiret: qui-
dam enim subito excitavit: et vigilans vidit in
ostio celle stellam fulgentem: quam dum palpare vel-
let: in alia parte se transtulit: et sic in pluribus lo-
cis post eam iuit. Tandem in loco ubi erat sanctum
caput requisivit: ubi fodiens repperit vnam: et
in ea sanctum thesaurum. Sed cum quidam hoc non
credens manum in hydriam misisset: statim manum ex-
aruit: et hydrie adhesit. Quibus autem sociis ma-
num abstraxit: sed invalida remansit: cui iohannes
apparuit dicens: ut cum caput eius in eccle-
sia poneret: hydriam contingeret: et sanitatem inte-
gram perciperet. Quod et factum est. Cum autem marcel-
lus hec omnia iuliano ipsius verbis episcopo indit-
casset: caput de spelunca ab eis est elevatum: et in
ipsam urbem delatum. Et ex eadem die cepit in ipsa
ciuitate decollatio iohannis celebrari: qua ca-
put eius inuentum est: scilicet. iiii. kal. septembris. Cuius
sum autem caput postmodum constantinopolim transla-
tum est. Nam ut in tripartita habet cum valde im-
peratores: caput sanctum vehiculo impositum constan-
tinopolim transferrit iussisset: cum circa calces
doniam venissent vehiculum nullatenus ulterius
trahi potuit: ideoque ipsum ibidem dimittere co-
acti sunt. Sed cum postmodum theodosius ipsum in-
de auferrit veller: virginem quendam custodie ca-
pitis deputatam rogavit: ut sibi illud inde porta-
re dimitteret. Illa autem consentit: credens quod sicut
alias ira etiam tunc non permitteret se auferrit:
quod imperator purpura sua operis constantinopolim
transtulit: et ibidem locato ecclesiam edificauit. In
de quoque ad gallias apud picrauiam a pipino re-
ge translatum est: ubi eius meritis mortui plures
suscitati sunt. Quarto propter digitum translationem:
et ecclesie dedicationem. Digitus enim ille: ut dicitur
dum ostendit: nunquam comburi potuit: qui a predictis
monachis repertus est: ipsumque sancta thecla in
ter alpes transtulit: et in ecclesia sancti martini
collocavit: ut in scholastica habetur. Iohannes
beletus etiam dicit: quod predicta sancta thecla ipsum
digitum de vltra marinis partibus attulit: et in ro-
mantiam portauit. Ibidemque ecclesiam in honorem
baptiste fabricauit: quam ecclesiam hac die quidam
dedicatam asserunt: et ideo tale festum. iiii. kalen-
septembris celebrare ceperunt.

De sancta Sabina martyre. Cap. cxxxiiij.

Sabina mar-
tyr
rome passa est
pore adriani im-
peratoris sub p-
fecto verbis elpidio. Hec fuit
uxor cuiusdam preclarissimi va-
lentini: et filia herodis metal-
larum. Que a sancta seraphia
virgine conuersa est ad domi-
num. Eius etiam corpus se-

pelluit ipsa sabina: ut dicitur infra in passione se-
rappie. iij. non. septembris. Et post martyrium
eius beata sabina ano fere integro elemosinis
et refectionibus pauperum instaduit. Demum
a prefecto verbis elpidio comprehensa compelle-
bat: ut ipsum negaret: et idolis immolaret. Que
cum se soli christo deo vero: et non demonis sacri-
ficaturam diceret. Iussu nequissimi prefecti de-
collatur: et facultates eius omnes fisco applica-
cantur. Eius corpus a christianis sepultum est
in oppido vendienti ad arcum faustini quarto
kalen septembris ubi ipsa corpus serappie vir-
ginis posuerat.

De sanctis Gauniano martyre
et Gaunina virgine. Cap. cxxxv.

Gaunina

nus martyr et
Gaunina virgo
in ciuitate tre-
chas venerans
tur. Hi nobilissimi viri Gaunini:
sed gentilis filii fuerunt: qui
de prima uxore Gauniani ge-
nuit: de secunda coniuge Gauni-
nam procreauit. Gaunianus
autem legens verbum illud. Asperges me et.
Et intelligere non valens: in cinere et cinis
stratus iacebat: dicens se male mori: quod non in-
telligere sensum verbi. Cui apparuit angelus
domini: et sic dicit: quod si baptizari veller: nunc ca-
didus fieret: et tunc quod querebas intellige-
ret. Exinde igitur idola contemnens de ciuitate
te aufugit: et ad urbem trechasinam deuenit. Et
cum ad fluvium sequane venisset a presbytero
christiano baptizatus est: et voce celica confortatus:
quia tunc quod dudum quesierat inuenisset.
Gratumque baculum suum in terra fixit: et con-
festim frondes: ac flores produxit. Quo viso
miraculo. De vitiis viri in domino crediderunt.
Audens hec Aurelianus imperator ad ipsum
capiendum milites misit. Qui eum orantem in-
uenientes ad eum accedere timuerunt. Misit
sterum plures prioribus: qui cum orante ora-
uerunt: et ut secum ad augustum accederet: so-
lito precibus impetrarunt. Qui cum venisset et sa-
crificare noller. Imperator eum manibus ac pedibus
vincrum iussit virgis ferreis cedi. Deinde
sup scannu eneu ligari: et ligna ac oleum supponit:
et incendio cremari. Et cum in medio flamine ille-
sus oraret: et hec aurelianus magis attribueret:
in crastino fecit eum ad stipitem ligari: et a militibus
spendebant: et a nulla ipsarum martyrum dicitur lede-
batur. Et cum imperator ad spectaculum istud ac-
cederet: vna ex sagittis regem in oculo percussit: et
penitus excecauit: vnde iratus imperator iussit eum
in carcere recipi: et in crastino decollari. Gauni-
anus autem orans: ut ad locum ubi baptizatus fue-

De sanctis in mēse augusti occurrētibus Folio. ccvij.

rat transferretur: cōfractis carthenis et apertis ostijs per mediū militū illuc venit. Et videns milites se insequētes super aquā vsq; ad locū baptisimū sui ambulauit. Et cū milites transuadentes cū percutere formidarēt: eos vt se ferirent cōfortauit: ac vt de sanguine suo regis oculum līnirēt: et statim visum recuperaret. Percussus ergo caput suū leuauit et passib; rixit. Illud portauit. De cuius sibi delato sanguine imperator oculū te rigit et cōfestim visum recepit. Quod audiens quidē q̄ antea p̄ annos. xl. lumē amiserat ad locū se portari fecit: et prius lumē recuperauit. Lūius corp; a xp̄ianis ibidē sepultū est iuxta flumē. **S**auina autē cū fratre suum quorūsdā fieret: et p̄ eo dñs imolarer: tandē sibi in formis angelus dñi apparuit: et eidem iussit vt domū suā relīnqueret: et fratrē suū honoratissime inueniret. Qui euigilās collectaneā suā eā dē vidisse visionē audiuit. Latenter ergo ambe in crastino recesserūt. Que romā venēs fidem xp̄i suscepit: et ab eusebio papa baptizata: i x̄ginitate p̄mansit. In vrbe quoq; duos cecos illuminauit: et duos cōtractos sanauit: deinde post annos quinq; angelica admonitione cū comite sua inde recessit: et ad trechasinā ciuitatē deuenit. Et cū in vrbe rauēna ad domū cuiusdā diuitis quasi pegrine hospitij quererēt: cui; filia quasi mortua plāgebatur: pedissequa se excusare cepit: q̄ eas recipere nō poterat: q̄ sua dñia in extremis laborabat. Sauina autē in xp̄o cōfisa intrauit: et puellā per manū apprehensam sanauerit. Et ergo iuxta trechas: vt ei angel; dixerat ad militare venissent: et ambe p̄ labore desereret: virū quendē noīe liceriū nobilē de ciuitate venientē sauina interrogauit: vbinā fratrē suū sauinianū diu amissum inuenire posset. Qui ei eundē p̄ xp̄o passum fuisse respōdit: et locū sepulture demonstrauit. Ipa nō ante tumultū fratris p̄strata orauit ad dñm: vt susciperet in pace sp̄m eius: et cōtinuo in xp̄o obdormiuit. Ad instantiā ergo p̄fati nobilis oēs ciues ad eā cōcurrerūt: et corpus sc̄e iuxta corpus germani honorifice cōdiderūt: iuxta quos et postmodū predicta collectanea eius sepulta est. quorū festum iugitur. iij. kalen. septemb;.

De sanctis felice presbytero et adauto martyribus. Cap. cxxv.

Felix presbyter et adautus martyres passi sunt in vrbe sub diocletiano et maximo imperatoribus prefato et iudice draco: qui prefectus duos felices presbyteri teneri fecisset: et ad deorum sacrificia inuitasset: illeq; sacrificare nūllaten; acq̄uisset: iussit illū in equuleo leuari: et

dudū torqueri: deinde extra ciuitatē via ostiensi ducti: et ibidē gladio capite triscari: corp; quoq; eius inhumatum lupis et canib; derelinqui. Data sententiā obitus fuit ei quidā xp̄ianus hominibus quidē incognitus: deo vero manifestus. Hic cū didicisset q̄ beatus presbyter iustus fuisse ducti: se ex eadē lege et christiani esse publice proclamauit. Quorū et ipse ab officio cōprehensus: pariter dato sibi prius pacis osculo cū beato felice decollatus est. Huius nomen q̄ christiani non inueniunt ad auctū eū postmodū appellauerūt eo q̄ sc̄o martyri felici auctus sit ad coronam: ipsiq; p̄ confessione corona sit aucta: passi sunt autē tertio kalen. septemb;.

De sanctis Terentiano ep̄o et Flacco martyribus. Cap. cxxvi.

Terentianus ep̄us et flaccus martyres passi sunt tempore adriani imperatoris apud ciuitatē tudertum sub letiano p̄consule tuscie: qui terentianū cōprehensum et sacrificare nolēte: deosq; demonia affirmantē: lapidibus ore cōtundit fecit: et cū idola ei oblata cōminuisset: et sacerdos idolorum in facie suā corruisset: iussit p̄consul sanctū in equuleo leuari: et scorpionibus graueret: cedi: ignemq; ad latera eius apponi. Qui cū omnia pariter tolerasset: fecit linguā ei; prescidi et pedib; cōculcari: ille nō dū nihilomin; xp̄m disertā voce confiteret: p̄consul murus efficit: ac si eius nō sc̄i lingua preclsa fuisset: et annuēs manib; loquelam amiserat: post modicū expirauit. Quis nō sanus eius assessores terentianū carceri māciparūt. Altera nō die cū duceret ad forum occurrit ei flaccus idolorū sacerdos: qui ceteri effectus fuerat: sed diuina reuelatiōe monitus erat: vt ad sanctū p̄ lumine recuperādo recursum haberet: quē sanctus ad xp̄m cōuersus baptizauit et illuminauit. Ambo igitur a militib; retenti sunt: et iuxta flumen secus murum ciuitatis decollati. iij. kalen. septemb;.

De sc̄o Firmino ep̄o. Cap. cxxvii.

Firminus ep̄us sc̄o abtaneū. que ab abitu fluminis abtaneū dicitur: ipse filius ciuitatis ortudus: filius fuit faustant nobilissimi viri qui in honorem sancti firmiani martyris filium suum firminum vocauit: de quo firmino

Liber

martyre habetur infra. vij. kal. octobris. Die bone indolis puer etate procedente per incrementa virtutum crescens: factus est epus civitatis: qui populū verbo et exemplo in viam salutis direxit: et ab omni gentilitatis errore verbē purgavit: atque supra sepulchrū sancti firmiani martyris ecclesiā dei genitricis construxit: et consecrauit: in qua dum in die sancto pasche celebraret: celis apertis palmam sibi de superius lapsam asperit: et ab eo die ab omni carnis iniquitate et mori mundus permanit. Qui vivit in pace. iij. kal. septēbris: sepultus in ecclesia supra dicta: cui successerūt sancti honoratus: de q. xvij. kal. februarii et saluus: de quo. iij. id. Januarii.

De sancto Felice presbytero et confessoze. Cap. cxxvij.

Felix presbyter et confessor apud nolaz civitates cāpanie claruit: cuius pater hermas duos filios habēs felicē et hermiā substantiā suā soli felici dereliquit: hermiā vero exheredavit. Felix vero oēs facultates fratri dimisit: et spiritualibus discipulis se dedit: quod sub sancto maximo nolano episcopo officium lectoris deinde exoriente gradum accipit: ac demum per alios ordines ad sacerdotii honore pervenit. Eū autē christianorum persecutio defecit: maximus episcopus iam senex ecclesiam suā felici presbytero commendavit: et ad montium desertam secessit. Eūque felix predicationi insistere: a paganis detinet: et in carcere nudus vinculatur: atque testarū et fragmina subternitur. Nocte vero ipsi diuisit: lux effulsi: angelusque ei astitit: et de custodia ruptis catenis eduxit: atque ad requirendū eius episcopi ad montana trāsmisit. Quē dudū requisitū: felix tandem fame deficientē iuenit: et ex dolore tristis igemuit: quod nec vni calefaceret senē algere habebat: nec vni aleret fame deficientē videbat. Eūque post mortem oratione subuenit: qui de spinosis sentibus media hyeme vnam produxit. Eius liquorē super os senis expressit: moxque ille resumptis faucibus respiravit. Et postquam alter in alteri amplexibus rursus felix senioze in hūeris suis tulit: et ad cellulā suā produxit atque refecit. Et cū iterū progressus christum predicaret: et gregē dñi confortaret: gentes armati ut eū caperēt domū eius circumdederūt. Qui egressus per mediū illorum trāsiit: ita ut eū videntes non agnoscerēt: ipsi quoque quasi alii de felice interrogarēt. Ad macerie ergo deferte locū declinavit: statimque ad terram ita arena texti: ut nullus hominū illuc ingredi potuisset: quod putaret: quoniam vni musce imperū tremulū sinus aranee teule ferre non posset. Sed post abscessus hostiū felix egressus ad domū cuiusdā vidue secreto pervenit: et apud ipsam aliquo tempore latitavit. Et dum ex nimia siccitate estivo tempore in eius puteo aqua defecisset: orante sancto pluvia larga descendit: et puteū abundanter replevit. Sicque in eo ardore ff

Septimus

dei duplicavit: verū postquam ecclesie pacē reddita est: confessor dñi de latebris prodijt: et populū suavi predicationis eloquio in dño confortavit. Qui deo gratias agebat: quod ipsum quē exincruz putabāt in persecutione cōservasset. Eū autē maximus episcopus ad dñm migrasset: populūque oīs felicem in episcopi elegisset: ille omnino episcopatu recusavit: et quātū presbyterū elegi fecit. Sub quo et ipse presbyter meritis et vita laudabiliter vivit: et post longos agones in dño feliciter requievit pridie kalen. septēbris. Eūque corpus apud nolam tumulatum facer: et signis irradiat.

De sancto Paulino episcopo et mar. Cap. cxxviii.

Paulinus episcopus treuerensium et martyr claruit tempore constantii imperatoris. Qui tempore arriani in festationis a constantio prefato ob fidē catholicā exilio relegatus: et usque ad mortē propter christi nomen hinc inde mutando exilia. fatigat: tandem apud phrygiā defunctus beate passionis coronam percipit a domino pridie kalen. septēbris. Nec hō in martylogio suo.

De sancto Aristide confessoze. Cap. cxi.

Aristides confessor claruit apud arbenas sub adriano imperatore. Qui philo sophus eloquentissimus fuit: fide sapiētiāque clarissimus: et christiane religionis pietate imbutus. Hic adriano principi libellū apologeticū pro fidei ratione conscripsit et obrulit: et christus iesus solus esset deus corā ipso imperatore luculentissime peroravit: eo videlicet tempore quo quadratus vir insignis libellū simile eidē cesari presentavit. Qui et in eadē civitate die extremū in pace cōcluserit pridie kalen. septēbris. Nec hieronymus in libro de virtutibus illustribus.

De sancto Optato episcopo. Cap. cxii.

Optatus episcopus milesianus natiōe apher claruit imperatoribus valeriano et valente augustis. Qui fidei pugil et doctor egregius adversus donatiane partem calūniam libros sex edidit: in quibus donatistarum crimē falso in nos retorqueri asseruit. Qui et sanctitate et vita non infimus apud antiochodorum in pace quiescit pridie kal. septēbris. Nec hieronymus vbi supra.

Explicit liber septimus.